

การศึกษายาทบาทผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
และการเรียนรู้ กรณีศึกษาในโรงเรียนองค์กรักษ์ จังหวัดนครนายก

สารนิพนธ์
ของ
ทักษพร คงคาลัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2549

การศึกษายาทบาทผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
และการเรียนรู้ กรณีศึกษาในโรงเรียนองค์กรักษ์ จังหวัดนครนายก

สารนิพนธ์
ของ
ทักษพร คงคาลัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2549
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษายาทบาทผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
และการเรียนรู้ กรณีศึกษาในโรงเรียนองค์กรักษ์ จังหวัดนครนายก

บทคัดย่อ
ของ
ทักษพร คงคาลัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2549

ทักษพร คงคาลัย. (2548). การศึกษาบทบาทผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริม
การอ่านและการเรียนรู้: กรณีศึกษาในโรงเรียนองค์กรักษ์ จังหวัดนครนายก. สารนิพนธ์
กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรพรรณ ตันท์เจริญรัตน์.

การศึกษานี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อการจัดกิจกรรม
ส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ผ่านบทบาทครูและคุณภาพกิจกรรม ผู้วิจัยได้กำหนดโมเดลให้
บทบาทผู้บริหารที่มีอิทธิพลทางตรงต่อบทบาทครูในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียน มีอิทธิพล
ทางอ้อมต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยส่งผ่านบทบาทของครู และมีอิทธิพล
ทางอ้อมต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน โดยส่งผลผ่านบทบาทครูและคุณภาพ
การจัดกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูผู้ปฏิบัติการสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
และมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2548 ในโรงเรียนองค์กรักษ์ ซึ่งได้ดำเนินการตาม
โครงการปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ ระหว่างปี 2546-2547 ซึ่งจัดขึ้นเพื่อเฉลิมพระ
เกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในมงคลวโรกาสทรงเจริญพระชนมายุ
48 พรรษา เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5
ระดับ สอบถามบทบาทผู้บริหาร บทบาทครู คุณภาพการจัดกิจกรรม และผลการจัดกิจกรรม มีค่า
สัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .9132, .9054, .8947 และ .9567 ตามลำดับ ทำการวิเคราะห์เส้นทาง
อิทธิพลและหาขนาดอิทธิพลเพื่อทดสอบโมเดลโดยใช้โปรแกรม LISREL 8.54

ผลการวิจัยพบว่า โมเดลที่สอดคล้องกับข้อมูลคือ บทบาทผู้บริหารมีผลทางตรงต่อ
บทบาทครู ($DE = .82$) และต่อคุณภาพการจัดกิจกรรม ($DE = .58$) และมีผลทางอ้อมต่อผลการ
จัดกิจกรรม ($IE = .68$) บทบาทครูมีผลโดยตรงต่อผลการจัดกิจกรรม ($DE = .52$) และโดยอ้อม
ต่อผลการจัดกิจกรรมผ่านคุณภาพการจัดกิจกรรม ($IE = .29$)

THE IMPACTS OF ADMINISTRATORS ROLES OF THE STUDENTS READING
ACHIEVEMENT IN ONGKHARAK SCHOOL,
NAKHONNAYOK PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
TAKSAPORN KONGKALAI

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master
of Education degree in Education Administration
At Srinakharinwirot University
May 2006

Taksaporn Kongkalai. (2006). *The Impact of Administrator Roles on Reading Enhancement Activity Outcomes in Ongkharak School, Nakhonnayok Province*. Master's Project, M.Ed. (Educational Administration). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Asst. Prof. Dr.Orawan Tancharoenrat.

The purpose of this research was to study the impact of administrator roles on reading enhancement activity outcomes through teacher roles and activity quality. A model was constructed in which administrator roles had direct effects on teacher roles and had indirect effects, through teacher role, on activity quality, and had indirect effects on reading enhancement activity outcomes through teacher roles and activity quality. The sample consisted of secondary school teachers in Ongkharak School, Nakhonnayok Province in the 2548 B.E. (2005 A.D.) academic year. These teachers had implemented activities following the Year Project Reading Enhancement Activity during the academic year 2003 – 2004 A.D. in the celebration of Her Majesty Princess Maha Chakri Sirinthorn' s 48th birthday. The instrument used in collecting the data was a 5-point rating scale questionnaire asking administrator roles, teacher roles, activity quality and reading enhancement activity outcomes with a Cronbach alpha of .9132, .9054, .8947 and .9567 respectively. Path analysis of the model as well as the goodness-of-fit of model to data was conducted and assessed using LISREL 8.54.

The result of the study revealed that in a model that fit the data, the administrator roles had direct effects on the teacher roles (DE = .82) and on the activity quality (DE =.58), and had indirect effects on the reading enhancement activity outcomes (IE = .68). The teacher roles had direct effects on the reading enhancement activity outcomes (DE = .52) and had indirect effects, through the activity quality, on the reading enhancement activity outcomes (IE = .29).

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และ
คณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ เรื่องการศึกษาบทบาทผู้บริหาร ที่มีอิทธิพลต่อผล
การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ กรณีศึกษาในโรงเรียนองค์กรักษ์ จังหวัดนครนายก
ของ นางทักษพร คงคล้าย ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณณ ตันท์เจริญรัตน์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณณ ตันท์เจริญรัตน์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ชูชาติ)
วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2549

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้เนื่องด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณณ ตันท์เจริญรัตน์ ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ ที่กรุณาให้ความรู้ คำปรึกษา แนะนำ ชี้แนะแนวทางในการทำวิจัย ตลอดจนแนวทางแก้ไขและปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่มาตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ อีกทั้งขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และประสบการณ์ทุกด้าน เป็นต้นแบบของความดีงามทั้งปวง นอกจากนี้ขอขอบคุณ คุณวิรัช ถนอมทรัพย์ และคุณอนุ เจริญวงศ์ระยับ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม LISREL และคำแนะนำต่างๆ ในการทำงานวิจัย ฉบับนี้ เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ นางคุชฎี หนองพงษ์ ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนองค์รักษ์ ซึ่งเป็นทั้งผู้บังคับบัญชาและครูที่ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา กำลังใจ และสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาของผู้วิจัยอย่างดีตลอดมา

สุดท้ายนี้ คุณค่าและประโยชน์อันพึงได้รับจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกและบูชาพระคุณแด่คุณพ่อสังเวียร ทรัพย์มูล ผู้เป็นพ่อและครูคนแรก ผู้ประเสริฐยิ่งของลูก ซึ่งพ่ออยู่บนสรวงสวรรค์แล้ว ความดีงามและพระคุณอันยิ่งใหญ่ตราตรึงอยู่ในใจลูกเสมอ อีกทั้งคุณแม่ฉลอง ทรัพย์มูล แม่ผู้ประเสริฐยิ่งของลูก ที่ให้การอบรมสั่งสอน ให้กำลังใจและสนับสนุนส่งเสริมจนผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา

ทักษพร คงคาลัย

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
สมมติฐานในการวิจัย.....	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
การอ่าน.....	14
ความหมายของการอ่าน.....	14
จุดมุ่งหมายของการอ่าน.....	16
ความสำคัญและประโยชน์ของการอ่าน.....	19
ปัญหาของการอ่าน.....	26
ความสนใจและความต้องการในการอ่าน.....	29
การสร้างนิสัยรักการอ่าน.....	31
การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน.....	41
โครงการปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้.....	48
บทบาทผู้บริหารในการสร้างนิสัยรักการอ่าน.....	51
บทบาทของครูในการสร้างนิสัยรักการอ่าน.....	53
คุณภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน.....	59
การจัดทำโครงการอ่านในโรงเรียนองค์กรฯ.....	61
ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน.....	66
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	69
งานวิจัยภายในประเทศ.....	69
งานวิจัยต่างประเทศ.....	71

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	73
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	73
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	74
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	77
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	89
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	89
สมมติฐานในการวิจัย.....	89
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	90
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	91
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	91
สรุปผลการวิจัย.....	91
อภิปรายผล.....	92
ข้อเสนอแนะ.....	94
บรรณานุกรม	96
ภาคผนวก	102
ภาคผนวก ก แบบสอบถามบทบาทของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อการจัด กิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้	103
ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย, หนังสือขอเชิญเป็น ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม และรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	110
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	116

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์การกระจาย ของบทบาทผู้บริหารโรงเรียน.....	80
2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์การกระจาย ของบทบาทครู	81
3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์การกระจาย ของคุณภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน.....	82
4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์การกระจาย ของผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน.....	83
5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารโรงเรียน บทบาทครูคุณภาพการจัดกิจกรรม และผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน	84
6 ค่าสถิติแสดงระดับความกลมกลืนของข้อมูลในโมเดล	85
7 ค่าสถิติแสดงระดับความกลมกลืนของข้อมูลในโมเดล ที่ปรับปรุง	87
8 ขนาดอิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปรที่ส่งผลต่อผลการจัดกิจกรรม การส่งเสริมการอ่านของนักเรียนที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (คะแนนมาตรฐาน)	88

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบความคิดในการวิจัย.....	12
2 โมเดลตามสมมติฐานการวิจัย.....	13
3 รูปแสดงเส้นทางของตัวแปรและค่าสัมประสิทธิ์แสดงความสัมพันธ์ของ แต่ละเส้นทาง(คะแนนมาตรฐาน)	85
4 โมเดลสมมติฐานการวิจัยที่ปรับปรุงใหม่.....	86
5 รูปแสดงเส้นทางของตัวแปรและค่าสัมประสิทธิ์แสดงความสัมพันธ์ของแต่ละ เส้นทาง (คะแนนมาตรฐานของโมเดลที่ปรับปรุง.....	86

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในโลกยุคข้อมูลข่าวสารไร้พรมแดน การอ่านมีความสำคัญและจำเป็นอย่างมาก เพราะการอ่านหนังสือเป็นประจำ จะทำให้ก้าวตามความคิดของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การอ่านหนังสือทำให้ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและแนวคิดใหม่ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการทำงานและการใช้ชีวิต สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงกล่าวถึงความสำคัญของการอ่านหนังสือไว้ว่า (1) การอ่านหนังสือทำให้ได้เนื้อหาสาระความรู้มากกว่า การศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีอื่นๆ เช่น การฟัง (2) ผู้อ่านสามารถอ่านหนังสือได้โดยไม่มีการจำกัด เวลาและสถานที่ สามารถนำไปไหนมาไหนได้ (3) หนังสือเก็บได้นานกว่าสื่ออย่างอื่น ซึ่งมักมีอายุการใช้งานโดยจำกัด (4) ผู้อ่านสามารถฝึกการคิดและสร้างจินตนาการได้เองในขณะที่อ่าน (5) การอ่านส่งเสริมให้มีสมองดี มีสมาธินานกว่าและมากกว่าสื่ออย่างอื่น ทั้งนี้เพราะขณะอ่าน จิตใจจะต้องมุ่งมั่นอยู่กับข้อความ พินิจพิเคราะห์ข้อความ (6) ผู้อ่านเป็นผู้กำหนดการอ่านได้ด้วยตนเอง จะอ่านคร่าวๆ อ่านละเอียด อ่านซ้ำ หรือทุกตัวอักษร เป็นไปตามใจของผู้อ่าน หรือจะเลือกอ่านเล่นไหนก็ได้ เพราะหนังสือมีมากสามารถเลือกอ่านได้เอง (7) หนังสือมีหลากหลายรูปแบบและราคาถูกกว่าสื่ออย่างอื่นจึงทำให้สมองผู้อ่านเปิดกว้าง สร้างแนวคิดและทัศนะได้มากกว่า ทำให้ผู้อ่านไม่ติดอยู่กับแนวคิดใดๆ โดยเฉพาะ (8) ผู้อ่านเกิดความคิดเห็นได้ด้วยตนเอง วินิจฉัยเนื้อหาสาระได้ด้วยตนเอง รวมทั้งหนังสือบางเล่ม สามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วย เมื่อปฏิบัติแล้วก็เกิดผลดี (จินตนา ไบกาซุย์. 2534 : 58)

การอ่านเป็นทักษะที่ต้องฝึกเช่นเดียวกับทักษะอื่นๆ เด็กที่มีทักษะในการอ่านไว มีสมาธิในการอ่านต่อเนื่องจับประเด็นใจความได้ชัดเจน มีอารมณ์และจินตนาการร่วมอยู่ด้วย ทำให้เกิดความชำนาญในการรับรู้ทางด้านการคิดเป็น การสรุป การโต้ตอบ ทำให้เกิดความคิดเป็นระบบ และการรับรู้เป็นระบบ การแสดงออกและการสื่อสารต่อผู้อื่นต่อโลกภายนอกก็จะชัดเจนเป็นระบบ ซึ่งคุณภาพของการอ่านหนังสือจะนำเด็กไปสู่เส้นทางของความเป็นคนฉลาด (นิตดา หงษ์วิวัฒน์. 2537: 7 – 8) การอ่านจึงมีความสำคัญอย่างมากในการเรียนรู้ ทั้งที่เป็นการเรียนรู้ทางวิชาการและการเรียนรู้ข่าวสารข้อมูลต่างๆ ซึ่งเป็นจุดหมายสำคัญประการหนึ่งของการจัดการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพของประชากร

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในมาตรา 24 ข้อ 3 ได้บัญญัติไว้ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542: 24) และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2544 ได้บัญญัติไว้ว่า มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในข้อ 2 คือ มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียนและรักการค้นคว้า และยังได้กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียน เมื่อเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใ้ว่า ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำรงชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน (กรมวิชาการ. 2544 : 4, 12)

นอกจากนี้แล้ว กรมวิชาการ ยังได้กล่าวถึงคุณภาพของผู้เรียนภาษาไทยเมื่อจบแต่ละช่วงชั้น ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความสามารถ โดยเฉพาะการอ่าน สรุปได้ดังนี้ ช่วงชั้นที่ 1 ประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ผู้เรียนต้องอ่านได้คล่องและอ่านได้เร็ว มีนิสัยรักการอ่าน สามารถนำไปใช้ในชีวิตได้ ช่วงชั้นที่ 2 ประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ผู้เรียนต้องอ่านได้คล่องและอ่านได้เร็วขึ้น มีนิสัยรักการอ่าน เห็นคุณค่าและนำประโยชน์ไปใช้ในชีวิต ช่วงชั้นที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ผู้เรียนต้องอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพและอ่านได้เร็วยิ่งขึ้น มีนิสัยรักการอ่าน สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และช่วงชั้นที่ 4 มัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 ผู้เรียนต้องอ่านได้อย่างมีวิจารณญาณและมีประสิทธิภาพ มีนิสัยรักการอ่าน สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (กรมวิชาการ. 2544 ก : 11 – 14)

ในปัจจุบัน คนไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีความรักการอ่าน และไม่รู้จักใช้การอ่านเพื่อพัฒนาจิตใจของตนเอง ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาประเทศล่าช้า ทั้งนี้เพราะมีปัจจัยหลายๆ ด้าน เช่น สภาพเศรษฐกิจ หนังสือราคาแพง ไม่มีหนังสืออ่าน ไม่เห็นประโยชน์ในการอ่าน สนใจสื่ออื่นมากกว่าหนังสือ สภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการอ่าน เป็นต้น (กรมวิชาการ. 2544 ข : 1) โดยเฉพาะปัญหาการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งกรมวิชาการ ได้ทำการวิจัยการศึกษาสภาพการอ่านของนักเรียนและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน พบว่า อุปสรรคในการอ่านของนักเรียนมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเพราะนักเรียนมีการบ้านมาก ต้องช่วยทำงานบ้าน อ่านหนังสือแล้วไม่เข้าใจ หาหนังสือถูกใจอ่านไม่ได้ ไม่มีสถานที่อ่านที่เหมาะสม ไม่มีหนังสือให้อ่านและต้องช่วยทำงานเสริมรายได้ของครอบครัว

ปัญหาที่พบในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูมัธยมศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ขาดงบประมาณ ไม่มีเวลาจัดกิจกรรม ขาดผู้ช่วยเหลือ สถานที่คับแคบ นักเรียนไม่สนใจ และผู้บริหารไม่ให้การสนับสนุน นอกจากนี้แล้วปัญหาที่ครูมัธยมศึกษาพบมากที่สุดในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คือ ขาดงบประมาณ ไม่มีเวลาจัดกิจกรรม และขาดความช่วยเหลือ (กรมวิชาการ. 2544 ข : 53, 80, 126) และจากผลการศึกษาสภาพของการรู้หนังสือของผู้จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปรากฏว่า ผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 67 วิชาที่ทำความเข้าใจได้น้อยที่สุด คือ การอ่านเอาเรื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2523 : 2)

การที่นักเรียนมีปัญหาด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจนี้ จะส่งผลถึงการเรียนวิชาอื่นๆ ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของประพิมพ์พรรณ สุธรรมวงศ์ (2516 : ง – จ) และมาลินี นิ่มเสมอ (2518 : 50) พบว่า ความสามารถในการอ่านมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการเรียน 4 หมวดวิชา ได้แก่ ภาษาไทย สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์

โรงเรียนซึ่งเป็นสถาบันแห่งแรกที่ทำให้การศึกษาอย่างมีระบบ จะต้องเตรียมให้พร้อม เพื่อจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีอิสระในการแสวงหาความรู้มากยิ่งขึ้น และมุ่งส่งเสริมให้คนไทยรักการศึกษาค้นคว้าไปตลอดชีวิต จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้รับนโยบายและดูแลควบคุมการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน ให้เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของชาติ ผู้บริหารโรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการส่งเสริมการอ่าน (ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์. 2536 : 154) ซึ่งสอดคล้องกับพรรณราย แยมบุญเรือง ซึ่งได้สรุปการส่งเสริมและจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านทั้งในโรงเรียน และนอกโรงเรียนของผู้บริหาร ไว้ว่า การจัดกิจกรรมในปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ ให้ผู้บริหารจัดกิจกรรม “วางทุกงาน อ่านทุกคน” โดยสร้างบรรยากาศและจัดเวลาตอนเช้าก่อนเข้าเรียนให้นักเรียน ครูและบุคลากรทุกคนอ่านหนังสือหรือสิ่งพิมพ์สาระใดก็ได้ตามความสนใจ พร้อมกันทุกวัน อย่างน้อยวันละ 15 นาที เตรียมสถานที่และจัดหาหนังสือหรือสำเนาบทความที่เป็นประโยชน์ น่าสนใจหรือได้ความเพลิดเพลิน เพื่อให้ให้นักเรียน ครู และบุคลากรอื่นๆ เลือกอ่านได้อย่างหลากหลายและมีปริมาณเพียงพอ จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนอย่างหลากหลายและสม่ำเสมอ ให้ได้ผลครอบคลุมทั้งด้านการฟัง การคิด การพูดและการเขียน ส่งเสริมให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่านและสร้างความรู้สึให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตั้งแต่เริ่มคิด เริ่มทำ และมีความผูกพันกับโครงการ สร้างแรงจูงใจและชี้แนะให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ให้การสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านและพัฒนาการอ่านของนักเรียนตั้งแต่ระดับอ่านออก อ่านเป็น อย่างสม่ำเสมอ จนกระทั่งอ่านจนเป็นนิสัย พร้อมทั้งติดตามประเมินผลพัฒนาการการอ่านของเด็ก (พรรณราย แยมบุญเรือง. 2546 : 16 – 20) และกรมวิชาการได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมสนับสนุนการอ่านของเด็กไว้ว่า 1) ผู้บริหารสนับสนุนการจัดห้องสมุดโรงเรียนและมุมหนังสือในห้องเรียน อนุมัติให้ใช้เงินบำรุงการศึกษา หรือเงินงบประมาณแผ่นดิน เพื่อการซื้อหนังสือและจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในห้องสมุด นอกจากหนังสือเพื่อการเรียนการสอนในรายวิชา (ควรมีหนังสือเรียนในรายวิชาเดียวกันที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ต่างๆ กันไว้ในห้องสมุดด้วย) ควรมีหนังสือเสริมประสบการณ์ที่จะให้ความรู้เพิ่มเติม ให้ประโยชน์ในการเสริมสร้างลักษณะนิสัย พัฒนาบุคลิกภาพสร้างความเข้าใจในสิ่งแวดล้อมและคนอื่น หนังสือนวนิยาย หนังสืออ่านสนุกที่ประเทืองปัญญาและกล่อมเกลารมณ์ 2) ผู้บริหารจัดให้มีครู อาจารย์ บรรณารักษ์ ทำงานในห้องสมุดเต็มเวลาอย่างน้อยหนึ่งคน สนับสนุนให้จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน สอนวิธีใช้ห้องสมุด แนะนำการอ่าน

เพื่อการศึกษา และพัฒนาบุคลิกภาพเป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคล ชี้แจงให้ครูสอนรายวิชา เข้าใจนโยบายของโรงเรียนที่สนับสนุนการสอนโดยวิธีบูรณาการหนังสืออื่นๆ นอกเหนือจากหนังสือเรียน ในการสอนรายวิชานั้นการสอนให้ได้รู้จักค้นคว้าด้วยตนเอง หัดให้เด็กรู้จักฟัง พูด อ่าน เขียน ควบคู่กันไป สอนให้เด็กรู้จักถาม สนับสนุนให้ถามเพื่อให้ได้ความรู้ลึกซึ้ง และกว้างขวาง ให้เกิดความเข้าใจแจ่มแจ้ง นอกจากนี้แล้วยังกล่าวถึงในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสนับสนุนให้มีห้องสมุดหรือมุมหนังสือขึ้นในโรงเรียน ให้จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น เล่นนิทาน อ่านหนังสือให้ฟัง จัดประกวดการอ่าน เปลี่ยนวิธีสอนจากการฟังคำบอกเล่าของครูและให้อ่านหนังสือเล่มเดียว เป็นการสอนให้รู้จักศึกษาหาความรู้จากหนังสือหลายๆ เล่ม ใหหนังสือเป็นรางวัลแก่นักเรียนที่ทำดี จัดเวลาให้นักเรียนไปใช้ห้องสมุดได้อย่างน้อยสัปดาห์ละคาบวิชา จัดโครงการแก้ไขนักเรียนที่มีปัญหาในการอ่าน หาทางให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน ชี้แจงให้ผู้ปกครองเข้าใจความสำคัญของการอ่าน ผู้บริหาร ครู อาจารย์ บรรณารักษ์จะต้องเป็นตัวอย่างนักอ่านที่ดี สนับสนุนคณาการโรงให้รักการอ่านด้วย (กรมวิชาการ. 2529 : 12, 212 – 213) นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนจะมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการอ่านดังกล่าวแล้ว วิเชียร เกษประทุม ยังได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการสร้างนิสัยรักการอ่านไว้ว่า ครูเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการสร้างนิสัยรักการอ่านในฐานะที่เป็นครู ครูจะต้องหาวิธีการที่จะส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านหนังสือจนติดเป็นนิสัย กล่าวคือ ให้เป็นนักอ่านมีเวลาว่างต้องหยิบหนังสือขึ้นมาอ่านและอ่านอย่างเต็มใจ ไม่ต้องมีใครมาบังคับ ถ้าเราสามารถปลูกฝังเด็กให้เป็นนักอ่านได้ ก็เชื่อได้ว่าเด็กจะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้สมบูรณ์ขึ้น (วิเชียร เกษประทุม. 2523 : 219) ดังนั้นครูจึงต้องหาวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านหนังสือ ซึ่งสอดคล้องกับอุทัยวรรณ ชิตสูงเนิน ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครู ซึ่งได้แก่ การเล่นนิทาน การแนะนำหนังสือ การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง การเล่าเรื่องในหนังสือ การเล่นทายปัญหา การให้เด็กเล่าเรื่องในหนังสือ การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เด็กอยากอ่านหนังสือ การจัดนิทรรศการหนังสือ การอภิปรายเรื่องในหนังสือ การพาเด็กไปชมนิทรรศการและการบรรยายเกี่ยวกับหนังสือ การจัดปาฐกถา ใ้ว่าที่เกี่ยวกับหนังสือ การจัดแสดงจากเรื่องในหนังสือ การจัดชมรมเกี่ยวกับรักการอ่านในห้องสมุด เป็นต้น (อุทัยวรรณ ชิตสูงเนิน. 2533 : 22 – 23) และศิริอร อินทร์ตลาดชุม ได้กล่าวถึงบทบาทของครูกับการส่งเสริมการอ่านไว้ดังนี้ (ศิริอร อินทร์ตลาดชุม. 2545 : 13)

1. การจัดตั้งชมรมหรือชุมนุมนักอ่าน โดยรับสมัครสมาชิกที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม
2. รมรณรงค์ส่งเสริมการอ่าน ด้วยการให้ครูจัดหาหนังสือนิทานเรื่องสั้นๆ หนังสือพิมพ์ที่ดีพิมพ์ทะเลาะโทรทัศน์ซึ่งกำลังอยู่ในความนิยมของเด็กๆ ก็จะช่วยให้ได้มาก เพราะเป็นการกระตุ้นให้อยากอ่าน

3. การใช้แนวทางการประกอบการสอน ตามปกตินักเรียนระดับมัธยมศึกษาจะมีความสามารถในการงานประดิษฐ์และกิจกรรมการแสดง มีความคิดสร้างสรรค์ มีพลังและจินตนาการ

4. การจัดนิทรรศการหนังสือหรือการปรีทศน์หนังสือ จะมีคุณค่าให้นักเรียนสนใจ
การอ่าน อยากอ่านหนังสือ หรือทราบความเคลื่อนไหวต่างๆ ในวงการหนังสือ
5. หมวดวิชาจัดห้องสมุดและมุมหนังสือของหมวดวิชา
6. ส่งเสริมให้นักเรียนสร้างหนังสือเพื่อส่งเสริมการอ่าน โดยอาจให้ศึกษาค้นคว้าแล้ว
จัดทำเป็นรายงานวิชาการ เช่น เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม สารคดีท่องเที่ยว ฯลฯ
7. การจัดกิจกรรมประกวดการอ่าน ทั้งการอ่านออกเสียงและการอ่านในใจ
8. การจัดกิจกรรมทัศนศึกษา
9. การจัดค่ายเยาวชนเพื่อการอ่าน

จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของโรงเรียน
องค์กรฯ ปีการศึกษา 2545 มีนักเรียนทั้งหมด 1,805 คน ค่าเฉลี่ยระดับผลการเรียนรวม 2.68
โดยแยกเป็นระดับผลการเรียน 4 คิดเป็นร้อยละ 27.17 ระดับผลการเรียน 3 คิดเป็นร้อยละ
32.06 ระดับผลการเรียน 2 คิดเป็นร้อยละ 24.31 ระดับผลการเรียน 1 คิดเป็นร้อยละ 12.38
(โรงเรียนองค์กรฯ. 2546 : 26 – 27) จะเห็นได้ว่าผลการเรียนของนักเรียนจะดีหรือไม่จึงขึ้น
อยู่กับการอ่านเป็นปัจจัยสำคัญ ดังนั้นการอ่านจึงเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการ
คิดให้ดีขึ้น ซึ่งนำมาสู่ประสิทธิภาพในการเรียน การที่จะทำให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านนั้น ครูซึ่งมี
หน้าที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนจะต้องส่งเสริมให้เด็กอ่านหนังสือตามลำพังได้ เพื่อเป็น
การเสริมทักษะทางภาษา ความสนใจ นิสัยรักการอ่าน ในปี พ.ศ. 2546 กระทรวงศึกษาธิการได้
จัดโครงการ “ปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้” เพื่อมุ่งเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพ
รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในมงคลวโรกาส ทรงเจริญพระชนมายุ 48 พรรษา อีกทั้ง
เป็นการรวมพลังคนไทยทั้งชาติเพื่อปลูกฝังสร้างนิสัยให้ “เด็กไทยรักการอ่าน” ภายใต้แนว
ความคิด “วางทุกงาน อ่านทุกคน” เพื่อมุ่งให้เยาวชนและคนไทยตระหนักถึงซึ่งว่า “การอ่าน คือ
เส้นทางสู่ความสำเร็จ” ซึ่งเป็นโครงการที่จัดขึ้นทั้งในระดับชาติ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และ
ทั้งในระดับโรงเรียน เพราะฉะนั้น โรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา และชุมชนต้องร่วมกันส่งเสริม
สนับสนุนการจัดกิจกรรม “ส่งเสริมการอ่าน” ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน การจัดกิจกรรม
ส่งเสริมการอ่านเป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กนักเรียนรักการอ่าน เป็นการกระตุ้นให้เด็ก
นักเรียนฝึกฟัง คิด พูดและเขียน รวมทั้งเป็นการสร้างแรงจูงใจและชี้แนะให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง
ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน (กรมวิชาการ. 2546 : 4 – 6, 15)

ด้วยเหตุผลความจำเป็นและปัญหาดังกล่าว ในปี พ.ศ. 2546 กระทรวงศึกษาธิการ ได้
จัดทำโครงการ “ปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้” โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการ ดังนี้

1. เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในมงคล
วโรกาสทรงเจริญพระชนมายุ 48 พรรษา
2. เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

3. เพื่อเสริมสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกให้เกิดความตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญของการอ่านและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งในส่วนปัจเจกบุคคล ชุมชน และสังคม โดยเน้นให้ตระหนักว่า “การอ่าน คือ เส้นทางสู่ความสำเร็จ”

4. เพื่อสนับสนุน สร้างเสริม และปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน รวมทั้งเผยแพร่ สร้างเสริมความรู้ วิธีการที่ถูกต้องเกี่ยวกับการอ่านและการเรียนรู้ในกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม

5. เพื่อสร้างเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการอ่านและการเรียนรู้ในทุกกลุ่มเป้าหมาย

6. เพื่อสนับสนุน สร้างเสริมการรับรู้อย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับ “ปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้” ในกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม

เพื่อเป็นการสนองวัตถุประสงค์ของโครงการดังกล่าว สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดนครนายก จึงมีนโยบายให้โรงเรียนมัธยมศึกษา จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้อย่างหลากหลายและต่อเนื่องตลอดปี (สามัญศึกษาจังหวัดนครนายก. 2546 : หนังสือราชการ) และให้จัดทำกิจกรรม “วางทุกงาน อ่านทุกคน” ตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ข้อที่ 8 “ปฏิรูปการเรียนรู้ โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หลักการเรียนรู้ด้วยตนเองและหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต เน้นพลังความคิดสร้างสรรค์ การสร้างนิสัยรักการอ่าน การจัดให้มีห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง และสื่อการเรียนรู้ประเภทต่างๆ อย่างทั่วถึง” ซึ่งโรงเรียนองครักษ์ได้ดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2546 จนถึงปัจจุบัน ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาบทบาทของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ ระหว่างปี 2546 – 2547 : กรณีศึกษาในโรงเรียนองครักษ์ จังหวัดนครนายก เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการเสนอแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้แก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

เพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ผ่านบทบาทครูและคุณภาพกิจกรรม

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นแนวทางและเป็นข้อมูลแก่ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา สำหรับใช้เป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม

ส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ตามโครงการปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ 2546 – 2547 ซึ่งจะส่งผลถึงคุณภาพของนักเรียน ในโรงเรียนมีความสามารถในการอ่านดีขึ้นทั้งด้านจิตสำนึก นิยรักการอ่านและความเข้าใจความสัมพันธ์ของการอ่าน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การศึกษาเฉพาะกรณีของโรงเรียนองค์กรักษ์ โดยให้ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนองค์กรักษ์ที่ปฏิบัติการสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในปีการศึกษา 2546 – 2547 จำนวน 61 คน เป็นผู้ให้ข้อมูล

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นดังนี้

1.1 บทบาทของผู้บริหาร

1.1.1 ด้านงบประมาณ

1.1.2 ด้านการส่งเสริมบุคลากร

1.2 บทบาทของครู

1.2.1 ส่งเสริม หาวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นนักอ่านจนติด

เป็นนิสัย

1.2.2 จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านขึ้นในโรงเรียนอย่างหลากหลายตาม

ความสนใจและสมัครใจ

1.2.3 จัดหา จัดซื้อหนังสือหรือเลือกใช้สื่อการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน

ต้องการและความสนใจของนักเรียน

1.2.4 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้า

1.3 คุณภาพของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ซึ่งวัดจาก

1.3.1 มีความเข้าใจ

1.3.2 มีความสนใจ

1.3.3 มีความกระตือรือร้น น่าสนใจ

1.3.4 มีบรรยากาศที่ดี

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการจัดกิจกรรมซึ่งหมายถึงผลต่อนักเรียนเกิดจากโครงการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ใน 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านจิตสำนึกถึงความจำเป็นของการอ่านและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.2 ด้านนิยรักการอ่าน

2.3 ด้านความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของการอ่านและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ผู้บริหารโรงเรียน** หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนทั้ง 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการ และฝ่ายปกครอง โรงเรียนองค์กรักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
2. **บทบาทผู้บริหาร** หมายถึง พฤติกรรมการปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ การให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การส่งเสริมบุคลากรเข้ารับอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านของโรงเรียนองค์กรักษ์ ในปีการศึกษา 2546 – 2547
3. **บทบาทครู** หมายถึง พฤติกรรมการปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบของครู ได้แก่ การให้การสนับสนุน ส่งเสริม หาวิธีการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นนักอ่านจนติดเป็นนิสัย จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านขึ้นในโรงเรียนอย่างหลากหลายตามความสนใจและสมัครใจ จัดหา จัดซื้อหนังสือหรือเลือกใช้สื่อการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้า
4. **คุณภาพของการจัดกิจกรรม** หมายถึง คุณลักษณะการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูที่จัดให้กับนักเรียนในโรงเรียนองค์กรักษ์ ในปีการศึกษา 2546-2547 โดยกิจกรรมการจัดต้องมีลักษณะสำคัญ ดังนี้
 - 4.1 **มีความเข้าใจ** หมายถึง ความน่าสนใจ ติดตามของผู้อ่านที่เกิดจากการได้เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น บุคคลที่เป็นเป้าหมายอาจเป็นคนเดียวหรือกลุ่มคน หรือคนทั่วไปให้เกิดความอยากอ่านหนังสือ โดยเฉพาะหนังสือที่มีคุณภาพตามที่ประสงค์ หรือผู้ที่จัดกิจกรรมเห็นว่าควรอ่าน กิจกรรมจะชี้ให้เห็นว่าการอ่านเป็นสิ่งจำเป็น มีความสำคัญ มีประโยชน์ต่อบุคคลและสังคมนานาประการ
 - 4.2 **มีความสนใจ** หมายถึง ความน่าสนใจ จูงให้ผู้อ่านเกิดความพยายามที่จะอ่านให้แตกฉาน เพื่อจะได้รู้เรื่องราวอันน่ารู้ น่าสนุก ที่มีอยู่ในหนังสือตามที่ผู้จัดกิจกรรมนำมากล่าว นอกจากจะเป็นประโยชน์แล้วยังเกิดความรู้สึกว่าความพยายามอ่านให้เข้าใจถ่องแท้คุ้มค่า ให้ความรู้สึกเป็นอิสระเสรี ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นให้ช่วยอ่าน ช่วยตีความหมาย
 - 4.3 **มีความกระตือรือร้น** หมายถึง ให้อยากรู้ อยากเห็นเรื่องราวต่างๆ ที่มีอยู่ในหนังสือมากมายหลายอย่าง อยากมองดูให้รู้รอบและรู้สึกซึ่ง เปิดความคิดให้กว้าง เมื่ออ่านเรื่องหนึ่งแล้ว ก็อยากอ่านอีกเรื่องหนึ่งต่อไป มีความรู้สึกว่าการอ่านเป็นกิจกรรมประจำวันที่จะขาดเสียมิได้เมื่อได้เข้าร่วมกิจกรรม
 - 4.4 **มีบรรยากาศที่ดีขึ้นในบ้าน ในโรงเรียนและในสังคม** หมายถึง กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเกี่ยวข้องกับการผลิตวัสดุการอ่านให้เหมาะสม การสร้างและปรับปรุง แหล่งวัสดุ

การอ่านให้มีเพียงพอทั้งในบ้าน ในโรงเรียน ในสังคมจนเกิดการจูงใจให้อยากอ่าน การบูรณาการ การอ่านเข้าไปในการเรียนการสอน

5. กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน หมายถึง กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ครูในโรงเรียน องค์รักษ์ จัดขึ้นในช่วงปีการศึกษา 2546 – 2547 ซึ่งจัดขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในมงคลวโรกาสทรงเจริญพระชนมายุ 48 พรรษา ซึ่งกิจกรรมที่จัดขึ้นมีกิจกรรมดังต่อไปนี้

5.1 กิจกรรมวางทุกงานอ่านทุกคน หมายถึง กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่โรงเรียน จัดขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ของนักเรียน และเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

5.2 กิจกรรมรักการอ่านสานสัมพันธ์ หมายถึง กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นยอดนักอ่าน และรักการอ่าน

6. ผลการจัดกิจกรรม หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นหลังจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่อนักเรียน ในโรงเรียนองค์รักษ์ โดยประเมินจากคุณภาพของนักเรียนใน 3 ด้าน คือ

6.1 ด้านจิตสำนึกถึงความจำเป็นของการอ่านและการเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง การที่นักเรียนตระหนักถึงประโยชน์ของการอ่านว่าเป็นการพัฒนาสติปัญญา มีความรู้ในวิชาการด้านต่างๆ ทำให้รอบรู้ทันโลก ทันเหตุการณ์

6.2 ด้านนิสัยรักการอ่าน หมายถึง การที่นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน เป็นนักอ่าน มีการแสดงออกโดยการอ่านหนังสือบ่อยๆ เมื่อมีเวลาว่าง และอ่านอย่างเต็มใจ ไม่ต้องมีใครมาบังคับ

6.3 ด้านความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของการอ่านและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง หมายถึง นักเรียนมีความเข้าใจถึงการอ่านว่า การอ่านหนังสือเป็นหัวใจของการเรียนรู้ ผู้ที่อ่านหนังสือมากและสนใจอ่านอย่างจริงจังสามารถนำความรู้ที่อ่านไปประยุกต์ได้ทุกโอกาส และผู้ที่ เป็นนักปราชญ์ก็ใช้การอ่านเป็นสื่อให้ก้าวขึ้นเป็นพหุสูตร สามารถเป็นนักพูด นักเรียนที่มีชื่อเสียง

7. ครูโรงเรียนองค์รักษ์ หมายถึง ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนองค์รักษ์ อำเภอ องค์รักษ์ จังหวัดนครนายก ทำการสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6

8. โรงเรียนองค์รักษ์ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษา ที่เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น – มัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอองค์รักษ์ จังหวัดนครนายก

กรอบความคิดในการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ มุ่งศึกษาอิทธิพลของบทบาทผู้บริหารที่มีต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการเรียนรู้ ระหว่างปี 2546 – 2547: กรณีศึกษาในโรงเรียนองค์กรักษ์ จังหวัดนครนายก โดยอาศัยกรอบแนวคิดของนักวิชาการ ดังนี้

1. คุณภาพของกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน แม้นมาศ ชวลิต (กรมวิชาการ, 2546 : 77 – 78) กล่าวถึงคุณภาพของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านไว้ว่า กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คือ การกระทำต่างๆ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความสนใจในการอ่าน เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการอ่าน เกิดความเพลิดเพลินในการอ่าน พยายามพัฒนาการอ่านของตนให้ถึงระดับการอ่านเป็น และอ่านจนเป็นนิสัย กิจกรรมส่งเสริมการอ่านจะมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1.1 มีความเข้าใจ บุคคลที่เป็นเป้าหมายอาจเป็นคนเดียวหรือกลุ่มคนหรือคนทั่วไป ให้เกิดความอยากอ่านหนังสือ โดยเฉพาะหนังสือที่มีคุณภาพตามที่ประสงค์หรือผู้ที่จัดกิจกรรม เห็นว่าควรอ่าน กิจกรรมจะชี้ให้เห็นว่าการอ่านเป็นสิ่งจำเป็น มีความสำคัญ มีประโยชน์ต่อบุคคล และสังคมนานาประการ

1.2 มีความสนใจ ให้บุคคลที่เป็นเป้าหมายเกิดความพยายามที่จะอ่านให้แตกฉาน เพื่อจะได้รู้เรื่องราวอันน่ารู้ น่าสนุก ที่มีอยู่ในหนังสือตามที่ผู้จัดกิจกรรมนำมากล่าว นอกจากจะเป็นประโยชน์แล้วยังเกิดความรู้สึกว่าความพยายามอ่านให้เข้าใจต้องแท้นั้นคุ้มค่า ให้ความรู้สึกเป็นอิสระเสรี ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นให้ช่วยอ่าน ช่วยตีความหมาย ซึ่งบางครั้งอาจคลาดเคลื่อนได้ เห็นความจำเป็นที่จะต้องฝึกฝนการอ่านและการใช้คู่มือช่วยการอ่าน เช่น พจนานุกรม ศัพท์วิชาเฉพาะ เป็นต้น ไม่เกิดความเบื่อหน่ายท้อแท้ที่จะต้องต่อสู้เอาชนะตนเองให้อาซนะหนังสือให้ได้

1.3 มีความกระตือรือร้น แนะนำให้อยากรู้อยากเห็นเรื่องราวต่างๆ ที่มีอยู่ในหนังสือมากมายหลายอย่าง อยากมองดูให้รู้รอบและรู้สึกซึ่ง เปิดความคิดให้กว้าง เมื่ออ่านเรื่องหนึ่งแล้ว ก็อยากอ่านอีกเรื่องหนึ่งต่อไป มีความรู้สึกว่าการอ่านเป็นกิจกรรมประจำวันที่จะขาดเสียมิได้ เกิดความรู้สึกว่าหนังสือท้าทายให้อ่าน ให้วิจารณ์ ให้ประเมินค่า ให้อยากนำเอาความรู้ที่ได้รับไปใช้ อยากเขียนหนังสือทำนองเดียวกันนี้ให้ดีกว่าเล่มที่อ่านเหล่านี้ เป็นต้น

1.4 มีบรรยากาศที่ดีขึ้นในบ้าน ในโรงเรียนและในสังคม นอกจากกิจกรรมจะเข้าใจ จูงใจให้อ่าน และกระตุ้นให้เกิดความคิดให้กว้างแล้ว กิจกรรมส่งเสริมการอ่านจะเกี่ยวข้องกับการผลิตวัสดุการอ่านให้เหมาะสม การสร้างและปรับปรุง แหล่งวัสดุการอ่านให้มีเพียงพอ การบูรณาการการอ่านเข้าไว้ในการเรียนการสอน และในการตัดสินใจเพื่อดำเนินการต่างๆ

2. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของ นางนุช พิเชษฐ์พันธ์ (2529: 42 – 43) ซึ่งได้ศึกษาบทบาทการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านไว้ 2 ด้าน คือ

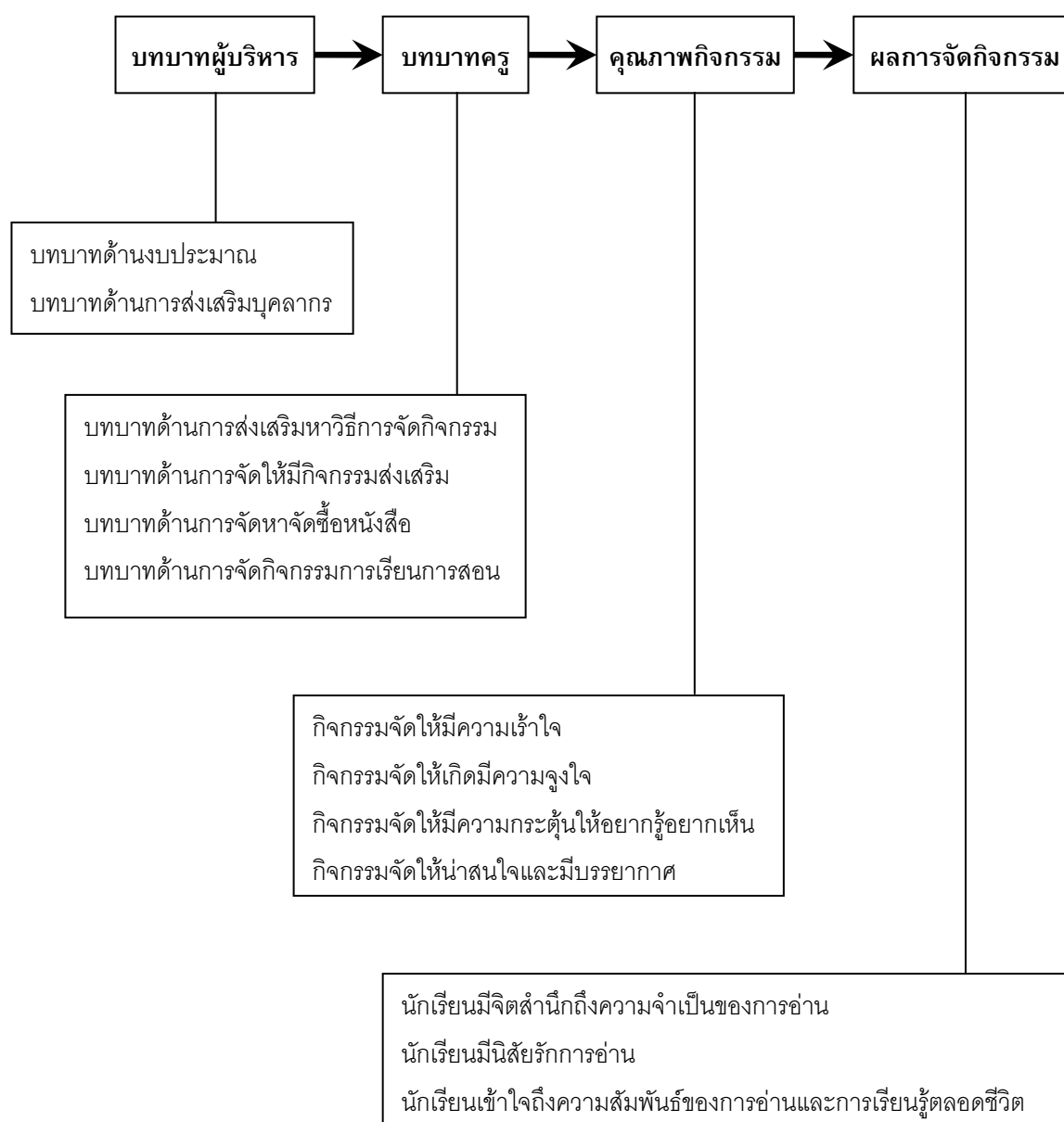
2.1 ด้านงบประมาณ ได้แก่ ความเหมาะสมในการสนับสนุนเงินงบประมาณ เงินบำรุงการศึกษา การบริจาค หรือเงินอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากเงินงบประมาณของทางราชการ

ที่จัดหามาเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จัดสรรงบประมาณให้แก่ห้องสมุดเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

2.2 ด้านการส่งเสริมบุคลากร ได้แก่ การให้เสรีภาพในการปฏิบัติงานของครู การสนับสนุนส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ของครู ให้คำแนะนำปรึกษา หรือเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เปิดโอกาสให้ครูศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมโดยการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่งครูไปอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

3. บทบาทของครูในการส่งเสริมการอ่าน โดยใช้กรอบแนวคิดของมานพ ศรีเทียม (2543 : 49 – 51) ศิริอร อินทร์ตลาดชุม (2545 : 13) และการุณนันท์ รัตนแสงวงศ์ (2546 : 52) ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปบทบาทของครูในการส่งเสริมการอ่าน ดังนี้ 1) ส่งเสริม ทาวิธีการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นนักอ่านจนติดเป็นนิสัย 2) จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านขึ้นใน โรงเรียนอย่างหลากหลายตามความสนใจและสมัครใจ 3) จัดหา จัดซื้อหนังสือหรือเลือกใช้สื่อ การสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน และ 4) จัดกิจกรรมการเรียน การสอนโดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้า

4. ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยอาศัยกรอบแนวคิดของ พรรณราย แยมบุญเรือง (2546 : 16) และกระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 15, 17) ผู้วิจัยได้สรุปผลการจัด กิจกรรมส่งเสริมการอ่านดังนี้ 1) มีจิตสำนึกถึงความจำเป็นของการอ่านและการเรียนรู้ 2) มีนิสัย รักการอ่าน 3) เข้าใจถึงความสัมพันธ์ของการอ่านและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

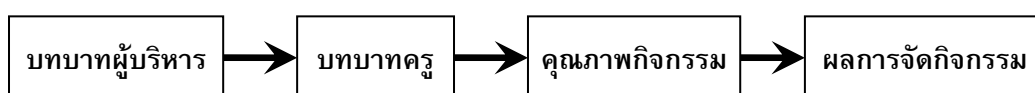
ภาพประกอบ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

บทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลโดยตรงต่อบทบาทของครูในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และโดยอ้อม ผ่านบทบาทครู และคุณภาพการจัดกิจกรรมต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน โดยข้อมูลเชิงประจักษ์ของการวิจัยมีความกลมกลืนกับโมเดลตามสมมติฐานดังต่อไปนี้

1. บทบาทผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อบทบาทครูในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียน
2. บทบาทผู้บริหารมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยส่งผ่านบทบาทของครู
3. บทบาทผู้บริหารมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน โดยส่งผลผ่านบทบาทครูและคุณภาพการจัดกิจกรรม

โมเดลตามสมมติฐานมีลักษณะเป็นดังนี้

ภาพประกอบ 2 โมเดลตามสมมติฐานการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การอ่าน
 - 1.1 ความหมายของการอ่าน
 - 1.2 จุดมุ่งหมายของการอ่าน
 - 1.3 ความสำคัญและประโยชน์ของการอ่าน
 - 1.4 ปัญหาของการอ่าน
 - 1.5 ความสนใจและความต้องการในการอ่าน
 - 1.6 การสร้างนิสัยรักการอ่าน
2. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
3. โครงการปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้
4. บทบาทผู้บริหารในการสร้างนิสัยรักการอ่าน
5. บทบาทของครูในการสร้างนิสัยรักการอ่าน
6. คุณภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
 - 6.1 ใจ
 - 6.2 จูงใจ
 - 6.3 กระตุ้น น่าสนใจ
 - 6.4 บรรยากาศที่ดี
7. การจัดทำโครงการอ่านในโรงเรียนองค์กรฯ
8. ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 9.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. การอ่าน

1.1 ความหมายของการอ่าน

ปัจจุบันได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการอ่านอย่างกว้างขวางมากและมีการกล่าวถึงความหมายของการอ่านในลักษณะต่างๆ ดังต่อไปนี้

บันลือ พฤกษะวัน (2532 : 2) ได้จำแนกความหมายของการอ่านไว้ดังนี้

1. การอ่านเป็นการแปลสัญลักษณ์ออกมาเป็นคำพูดโดยการผสมเสียง เพื่อใช้ในการออกเสียงให้ตรงกับคำพูด การอ่านแบบนี้มุ่งให้สะกดตัวผสมคำอ่านเป็นคำๆ ไม่สามารถใช้สื่อความโดยการฟังได้ทันที เป็นการอ่านเพื่อการอ่านออก มุ่งให้อ่านหนังสือได้แตกฉานเท่านั้น

2. การอ่านเป็นการใช้ความสามารถในการผสมผสานตัวอักษร ออกเสียงเป็นคำหรือเป็นประโยคทำให้เข้าใจความหมายในการสื่อความโดยการอ่าน หรือฟังผู้อื่นอ่านแล้วรู้เรื่องราว เรียกว่าอ่านได้ ซึ่งมุ่งให้อ่านแล้วรู้เรื่องของสิ่งที่อ่าน

3. การอ่านเป็นการสื่อความหมายที่จะถ่ายทอดความคิด ความรู้ จากผู้เขียนถึงผู้อ่าน การอ่านลักษณะนี้เรียกว่าอ่านเป็น ผู้อ่านย่อมเข้าใจถึงความรู้สึกรู้สีกนึกคิดของผู้เขียน โดยอ่านแล้วสามารถประเมินผลของสิ่งที่อ่านด้วย

4. การอ่านเป็นการพัฒนาความคิด โดยที่ผู้อ่านต้องใช้ความสามารถหลายๆ ด้าน เช่น ใช้การสังเกตจำรูปคำ ใช้สติปัญญาและประสบการณ์เดิมในการแปลความ หรือถอดความให้เกิดความเข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้ดี โดยวิธีอ่านแบบนี้จะต้องดำเนินการเป็นขั้นตอนและต่อเนื่อง อาจต้องใช้ความหมายของการอ่านจากข้อ 1, 2 และ 3 แล้วสามารถเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่านและนำผลของสิ่งที่ได้จากการอ่านมาเป็นแนวคิด แนวปฏิบัติได้

हररा नललललल (2535 : 219) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการค้นหาความหมายจากตัวอักษร คำที่ถูกจัดรวบรวบอยู่บนหน้ากระดาษไว้เพื่อสื่อความหมายที่ต้องการแสดงออกมา ผู้อ่านจะรับรู้สัญลักษณ์หรือตัวอักษรด้วยสายตาเป็นประการแรก หลังจากนั้นก็จะค้นหาความหมายหรือทำความเข้าใจความหมายในสิ่งที่อ่าน

อนนลลลลล (2536 : 54) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อน โดยเริ่มจากการที่ตาเห็นภาพหรืออักษร รับภาพ จำได้ เข้าใจความหมาย เลือกความหมายที่ดีที่สุด แล้วนำมาประมวลเปรียบเทียบและสรุปอย่างมีเหตุผลทำให้เข้าใจความหมายในสิ่งที่อ่าน

वलลลล (2537 : 121) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางสมองที่ต้องใช้สายตาสัมผัสตัวอักษรหรือสิ่งพิมพ์อื่นๆ รับรู้และเข้าใจความหมายของคำ หรือสัญลักษณ์ในการแปลออกเป็นความหมายที่ใช้สื่อความคิด และความรู้ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านไปด้วยตลอดเวลา

ลลลลล (2538 : 2) กล่าวว่า การอ่านเป็นการแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นความคิด และนำความคิดนั้นไปใช้ประโยชน์ ตัวอักษรเป็นเครื่องหมายแทนคำพูด และคำพูดเป็นเพียงสิ่งที่ใช้แทนของจริงอีกทีหนึ่ง เพราะฉะนั้นหัวใจของการอ่านจึงอยู่ที่ความเข้าใจความหมายของคำ

ลลลลล (2542 : 8) สรุปไว้ว่า การอ่าน คือ การรับการถ่ายทอดความหมายจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่ง โดยใช้ตัวอักษรเป็นสื่อความคิดและเจตนาของผู้เขียน หรือการทำความเข้าใจกับสัญลักษณ์ที่ผู้เขียนต้องการสื่อความหมาย

มยุรี กันทะลือ (2543 : 12) สรุปไว้ว่า การอ่าน คือ กระบวนการในการแปลความหมายของตัวอักษร เครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ต่างๆ ของผู้เขียน การอ่านเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนในการแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นถ้อยคำและความคิด จึงต้องอาศัยประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเป็นพื้นฐานเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องรานั้นๆ และสามารถทำความเข้าใจ และนำความคิดไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันได้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 7) กล่าวว่า การอ่าน หมายถึง การแปลความหมายของตัวอักษรที่อ่านออกมาเป็นความรู้ ความคิด และเกิดความเข้าใจเรื่องราวที่อ่านตรงกับเรื่องราวที่ผู้เขียนเขียน ผู้อ่านสามารถนำความรู้ ความคิด หรือสาระจากเรื่องราวที่อ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

แบทเลอร์และเคลย์ (นิตยา ประพุดติกิจ. 2538 : 2 ; อ้างอิงจาก Batler and Clay. 1993) กล่าวว่า การอ่าน คือ การถ่ายทอดความหมายจากคนหนึ่ง โดยอาศัยภาษาเป็นสื่อโดยผู้เขียนถ่ายทอดความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจตามความคิดและเจตนาของผู้เขียน ซึ่งการอ่านนี้เป็นกระบวนการเรียนรู้ เช่นเดียวกับการพูด การออกเสียงเป็นคำ หรือหลายคำ ซึ่งรวมกันเข้าเป็นประโยคที่ให้ความหมายเมื่อเราอ่านนั้นมิได้จำกัดแค่การอ่านเพียงอย่างเดียว แต่การพูดเป็นรากฐานของการอ่านก็เริ่มต้นวิธีนี้เช่นกัน

เกรย์ (Gray. 1984 : 10 – 11) สรุปไว้ว่า การอ่าน คือ การเข้าใจภาษาของผู้เขียนและของสิ่งพิมพ์นั้นๆ โดยการจับแนวความคิดจากกลุ่มคำและความหมายต่างๆ จากกลุ่มคำนั้น การอ่านคือประสบการณ์ของผู้อ่านที่จะช่วยทำให้เกิดทักษะ มีกระบวนการ 4 ระดับ คือ 1) การรับรู้ 2) ความเข้าใจ ความคิดรวบยอด 3) การตัดสินใจ การคิดหาเหตุผล 4) การนำความคิดใหม่ที่ได้รับมาผสมเข้ากับความรู้ที่มีอยู่เดิม

แฮริส และสมิธ (Harris and Smith. 1986 : 55) สรุปไว้ว่า การอ่าน คือ แบบของการสื่อสาร เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน โดยผู้เขียนจะแสดงความคิดเห็นของตนเองผ่านตัวอักษร และตามลักษณะการเขียนของตน ผู้อ่านจะรับรู้สัญลักษณ์หรือตัวอักษรด้วยสายตาเป็นประการแรก จากนั้นก็จะค้นหาความหมายหรือทำความเข้าใจกับสัญลักษณ์นั้น

สรุปได้ว่า การอ่านเป็นการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ จากหนังสือไปยังผู้อ่านซึ่งทำให้ผู้อ่านมีทั้งความรู้ เจตคติและทักษะ หรืออย่างใดอย่างหนึ่ง ทั้งนี้แล้วแต่จุดประสงค์ของการอ่านของแต่ละคน

1.2 จุดมุ่งหมายของการอ่าน

มีนักการศึกษาหลายท่านที่ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ดังนี้

ก๊อ สวัสดิพานิชย์ (2496 : 4) และรสา วงศ์ยังอยู่ (2509 : 5) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ดังนี้

1. อ่านเพื่อทราบเรื่องราวและเหตุการณ์ต่างๆ
2. อ่านเพื่อความรื่นเริงบันเทิงใจ
3. อ่านเพื่อทราบถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่อุบัติขึ้นในโลก
4. อ่านเพื่อทราบเรื่องราว และชีวประวัติของบุคคลสำคัญ
5. อ่านเพื่อทราบแนวความคิดของบุคคลในแต่ละยุค
6. อ่านเพื่อเรียนรู้ทัศนะต่างๆ
7. อ่านเพื่อให้ตัวผู้อ่านเองเกิดความคิด
8. อ่านเพื่อทำความเข้าใจกับปัญหามานานาชนิดในโลกปัจจุบัน
9. อ่านเพื่อจะได้รู้ผิดรู้ถูก
10. อ่านเพื่อตนเองจะได้นำความรู้จากการอ่านไปแก้ปัญหาในชีวิต
11. อ่านเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ
12. อ่านเพื่อช่วยให้เกิดการลงมือทำงาน

สมิธ (Smith. อ้างอิงจาก Cleary. 1957 : 82 – 83) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายในการอ่านไว้ดังนี้

1. สามารถประมาณตนเองได้ถูกต้อง และมีความเข้าใจในเรื่องแรงจูงใจของบุคคลอื่นๆ และของตนเองด้วย
2. เข้าใจปัญหาซึ่งคนเราจะต้องแก้ทั้งปัญหาที่กำลังเผชิญหน้าเราอยู่ในปัจจุบันและปัญหาที่จะตามมาในอนาคต
3. สามารถเพิ่มพูนความรู้ด้านค่านิยมในทางจิตใจและความงาม
4. สามารถปรับตัวเข้ากับสังคม และมีความเข้าใจคนอื่น ๆ
5. เข้าใจวัฒนธรรมของชาติและมีความเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่นๆ ซึ่งมีวัฒนธรรมและพื้นฐานทางวัฒนธรรมแตกต่างไปจากตน
6. เรียนรู้สาเหตุเบื้องต้นของความขัดแย้งระหว่างบุคคลและความขัดแย้งระหว่างชาติ และรู้จักพิจารณาอคติของตัวเองอย่างฉลาดและมีเหตุผล

นงนุช พิเชษฐพันธ์ (2529 : 10) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ 2 ประการ คือ

1. อ่านเพื่อแสวงหาความรู้ การอ่านแบบนี้เป็นการอ่านที่มีประโยชน์ต่อชีวิต
2. อ่านเพื่อแสวงหาความบันเทิงใจ การอ่านแบบนี้เป็นการใช้เวลาเพื่อการ

พักผ่อน แสวงหาความสุขใจ

กฤษกร ทิศ (2543 : 9) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของการอ่านหนังสือ ไว้ดังนี้

1. อ่านเพื่อแสวงหาความบันเทิง นักอ่านจำนวนมากที่สุดมุ่งแสวงหาความสนุกสนานเบิกบาน การพักผ่อนหย่อนใจจากการอ่านหนังสือ เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น หนังสือการ์ตูน สมุดภาพ และหนังสือประเภทสวยงาม

2. อ่านเพื่อแสวงหาความรู้ นักเรียน นักศึกษา มีภาระหน้าที่จะต้องค้นคว้าศึกษาหาความรู้ ซึ่งส่วนใหญ่มักจะได้จากการอ่านหนังสือ

3. อ่านเพื่อแสวงหาความคิด มีหนังสือจำนวนมากช่วยให้คนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถคิดสิ่งที่ยากๆ ได้ และช่วยส่งเสริมความคิดให้แจ่มกระจ่างขึ้น

4. อ่านเพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพ เช่น บางคนมีนิสัยขี้อาย เก็บตัว พบปะผู้อื่นจะรู้สึกอึดอัด ไม่มีความสุข เคอะเขิน วางตัวไม่ถูก วางสีหน้าไม่ถูก พูดคุยไม่เป็น บุคคลเช่นนี้จะมีบุคลิกภาพที่ดีขึ้นถ้าได้อ่านหนังสือที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 9) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการอ่านไว้ดังนี้

1. การอ่านหาความรู้

การอ่านหาความรู้ ได้แก่ การอ่านหนังสือจากหนังสือประเภทตำราทางวิชาการ สารคดีทางวิชาการ การวิจัยประเภทต่างๆ หรือการอ่านผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การอ่านจากหนังสือที่มีสาระเดียวกัน ควรอ่านจากผู้เขียนหลายๆ คน เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำของเนื้อหา ผู้อ่านจะได้มีมุมมองที่กว้างขึ้น มีความรอบรู้ได้แนวความคิดที่หลากหลาย และไม่ควรอ่านเฉพาะในเนื้อหาวิชาที่ตนชอบเท่านั้น ควรอ่านอย่างหลากหลายเพราะความรู้ในวิชาหนึ่งอาจนำไปช่วยเสริมในอีกวิชาหนึ่งได้

2. การอ่านเพื่อความบันเทิง

การอ่านเพื่อความบันเทิง ได้แก่ การอ่านจากหนังสือประเภทสารคดีท่องเที่ยว นวนิยายเรื่องสั้น เรื่องแปล การ์ตูน บทประพันธ์ บทเพลง แม้จะเป็นการอ่านเพื่อความบันเทิงแต่ผู้อ่านจะได้ความรู้ที่สอดแทรกอยู่ในเรื่องด้วยการอ่านประเภทนี้มีข้อควรระวังว่า ปัจจุบันหนังสือบางชนิด มีเนื้อหาสาระและรูปภาพที่ขัดต่อวัฒนธรรมและจารีตประเพณีของไทย ผู้อ่านจึงควรพิจารณาเลือกให้ดี

3. การอ่านเพื่อทราบข่าวสาร ความคิด

การอ่านเพื่อทราบข่าวสาร ความคิด ได้แก่ การอ่านหนังสือประเภทบทความ บทวิจารณ์ข่าวรายงานการประชุม ข้อควรระวังในการอ่านประเภทนี้ คือ ผู้อ่านมักเลือกอ่านสื่อที่สอดคล้องกับความคิดและความชอบของตน จึงทำให้ปิดกั้นการรับรู้และแนวคิดด้านอื่นๆ ดังนั้นถ้าจะให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต้องเลือกอ่านให้หลากหลาย ไม่เจาะจงอ่านเฉพาะสื่อที่นำเสนอตรงกับความคิดของตน เพราะจะทำให้มีมุมมองที่กว้างขึ้นอันจะช่วยให้เรามีเหตุผลอื่นๆ มาประกอบการวิจารณ์ วิเคราะห์ได้หลาหมุมมองมากขึ้น

4. การอ่านเพื่อจุดประสงค์เฉพาะแต่ละครั้ง

การอ่านเพื่อจุดประสงค์เฉพาะแต่ละครั้ง ได้แก่ การอ่านที่ไม่ได้เจาะจง แต่เป็นการอ่านเป็นครั้งคราวในเรื่องที่ตนสนใจหรืออยากรู้ เช่น การอ่านประกาศต่างๆ การอ่านโฆษณา แผ่นพับประชาสัมพันธ์ สลากยา การอ่านสมุดโทรศัพท์หน้าเหลือง การอ่านข่าวสังคม ข่าวบันเทิง ข่าวกีฬา การอ่านประเภทนี้มักใช้เวลาไม่นานและไม่กระทำทุกวัน ส่วนใหญ่เป็นการอ่าน

เพื่อให้ความรู้และนำไปใช้หรือนำไปเป็นหัวข้อสนทนา เชื่อมโยงการอ่านสู่การอ่านวิเคราะห์ และ
คิดวิเคราะห์ บางครั้งก็อ่านเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

สรุปได้ว่า การอ่านมีจุดมุ่งหมายเพื่ออ่านให้มีความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรืออ่านเพื่อ
ความบันเทิง สนุกสนานเพลิดเพลิน

1.3 ความสำคัญและประโยชน์ของการอ่าน

1.3.1 ความสำคัญของการอ่าน

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่าน ซึ่งสรุปไว้ดังต่อไปนี้
กรมวิชาการ (2529: 152 – 154) ได้สรุปความสำคัญของการอ่าน ในปญญาสาท
ว่าด้วยการสร้างสังคมการอ่าน ประกาศ ณ กรุงลอนดอน ระหว่างการประชุมแห่งโลกว่าด้วย
หนังสือ วันที่ 7 – 11 มิถุนายน 2525 ไว้ดังนี้

1. เราบรรดานักเขียน นักแปล ผู้จัดพิมพ์ ผู้พิมพ์โฆษณา ผู้จำหน่ายหนังสือ
บรรณารักษ์ นักการศึกษา เจ้าหน้าที่ของรัฐ และสมาชิกของชุมชนผู้ทรงปัญญา จากประเทศ
ต่าง ๆ 92 ประเทศ ซึ่งประชุมกัน ณ การประชุมแห่งโลกว่าด้วยหนังสือ ที่องค์การศึกษา
วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติจัดขึ้น ในคริสต์ศักราช 1982 ขอประกาศว่า เรา
สนับสนุนหลักการและวัตถุประสงค์เกี่ยวกับหนังสือ อันได้กำหนดขึ้นไว้เมื่อสิบปีที่แล้ว ในปี
หนังสือสากล คริสต์ศักราช 1972

2. หลังจากที่ได้พิจารณาความเป็นไปของการพัฒนาหนังสือในรอบสิบสองปีหลังจาก
ปีหนังสือสากล เรายืนยันความเชื่อมั่นใน “กฎบัตรสากลว่าด้วยหนังสือ” ซึ่งองค์การวิชาชีพ
ของนานาชาติมีมติรับรองเป็นเอกฉันท์ เมื่อ พ.ศ. 2515 เรายืนยันความเชื่อมั่นในจุดหมาย
ปลายทางของอุดมการณ์ “หนังสือสำหรับทุกคน” จุดมุ่งหมายนี้มีค่าควรที่จะหาทางกระทำให้
เป็นผลสำเร็จ แม้ว่าขณะนี้เรายังต้องพากเพียรดำเนินการต่อไป หลักสืบทอดการในกฎบัตรว่า
ด้วยหนังสือเน้นว่า “ทุกคนมีสิทธิเสรีในการอ่านหนังสือเป็นองค์ประกอบสำคัญของการศึกษา
สังคมมีหน้าที่เกื้อหนุนให้นักเขียนใช้ความสามารถทางสรรค์สร้างผลงานของตนได้อย่างที่
เครื่องจักร และสิ่งจำเป็นในการผลิตหนังสือ และอุตสาหกรรมการพิมพ์ที่ปราศจากอุปสรรคเป็น
สิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศ ร้านจำหน่ายหนังสือ และห้องสมุดให้บริการที่จำเป็นแก่ผู้
จัดพิมพ์และประชาชน ผู้อ่าน การส่งหนังสือปราศจากอุปสรรคจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศ
หนึ่ง ก็มีความสำคัญอันจะขาดเสียมิได้ หนังสือนำไปสู่ และส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่าง
คนในชาติต่าง ๆ และความร่วมมือกันโดยสันติอีกด้วย”

3. เรามองไปข้างหน้าและประสงค์จะได้เห็นโลก ซึ่งมีหนังสืออยู่ทุกคนทุกแห่งและ
ประชาชนจะหาหนังสือได้ไม่ยาก โลกซึ่งสังคมทุกสังคมแสวงหาและพยายามให้มีสมรรถภาพ
ทางการอ่าน มีความตั้งใจอ่าน และพยายามให้ได้รับความเพลิดเพลินและประโยชน์จากการอ่าน
อย่างเต็มที่

4. บุคคลทั้งหญิงและชายมีสิทธิเสรีภาพในการให้การศึกษาแก่ตนเอง มีสิทธิที่จะแสวงหาความรู้ ที่จะได้ทราบถึงปัญญา และประสบการณ์ของคนในชาติอื่น วัฒนธรรมอื่น และของบรรพบุรุษ บุคคลมีความต้องการและจำเป็นที่จะจารึกความคิดและประสบการณ์ของตนลงไว้เป็นลายลักษณ์อักษร หนังสือมีความสำคัญยิ่งยวดในการสร้างสังคมที่ทุกคนสามารถดำเนินการตามหน้าที่ของตนได้เต็มภาคภูมิ และสามารถดำรงชีวิตด้วยความเจริญและผาสุก ยิ่งกว่านั้นนักเขียนผู้สร้างสรรค์จะสามารถแสดงออกด้วยถ้อยคำที่เขียนและพิมพ์ แสวงหาและพัฒนาค่านิยม ตลอดจนอุดมการณ์และความหวังของสังคมของตนด้วยถ้อยคำ นักเขียนจะขยายขอบเขตแนวคิดจินตนาการและปรุงแต่งอนุสติของผู้อ่านหนังสือของเขาในทางที่ถูกที่ควร และงดงาม

5. การอ่านนำเราผ่านพรหมแดนทางภูมิศาสตร์และวัฒนธรรม แต่ก็ยังมีบางคนซึ่งควรจะได้อ่านแต่ถูกจำกัดและตัดประโยชน์ ซึ่งอาจได้จากหนังสือ เนื่องจากเขาไม่มีการศึกษา ไม่มีความสามารถในการอ่านเพียงพอ และถูกจำกัดด้วยการที่ไม่มีหนังสือที่มีคุณภาพในบริเวณใกล้เคียงที่เขาอาศัยอยู่ เราจึงขอให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องช่วยกันสนับสนุนการผลิต การจำหน่าย และแจกจ่ายหนังสือ สนับสนุนนักเขียนและผู้อ่าน โดยเฉพาะผู้อ่านผู้เยาว์ ในโรงเรียนและในบ้าน

6. เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของสังคมซึ่งมีหนังสืออยู่ใกล้มือผู้อ่านและมีการใช้ประโยชน์จากหนังสืออย่างกว้างขวาง ที่ประชุมระหว่างชาติว่าด้วยหนังสือรับรองและสนับสนุนวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หลายประการ วัตถุประสงค์เหล่านี้ มุ่งสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมที่เป็นกิจกรรมธรรมดาและเป็นกิจกรรมพึงประสงค์ และคนในสังคมนั้นเห็นว่าการอ่านเป็นกิจกรรมสำคัญ และได้รับการจูงใจส่งเสริมนโยบายแห่งชาติ ทั้งที่ประกาศในเอกสาร และในอนุสติของบุคคลแต่ละคนได้รับความช่วยเหลือจากการร่วมมือระหว่างชาติ ทั้งนี้ล้วนเป็นการส่งเสริมความสำคัญของหนังสือในอนาคต

7. ดังนั้น เราขอร้องให้รัฐบาลของประเทศ องค์การ และสมาคมวิชาชีพทางหนังสือขอให้รับแนวคิดชั้นนำดังกล่าวข้างต้น เราขอให้มีโลก ซึ่งมีหนังสือสำหรับทุกคน และมีคนทุกคนซึ่งอ่านหนังสือทุกคนซึ่งยอมรับว่าหนังสือและการอ่านเป็นส่วนหนึ่งที่จำเป็น และเป็นທີ່ประสงค์ในชีวิตประจำวัน เราขอให้มีโลก ซึ่งไม่เพียงประกอบด้วยประชากรที่อ่านออก เขียนได้เท่านั้น หากประกอบด้วยประชากรที่อ่านหนังสือเป็นนิสัยทั่วทุกคน

กานต์มณี ศักดิ์เจริญ (2529 : 332) ได้สรุปไว้ว่า การอ่านเป็นการตอบสนองความต้องการของมนุษย์ทำให้มนุษย์เกิดความรู้ เกิดทักษะต่างๆ ตลอดจนความก้าวหน้าทางวิชาชีพ เกิดความคิดสร้างสรรค์ ความเฟิดเฟิลิน รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ทำให้มนุษย์ทันต่อเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวต่างๆ ของโลก สามารถแก้ปัญหาทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และปัญหาส่วนตัวได้

บันลือ พุทธะวัน (2532 : 10 – 11) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่าน ไว้ดังนี้

1. การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ หากอ่านไม่ได้ การเรียนการสอนย่อมพบอุปสรรคอย่างใหญ่หลวง พฤติกรรมในการเรียนของเด็กจะเปลี่ยนไป หงอยเหงา เก็บกด หรือมีจะนั้นจะแสดงออกต่าง ๆ ในลักษณะทดแทนปมด้อยเหล่านั้นก็มี ครูจำเป็นต้องเอาใจใส่ช่วยเหลือ แก้ไข (ซ่อมเสริม) ตั้งแต่เริ่มอ่านบทเรียนแรกทันที
2. เด็กที่อ่านได้ย่อมได้รับการยอมรับ สามารถร่วมเรียน ร่วมเล่นกับเพื่อนๆ ได้ดี ตรงกันข้าม การที่เด็กมีอุปสรรคการอ่าน ย่อมขาดความอบอุ่น ขาดความมั่นใจในตนเอง
3. การอ่านได้ อ่านเป็น เป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้เด็กได้รับความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ทั้งนี้เพราะไม่ว่าโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาใดในโลก ก็ไม่อาจจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด การอ่านจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่เด็กจะค้นคว้าเพิ่มเติมได้อย่างเจาะลึกหรือตามความจำเป็นของเด็กเหล่านั้นได้ดี
4. การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการประกอบธุรกิจ การปรับปรุงอาชีพเมื่อพ้นวัยประถมศึกษา อาจเรียนรู้จากกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนได้อีกทางหนึ่ง
5. การอ่านมีความจำเป็นต่อการเป็นพลเมืองดีที่จะรู้ข่าวสาร เหตุการณ์ของบ้านเมือง การปกครอง ที่พลเมืองดีจะต้องให้ความร่วมมือแก่ทางราชการได้ดี
6. การอ่านเป็น จะเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการพินิจ เลือกตัดสินใจที่จะเลือกตัวแทนในด้านการเมือง การปกครองอันเป็นรากฐานสำคัญของระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
7. การอ่านย่อมเป็นกิจกรรมสำคัญที่จะช่วยให้เด็กวัยประถมศึกษา หรือพ้นวัยประถมศึกษาก็ตาม สามารถใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยใช้การอ่าน ทั้งยังจะได้รับความเพลิดเพลิน ช่วยพัฒนาจิตใจ และอื่นๆ ได้ดีอีกด้วย
8. การอ่านจะทวีความสำคัญมากขึ้นโดยลำดับที่ช่วยให้รอบรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงทางสังคม การสื่อสาร การพยากรณ์อากาศ เพื่อการปรับตัว ปรับปรุงอาชีพ ยิ่งสังคมเจริญมากขึ้นเพียงใด การอ่านก็จะทวีความสำคัญมากขึ้นเพียงนั้น

จินตนา ไบกาชุย (2534 : 58) ได้สรุปการบรรยายของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ถึงความสำคัญของการอ่านหนังสือ ในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี พ.ศ. 2530 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ไว้ดังนี้

1. การอ่านหนังสือทำให้ได้เนื้อหาสาระความรู้มากกว่าการศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีอื่นๆ เช่น การฟัง
2. ผู้อ่านสามารถอ่านหนังสือได้โดยไม่ต้องมีการจำกัดเวลาและสถานที่ สามารถนำไปไหนมาไหนได้
3. หนังสือเก็บได้นานกว่าสื่ออย่างอื่นซึ่งมักมีอายุการใช้งานโดยจำกัด

4. ผู้อ่านสามารถฝึกการคิดและสร้างจินตนาการได้เองในขณะที่อ่าน
5. การอ่านส่งเสริมให้มีสมองดี มีสมาธินานกว่าและมากกว่าสื่ออย่างอื่น ทั้งนี้เพราะขณะอ่าน จิตใจจะต้องมุ่งมั่นอยู่กับข้อความ พินิจพิเคราะห์ข้อความ
6. ผู้อ่านเป็นผู้กำหนดการอ่านได้ด้วยตนเอง จะอ่านคร่าวๆ อ่านละเอียด อ่านซ้ำหรือทุกตัวอักษร เป็นไปตามใจของผู้อ่าน หรือจะเลือกอ่านเล่มไหนก็ได้ เพราะหนังสือมีมากสามารถเลือกอ่านเองได้
7. หนังสือมีหลากหลายรูปแบบและราคาถูกกว่าสื่ออย่างอื่น จึงทำให้สมองผู้อ่านเปิดกว้าง สร้างแนวคิดและทัศนะได้มากกว่า ทำให้ผู้อ่านไม่ติดอยู่กับแนวคิดใดๆ โดยเฉพาะ
8. ผู้อ่านเกิดความคิดเห็นได้ด้วยตนเอง วินิจฉัยเนื้อหาสาระได้ด้วยตนเอง รวมทั้งหนังสือบางเล่ม สามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วย เมื่อปฏิบัติแล้วก็เกิดผลดี

นิลดา หงษ์วิวัฒน์ (2537 : 7 – 8) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่านเป็นทักษะที่ต้องฝึก เช่นเดียวกับทักษะอื่นๆ เด็กที่มีทักษะในการอ่านไว มีสมาธิในการอ่านต่อเนื่องจับประเด็นความได้ชัดเจน มีอารมณ์และจินตนาการร่วมอยู่ด้วย ทำให้เกิดความชำนาญในการรับรู้ทางด้านการคิดเป็น การสรุป การโต้ตอบ ทำให้เกิดความคิดเป็นระบบ และการรับรู้เป็นระบบ การแสดงออกและการสื่อต่อผู้อื่นต่อโลกภายนอกก็จะชัดเจนเป็นระบบ ซึ่งคุณภาพของการอ่านหนังสือจะนำไปสู่เส้นทางของความเป็นคนฉลาด

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 11) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนโต และจนกระทั่งถึงวัยชรา การอ่านทำให้รู้ข่าวสารข้อมูลต่างๆ ทั่วโลก ซึ่งปัจจุบันเป็นโลกของข้อมูลข่าวสาร ทำให้ผู้อ่านมีความสุข มีความหวัง และมีความอยากรู้อยากเห็น อันเป็นความต้องการของมนุษย์ทุกคน การอ่านมีประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง คือ พัฒนาการศึกษา พัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้เป็นคนทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ และสนองความอยากรู้อยากเห็น นอกจากนี้ การจะพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าได้ต้องอาศัยประชาชนที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งความรู้ต่างๆ ก็ได้มาจากการอ่านนั่นเอง

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 7) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ดังนี้

1. การอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน จำเป็นต้องอ่านหนังสือเพื่อการศึกษาหาความรู้ด้านต่างๆ
2. การอ่านเป็นเครื่องมือช่วยให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ เพราะสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปพัฒนาตนและพัฒนางาน
3. การอ่านเป็นเครื่องมือสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมของคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนรุ่นต่อไป
4. การอ่านเป็นวิธีการส่งเสริมให้คนมีความคิดและฉลาดรอบรู้เพราะประสบการณ์ที่ได้จากการอ่านเมื่อเก็บสะสมเพิ่มพูนนานวันเข้า ก็จะทำให้เกิดความคิด เกิดสติปัญญาเป็นคนฉลาดรอบรู้ได้

5. การอ่านเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินบันเทิงใจ เป็นวิธีหนึ่งในการแสวงหาความสุขให้แก่ตนเองที่ง่ายที่สุดและได้ประโยชน์คุ้มค่าที่สุด

6. การอ่านเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ทางด้านจิตใจและบุคลิกภาพ เพราะเมื่ออ่านมากย่อมรู้มาก สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

7. การอ่านเป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาระบบการเมือง การปกครอง ศาสนา ประวัติศาสตร์และสังคม

8. การอ่านเป็นวิธีการหนึ่งในการพัฒนาระบบการสื่อสาร และการใช้เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ

1.3.2 ประโยชน์ของการอ่าน

อภิญฺชลิต พุทฺธมมัตถ์ (2530 : 7) ได้สรุปประโยชน์ของการอ่านไว้ดังต่อไปนี้

1. ส่วนที่จำเป็นระดับพื้นฐาน

1.1 การอ่านเป็นการเสริมสร้างชีวิตที่มั่นคงและปลอดภัยได้ เพราะการอ่านจะนำมาซึ่งความรู้ความเข้าใจในสภาพสังคม เช่น ผู้ที่ประกอบอาชีพในทางทุจริต ถ้ามีนิสัยชอบอ่านหนังสือและทราบความเคลื่อนไหวในวงการธุรกิจ

1.2 การอ่านเปิดโอกาสให้คนมีอิสระเสรีภาพตามสิทธิมนุษยชน ไม่ถูกครอบงำในทางความคิด สามารถใช้สิทธิและเสรีภาพของตนเองในการแสดงความคิดเห็นได้ในขอบเขตของกฎหมายและประเพณีของสังคมได้อย่างเหมาะสม ผู้ที่อ่านมากย่อมมีโลกทัศน์ที่กว้างขวาง

2. ส่วนที่จำเป็นต่อการเพิ่มคุณภาพชีวิต

2.1 การอ่านจะเสริมสร้างจุดมุ่งหมายในชีวิต ทำให้บุคคลสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเองได้

2.2 การอ่านทำให้เกิดความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับตนและสิ่งแวดล้อมที่ตนอาศัยอยู่จะช่วยให้บุคคลนั้นสามารถปรับตัวได้ดี และกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวได้

2.3 การอ่านจะช่วยส่งเสริมการอยู่ร่วมกันโดยสันติ หนังสือที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล จะสนองความต้องการของแต่ละบุคคลทำให้เกิดความสุข

ชุมจิตรา เลาบุตร (2542 : 12) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นการต้องการของมนุษย์ ในการแก้ปัญหา เพิ่มพูนความรู้ เกิดความคิดสร้างสรรค์และความเพลิดเพลิน การอ่านเป็นทักษะที่ต้องได้รับการฝึกจนเกิดความชำนาญ โดยเฉพาะกับเด็กซึ่งจะเป็นแนวทางในการใช้ภาษา เพื่อพัฒนาเด็กให้เจริญงอกงาม

กรมวิชาการ (2542 : 6 – 7) ได้สรุปประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่าน ไว้ดังนี้

1. มีความรู้เพิ่มเติม ช่วยให้รู้กว้าง ไม่แคบอยู่เฉพาะเรื่องรอบตัว

2. ช่วยพัฒนาความคิด เพราะประสบการณ์ในการอ่านจะช่วยเสริมความคิดได้พัฒนาขึ้น

ประเด็นสำคัญของเรื่อง และสามารถประเมินคุณค่าเรื่องที่อ่านได้อย่างสมเหตุผล เช่น การอ่านบทความ บทความ วิจารณ์ สารคดี เอกสารทางวิชาการต่างๆ

7. ทำให้ชีวิตมีพัฒนาการเป็นชีวิตที่สมบูรณ์ ก้าวหน้า ประสบความสำเร็จ ประพฤติดี ประพฤติชอบ ผู้อ่านย่อมรู้เรื่องราวต่างๆ มาก เกิดความรู้ ความคิดที่หลากหลายกว้างไกล สามารถนำมาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนให้ชีวิตมีคุณค่าและมีระเบียบแบบแผนที่ดียิ่งขึ้น เช่น การอ่านหนังสือธรรมะ กฎแห่งกรรม มงคลชีวิต สู้แล้วรวย ชีวิตประวัติ ผลงานของบุคคลดีเด่น เป็นต้น

8. ทำให้ผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดีและเสริมสร้างบุคลิกภาพ ผู้อ่านมากย่อมรู้มาก มีข้อมูลต่างๆ สังคมไว้มาก เมื่อสนทนากับผู้อื่นย่อมมีความมั่นใจ ไม่ขัดเขินเพราะมีภูมิความรู้ สามารถถ่ายทอดความรู้ ให้คำแนะนำแก่ผู้อื่นในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ได้ ผู้รอบรู้จึงมักได้รับการยอมรับและเป็นที่เชื่อถือจากผู้อื่น เช่น การอ่านหนังสือสุขภาพชีวิต นิตยสารวารสารสุขภาพ หมอชาวบ้าน หนังสือการสร้างมนุษยสัมพันธ์ เพื่อนที่ดีที่ต้องการ เป็นต้น

การุณันท์ รัตนแสนวงศ์ (2546 : 49, 51) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านหนังสือไว้ดังนี้

1. เพื่อเป็นพิธีหรืออ่านเพราะติดเป็นนิสัย
2. เพื่อฆ่าเวลาหรือใช้เวลาให้หมดไป
3. เพื่อทราบและเข้าใจเหตุการณ์ปัจจุบัน
4. เพื่อค่านิยมและความสุขส่วนตัวในขณะนั้น
5. เพื่อสนองความต้องการทางปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
6. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทั่วไปที่ไม่นำไปประกอบอาชีพ
7. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านอาชีพและวิชาชีพ
8. เพื่อสนองความต้องการด้านสังคมและส่วนตัว
9. เพื่อสนองความต้องการด้านสังคมและการเมือง เช่น การเป็นพลเมืองดี
10. เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงตนเอง ตลอดจนขยายพื้นฐานทางวัฒนธรรมของตนเอง
11. เพื่อสนองความต้องการทางด้านปัญญา
12. เพื่อสนองความต้องการทางด้านจิตใจ

นอกจากนี้แล้วยังได้กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านเร็ว ไว้ดังนี้

1. การอ่านเร็ว ช่วยประหยัดเวลา ข้อนี้นับว่าเป็นประโยชน์ที่ได้เห็นชัดเจนมาก เช่น เรื่องการอ่านหนังสือพิมพ์ บางฉบับที่ท่านอาจอ่านหนังสือพิมพ์ฉบับเช้าหรือบ่ายของวันนี้แต่ไปจบในวันถัดไป การอ่านเร็วจึงช่วยให้ท่านมีเวลาเพิ่มขึ้น ซึ่งท่านสามารถเอาเวลาเหล่านั้นไปอ่านหนังสือได้เพิ่มขึ้น

2. การอ่านเร็ว ช่วยเพิ่มประสิทธิผลที่เยี่ยมมากขึ้น การอ่านได้รวดเร็วจะช่วยให้ท่านทำงานได้ดียิ่งขึ้น การเป็นนักอ่านที่สามารถอ่านได้รวดเร็ว นั้น หมายความว่าท่านจะเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจทำให้มีหนทางก้าวหน้าขึ้นในโลกปัจจุบัน

3. การอ่านเร็ว มีคุณค่าในด้านบันเทิง คุณค่าของการอ่านเร็วไม่ได้ถูกจำกัดอยู่เฉพาะกับการทำงานเท่านั้น แต่ยังช่วยเพิ่มความสนุกสนานในการเล่นกีฬาและสิ่งบันเทิงอื่นๆ ที่ต้องเกี่ยวข้องกับการอ่านอีกด้วย

4. การอ่านเร็ว ช่วยเปิดความคิดของท่านให้กว้างขวางขึ้น เพราะจะทำให้ท่านได้อ่านหนังสือหลายๆ เรื่องและหลายเล่มที่แตกต่าง หลากหลายและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

5. การอ่านเร็ว ทำให้การพูดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะข้อมูลที่ท่านได้จากการอ่าน จะทำให้ท่านสามารถรวบรวมเรื่องที่จำเป็นต้องใช้ในการพูดในที่สาธารณะและการสนทนาได้รวดเร็วขึ้น

6. การอ่านเร็ว ช่วยให้การสอบ ถ้าท่านยังเป็นนักศึกษาอยู่จะช่วยให้ได้มาก

7. การอ่านเร็ว ช่วยเพิ่มความเข้าใจ เพราะคนที่อ่านเร็วจะช่วยให้มีความสามารถในการเข้าใจในสิ่งที่ตนอ่านเร็วขึ้นด้วย

8. การอ่านเร็ว ช่วยให้เป็นคนทันโลกทันเหตุการณ์ ทำให้เรารู้จักเกาะติดสถานการณ์ข่าวสารและการพัฒนาในสาขาที่เกี่ยวข้องด้วย

9. การอ่านเร็ว เป็นยาบำรุงสมองช่วยปลดปล่อยความรู้ของเราให้สดใสมยิ่งขึ้น ทำให้เราสามารถใช้สติปัญญา เป็นการออกกำลังสมองดังเช่น การออกกำลังกาย และมีความคิดที่ดี

สรุปได้ว่า การอ่านให้ทั้งความรู้ ความเพลิดเพลิน และข้อคิดคติสอนใจซึ่งสามารถนำไปปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนจนเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

1.4 ปัญหาของการอ่าน

เด็กแต่ละคนมีความสามารถทางการอ่านไม่เหมือนกัน บางคนอ่านได้ง่าย รวดเร็ว และคล่องแคล่ว ในขณะที่เด็กอีกจำนวนหนึ่งอ่านได้ช้าและเกิดปัญหาต่างๆ ในการอ่าน จากผลการวิจัยของเพ็ญแข สุภิกิตย์ (2526 : 71 – 79) ปรากฏว่ามีปัญหาการอ่านได้ดังนี้

1. การออกเสียง ร, ล ไม่ชัด
2. การออกเสียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ผิด
3. อ่านซ้ำตะกุกตะกัก ไม่คล่อง ใช้วิธีสะกดคำ
4. การอ่านผิดวรรคตอน แบ่งวรรคตอนไม่ถูก
5. การอ่านคำควบ ว ไม่ถูก
6. การใช้นิ้วชี้ตามทีอ่าน
7. การวางหนังสือห่างจากตาไม่ถูกต้อง

8. การวางท่าทางขณะอ่านไม่ถูก
9. การทำปากขมูขมิบ
10. การอ่านไม่ออกต้องอาศัยผู้อื่นอ่านให้ฟัง
11. การจับใจความในการอ่านไม่ได้
12. การอ่านตกหล่น ข้ามคำ
13. การจับใจความในการอ่านออกเสียงไม่ได้
14. การอ่านในใจโดยการอ่านออกเสียง
15. ช่วงการตั้งใจสั้น ขาดสมาธิ
16. การอ่านอักษรสลับที่
17. การอ่านหลงบรรทัด
18. การออกเสียงพึมพำในลำคอ
19. การโคลงศีรษะไปมาเวลาอ่าน
20. การอ่านย้อนคำ อ่านซ้ำ
21. สายตาผิดปกติ หยีตา ขมวดคิ้ว
22. การอ่านเพิ่ม เต็ม หรือแทรกคำเข้าไป
23. การอ่านไม่ชัด อวัยวะออกเสียงผิดปกติ

ถนอมวงศ์ ล้ายอดมรรคผล (2537 : 11 – 14) ได้กล่าวถึงปัญหาในการอ่าน มีผลทำให้เด็กไม่เกิดนิสัยรักการอ่าน ไว้ดังนี้

1. ไม่อ่าน
2. อ่านไม่ออก
3. ไม่มีหนังสือ
4. ไม่มีเวลาอ่าน
5. ไม่มีที่อ่าน
6. อ่านซ้ำ
7. อ่านไม่เข้าใจ
8. อ่านแล้วไม่เกิดประโยชน์

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 23 – 24) ได้กล่าวถึงปัญหาของการอ่าน ซึ่งสรุปได้

ดังนี้

1. ไม่ชอบอ่าน ชอบดูโทรทัศน์ เล่นคอมพิวเตอร์และดูวีดีทัศน์มากกว่า
2. ไม่มีเวลา เพราะทำงานมาก หรือการบ้านมาก
3. ไม่มีเงินซื้อสื่อการอ่าน
4. ไม่มีคนช่วยสอนอ่านเวลาอ่านไม่ออก หรือมีปัญหาในการอ่าน
5. อ่านไม่ออก อ่านแล้วไม่เข้าใจ

6. สุขภาพไม่ดี
7. พิกการ
8. ไม่มีสมาธิในการอ่าน
9. มีปัญหาทั้งทางครอบครัวและปัญหาทางโรงเรียน
10. ไม่เห็นความสำคัญของการอ่าน
11. ไม่มีสถานที่ที่เหมาะสมที่จะอ่าน
12. ตัวหนังสือเล็กเกินไป
13. ไม่มีหนังสืออ่าน
14. พ่อ แม่ ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของการอ่าน จึงไม่ส่งเสริมให้อ่าน
15. มีโรคที่เกี่ยวกับสมองทำให้อ่านหนังสือไม่ได้
16. มีนิสัยที่ไม่ดีในการอ่านทำให้อ่านช้า เป็นอุปสรรคในการพัฒนาการอ่าน เช่น การอ่านทีละคำ ชอบอ่านออกเสียง ใจลอยไม่มีสมาธิในการอ่าน
17. ไม่มีเทคนิคหรือวิธีการในการอ่านหนังสือบางประเภท
18. วิธีสอนของครูทำให้ไม่ยอมอ่าน
19. โรงเรียนไม่มีห้องสมุด

วิชาญ อัครวนสกุล (2545 : 14-15) ได้กล่าวถึงวัยรุ่นไทยไม่ค่อยสนใจกิจกรรมการอ่านหนังสืออื่นๆ ในเวลาว่าง ไว้ดังนี้

1. ไม่ได้รับการฝึกฝน ที่โรงเรียนต้องฟังครูมากกว่าพูดให้ครูฟัง ครูไม่ค่อยเปิดโอกาสให้อ่านหนังสือหรือเข้าห้องสมุด เพราะกลัวจะสอนเนื้อหาวิชาไม่ทัน
2. มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อหนังสือ เบื่อและ厭กับการอ่านหนังสือสอบ ไม่ได้อ่านเพราะอยากอ่าน แต่ต้องอ่านเพื่อให้ทำข้อสอบได้ พอพ้นจากห้องเรียนหรือช่วงปิดเทอม จึงรู้สึกหลุดพ้นจากพันธนาการ

3. ขาดทักษะการอ่าน อ่านช้า

4. ชอบฟังคนอื่นที่อ่านมาแล้วมาเล่าให้ฟังมากกว่า

ดาราภา ต้นครองจันทร์ (2545 : 6 - 7) ได้กล่าวถึงปัญหาอุปสรรคที่ทำให้การรณรงค์ให้มินิสัยรักการอ่านไม่ได้ผลเท่าที่ควร ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. เด็กไทยส่วนใหญ่ในปัจจุบันไม่มีเวลาว่างมากพอที่จะมีโอกาสได้เลือกอ่านหนังสือที่ตนเองสนใจ เพราะเวลาส่วนใหญ่ในแต่ละวันหมดไปกับการเรียนพิเศษในหลายวิชา วุ่นวายกับการทำรายงานที่ได้รับมอบหมายจากครูอาจารย์หลายท่านในเวลาเดียวกันนอกจากนั้นยังต้องทำการบ้านอีกมากมาย เด็กๆ ที่เราพบเห็นในห้องสมุดและข้อมูลสถิติการเข้าใช้บริการห้องสมุดส่วนใหญ่เข้าไปเพื่อการค้นคว้าทำรายงานมากกว่าที่จะใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือเพื่อความสนุกสนานและเพลิดเพลิน

2. เทคโนโลยีที่ทันสมัยน่าสนใจในปัจจุบันมีส่วนเบี่ยงเบนความสนใจของการอ่านไปอย่างน่าเสียดาย เด็กๆ ให้ความสนใจและใช้เวลาส่วนใหญ่หมดไปกับวิทยาการเครื่องเล่น เทคโนโลยีที่ทันสมัยในรูปแบบต่างๆ มากกว่าที่จะมาอ่านหนังสือ

3. วัยที่เหมาะสมที่สุดที่จะปลูกฝังให้มึนนิสัยรักการอ่านคือวัยของเด็กที่อยู่ในระดับประถมศึกษา คือ ระหว่าง 7 – 12 ปี เด็กในวัยนี้เป็นวัยที่กำลังซุกซนชอบวิ่งสนุกสนานไม่อยู่นิ่ง มีช่วงความสนใจระยะสั้น ประกอบกับยังอ่านหนังสือไม่คล่อง สะกดคำยังไม่ถูกต้องการที่จะทำให้เด็กๆ เข้ามาอ่านหนังสือในห้องสมุดมีกฎกติกามากมาย และไม่มีนิสัยรักการอ่านจึงเป็นเรื่องที่ทำได้ยากมาก

4. ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มึนนิสัยรักการอ่าน การรณรงค์ให้เด็กไทยมึนนิสัยรักการอ่านจึงพัฒนาไปได้ช้ามาก เนื่องจากขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองในการรณรงค์ให้ลูกหลานมึนนิสัยรักการอ่าน ผู้ปกครองส่วนหนึ่งยังไม่เห็นความสำคัญของการอ่านเท่าที่ควรเพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่มีสถานภาพทางความรู้และฐานะไม่เอื้ออำนวยให้บุตรหลานมึนนิสัยรักการอ่านได้

5. ขาดการปลูกฝังอย่างจริงจังและต่อเนื่องจากสถานศึกษาในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา การจัดการศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษาขาดครูบรรณารักษ์ มีแต่ครูที่ทำหน้าที่แทนบรรณารักษ์ ประกอบครูผู้สอนในระดับประถมศึกษาต้องทำหน้าที่สอนและเตรียมการสอนหลายวิชา มีงานพิเศษหลายงานที่ต้องรับผิดชอบจึงทำให้ครูที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ไม่มีเวลามากพอที่จะจัดกิจกรรมสร้างนิสัยรักการอ่านได้อย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุดเท่าที่ควรจะเห็นได้ว่าเด็กมีปัญหามากมายในการอ่าน ดังนั้นจึงควรมีการแก้ไขและวิธีการแก้ไขปัญหาที่ดีวิธีการหนึ่งก็คือได้ฝึกทักษะในการอ่านมากๆ ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการส่งเสริมการอ่าน

1.5 ความสนใจและความต้องการในการอ่าน

ความสนใจและความต้องการในการอ่านของผู้อ่านแต่ละวัยย่อมมีความแตกต่างกัน เนื่องจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ สติปัญญา อายุ เพศ ความถนัดตามธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมทางบ้าน โรงเรียน เพื่อน และชุมชน ซึ่งฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 47-54) ได้สรุปความสนใจและความต้องการในการอ่านของเด็กวัย 8-20 ปี ไว้ดังนี้

เด็กวัย 8 – 12 ปี (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4) เด็กวัยนี้จะเข้าใจคำเปรียบเทียบสนใจเรื่องเป็นจริงมากขึ้น เด็กชายสนใจเรื่องวิทยาศาสตร์ การผจญภัย การต่อสู้ เรื่องจินตนาการกว้างไกลเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ การทดลองง่ายๆ ตามที่เรียนมาจากโรงเรียน เด็กหญิงจะชอบการแต่งกายเสื้อผ้า การบ้านการเรือน ยังคงชอบเรื่องเกี่ยวกับเวทดา นางฟ้า ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายจะชอบเหมือนกัน เช่น วรรณคดี นิทาน นิทานสำหรับเด็กๆ

เกี่ยวกับเทพบุตร ชาดก สุภาสิต คำพังเพย นิทานพื้นบ้าน เรื่องตลก การ์ตูนซ้ำชั้น เข้าใจปัญหา สังคม ศาสนา เด็กวัยนี้จะชอบหนังสือที่มีเรื่องและรูปเท่าๆ กัน หรือรูปอาจจะลดน้อยลงได้ลดรูปสีลงได้ เนื้อเรื่องยาวขึ้น สามารถอ่านเรื่องสารคดีง่ายๆ รู้เรื่อง เรื่องตลกง่ายๆ เข้าใจได้ดี เรื่องความรู้ต่างๆ วรรณคดีง่ายๆ นอกจากนี้บางคนที่ย่านหนังสือเก่งมักจะหันไปอ่านหนังสือในวัยถัดไปได้เป็นอย่างดี

เด็กวัย 12 – 14 ปี (ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย) เป็นเด็กก่อนวัยรุ่น ความสนใจในการอ่านจะต้องกว้างขวางมากขึ้น ชอบเรื่องวิทยาศาสตร์ ชีวประวัติบุคคลสำคัญๆ เรื่องเด็กวัยเดียวกัน เรื่องโรงเรียน กีฬา งานอดิเรก สัตว์ แมลงต่างๆ เรื่องท้องถิ่น ประเพณีพื้นบ้าน เด็กวัยนี้จะรู้จักวินิจฉัยการอ่าน หาข้อเท็จจริงมาพิสูจน์ รู้จักค้นคว้าเพิ่มเติมในสิ่งที่สงสัย และอยากรู้อยากเห็น เด็กชายจะสนใจวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ดาราศาสตร์ การทดลองต่างๆ เรื่องที่ขมวดปมให้คิด เรื่องผจญภัยในอวกาศ ประวัติศาสตร์ เกมคอมพิวเตอร์ ส่วนเด็กหญิงยังคงสนใจเรื่องในครอบครัว และเริ่มสนใจอ่านหนังสือนวนิยายรัก ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายชอบเรื่องสัตว์ เด็กวัยนี้จะเข้าใจหลักเกณฑ์ต่างๆ ได้ดีเด็กวัยนี้จะชอบหนังสือที่มีเรื่องมากกว่ารูป ส่วนมากจะชอบหนังสือขนาดฉบับกระเป๋่า ชอบอ่านหนังสือการ์ตูน และชอบอ่านนิตยสารมาก โดยเฉพาะนิตยสารที่มีเรื่องที่สนใจเป็นพิเศษ

เด็กวัย 15 – 20 ปี (วัยรุ่น) สนใจเรื่องการแต่งกาย วิธีการเรียนให้เก่ง การจำ การเป็นคนเก่ง เด่น จิตวิทยาต่างๆ งานอดิเรก มารยาทในสังคม การวางแผน การคบเพื่อน การคบเพศตรงข้าม ชอบอ่านเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการปรับปรุงบุคลิกภาพ การรักษาสุขภาพ อนามัย วรรณคดี โคลงกลอน นวนิยายรัก ประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ก้าวหน้า คอมพิวเตอร์ การทดลองเรื่องที่เป็นความรู้ เครื่องบิน จรวด ดาวเทียม เทคโนโลยี เกษตร ภาษา กีฬา การต่อสู้ อาวุธที่ใช้ในสงคราม ปัญหาสังคม การเมือง นักสืบ ผจญภัย การท่องเที่ยว และศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น เด็กวัยรุ่นผู้ชายจะชอบเน้นทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี กีฬา การผจญภัย และดนตรี วัยรุ่นทั้งหญิงและชาย ชอบอ่านวารสาร นิตยสาร และหนังสือการ์ตูนมาก

นอกจากนี้ ฉวีลักษณ์ บุณยะกาญจน (2525 : 53 – 54) ได้กล่าวถึง ความสนใจในการอ่านของเด็กไว้ว่า เด็กชาย 9 – 11 ปี ชอบเรื่องเกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้ ผจญภัย ตื่นเต้นลึกลับ เรื่องจริง เรื่องพิศวง ชีวิตเด็ก ธรรมชาติ และชีวิตของสัตว์ ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ความกล้าหาญ การกีฬา เครื่องบิน ประดิษฐ์กรรมต่างๆ เด็กชาย 12 – 13 ปี จะเพิ่มความสนใจในประวัติศาสตร์ ชีวประวัติ และหนังสือเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและสังคม เด็กหญิงชอบนวนิยายซาบซึ้งใจมากกว่าเด็กชาย ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายชอบอ่านเรื่องที่เขียนให้ชัดไปจากความจริง และเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ เรื่องตลกและเรื่องเกี่ยวกับงานอดิเรก เด็กอายุ 14 ปี ความสนใจจะเริ่มเพ่งเล็งไปในแนวใดแนวหนึ่ง โดยเฉพาะระยะนี้อาจจะอ่านหนังสือน้อยลง แต่จะชอบอ่านนิตยสารมากขึ้น เด็กชายชอบอ่านชีวประวัติ ประวัติศาสตร์การเดินทาง เครื่องยนต์กลไกต่างๆ ชอบอ่านหนังสือที่มีแผนผังแบบแปลน บางคนอาจจะเริ่มหนังสือรักๆ ใคร่ๆ บ้าง แต่เรื่อง

นั้นจะต้องรวดเร็วทันใจ เด็กหญิงคงชอบหนังสือสำหรับผู้ใหญ่มากขึ้น ชอบเรื่องรักใคร่ที่จะสะท้อนอารมณ์ มักติดใจเรื่องราวที่แต่งเกินความจริงง่าย ๆ เด็กอายุ 15 ปี ตอนนี้อ่านหนังสือเล่มไหนก็อ่านผ่านไปบ้างแล้ว แต่ละคนเริ่มอ่านหนังสือตามความต้องการของโรงเรียนและสังคมของตนยังคงชอบการอ่านอยู่ แต่ไม่ทุ่มเทไปในทางใดทางหนึ่งเหมือนเมื่อก่อน เด็กชายมักชอบเรื่องเกี่ยวกับวิชาการ งานอดิเรก และการทดลอง เด็กหญิงยังคงชอบนวนิยาย เด็กอายุ 16-17 ปี ความสนใจในการอ่านค่อยเริ่มสนใจกับชีวิตอย่างผู้ใหญ่ สนใจกับเรื่องของโลกของสังคมและปัญหาส่วนตัวต่าง ๆ

กรมวิชาการ (2544 : 10) สรุปได้ว่า ความสนใจและความต้องการในการอ่านของเด็กจะเปลี่ยนแปลงไปตามวัยและความต้องการของตนเองมากขึ้น

สรุปได้ว่า ความสนใจและความต้องการในการอ่านของเด็กจะขึ้นกับอายุของเด็ก และเด็กชายกับเด็กหญิงจะสนใจในเรื่องที่อ่านต่างกัน

1.6 การสร้างนิสัยรักการอ่าน

การสร้างนิสัยรักการอ่าน มีนักการศึกษาได้สรุปไว้หลายท่าน ดังนี้

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2511 : 2 ; อ้างอิงจาก ธาดาศักดิ์ วชิรปริชาพงษ์. 2520 : 17) ได้เสนอวิธีการส่งเสริมการอ่านพอสรุปได้ดังนี้

1. ให้เด็กอ่านหนังสือพร้อมกับมีกิจกรรม
2. ให้อ่านหนังสืออ่านเล่นที่เด็กชอบ โดยไม่ต้องคำนึงถึงเนื้อเรื่องมาก
3. ผู้ใหญ่ต้องติดตามชี้แจงในสิ่งที่ถูกผิดเสมอ
4. ให้เด็กเลือกอ่านได้อย่างเสรี

สันทัต อินทริกานนท์ และคณะ (2522 : 39-40) ได้แนะนำวิธีการง่าย ๆ ในการเร้าใจให้เด็กอ่านหนังสือดังนี้

1. การเล่านิทานให้เด็กฟัง เด็ก ๆ ชอบฟังนิทานกันทุกคน เมื่อฟังนิทานแล้วหากไม่จบก็อยากติดตามเรื่อง ครูก็แนะนำให้อ่านต่อเอง
2. เล่าเรื่องในหนังสือให้เด็กฟัง ซึ่งเป็นเรื่องที่เด็กสนใจ เช่น เรื่องสัตว์ประหลาด ซึ่งถ้าเด็กสนใจจะสามารถไปหาอ่านเพิ่มเติมได้
3. แนะนำหนังสือแก่เด็ก ทั้งนี้โดยครูนำเอาหนังสือมาอภิปรายกันในชั้น พูดถึงสิ่งที่น่าสนใจ สิ่งที่ควรรู้ต่าง ๆ เช่นนี้จะทำให้เด็กรู้สึกอยากอ่านหนังสือเล่มนั้น ๆ เพิ่มขึ้น
4. ให้เด็กดูหนังสือภาพ เด็กทุกคนชอบดูภาพ ฉะนั้นการให้เด็กได้ดูภาพจากหนังสือจะช่วยให้เด็กมีความสนใจในหนังสือมากขึ้น มีความต้องการที่จะอ่านยิ่งขึ้น
5. ให้เด็กได้ฟังวิทยุ ชมรายการจากโทรทัศน์ หรือดูภาพยนตร์ในรายการบางรายการ ที่มีเรื่องราวพาตึงถึงเรื่องในหนังสือ เมื่อเด็กได้ฟังหรือชมรายการนั้น ๆ แล้วอยากทราบรายละเอียดก็จะหาหนังสือมาอ่านด้วยตนเอง

กรมวิชาการ (2529 : 496 – 498) กล่าวถึงการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน มีขั้นตอนดังนี้
ขั้นแรก เราควมสนใจให้ผู้เรียนอยากรู้เรื่องราวในหนังสือด้วยการให้ดูภาพ เล่าเรื่อง
ประกอบภาพ เล่านิทาน หาหนังสือที่มีรูปภาพมาให้ดู และสนทนาเกี่ยวกับภาพนั้นๆ

ขั้นที่สอง เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือได้ ควรหาหนังสือที่เหมาะสมมาอ่านหรือเล่าเรื่อง
สนุกๆ ในหนังสือเพียงครั้งเดียว แล้วให้นักเรียนไปอ่านต่อ

ขั้นที่สาม จัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เช่น ประกวดเล่าเรื่อง ประกวดเล่า
นิทานต่างๆ จากการอ่านหนังสือ ประกวดยอตนักอ่าน ใครอ่านได้มากเป็นยอดนักอ่าน

ขั้นที่สี่ ฝึกให้นักเรียนเป็นนักสะสม เช่น สะสมบัตรยืมที่ไพเราะ คำพังเพย
สุภาษิต คำขวัญ หรือสะสมภาพพร้อมกับเขียนคำบรรยาย ปรศนาคำทาย แล้วรวบรวมไว้ใน
สมุดประจำชั้น

ขั้นที่ห้า ฝึกบันทึกจากการอ่าน คือเขียนรายงานจากสิ่งที่อ่านและได้พบเห็นมาในการ
บันทึก จะต้องบอกแหล่งที่มาของเรื่อง เช่น ชื่อผู้แต่ง สำนักพิมพ์ ปีที่พิมพ์ มีข้อเสนอแนะในการ
สอนการบันทึกการอ่าน มีดังนี้

- อ่านแล้วบันทึกกิจกรรมของเรื่อง
- กำหนดเวลาให้อ่านและเขียนบันทึก
- ฝึกบันทึกข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ หรือวิทยุ

ขั้นที่หก เลือกหนังสือให้อ่าน การส่งเสริมให้อ่านหนังสือให้มาก ตลอดจนการแนะนำ
ให้รู้จักเลือกหนังสืออ่าน เป็นการปลูกฝังให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านโดยไม่รู้ตัว และทำให้เด็กรู้จัก
ศึกษาค้นคว้าตั้งแต่ยังอยู่ในวัยเด็กจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่เรื่อยไปโดยไม่สิ้นสุด การเลือกหนังสือให้
นักเรียนอ่านต้องคำนึงถึงประเภทหรือชนิด ซึ่งจำแนกได้เป็น

- หนังสือเรียน ได้แก่ หนังสือที่เป็นตำราแบบเรียน คู่มือ แบบฝึกหัด หรือ
แบบสอนอ่านที่ใช้ในโรงเรียนและสถานศึกษาในระดับต่างๆ มีเนื้อหาเฉพาะวิชานั้นๆ
- หนังสือสารคดี เป็นหนังสือที่ให้ความรู้ ได้แก่ หนังสือวิชาการและสารคดี
ต่างๆ สำหรับค้นคว้าเพิ่มเติม เป็นการเพิ่มพูนความรู้และสติปัญญาของผู้อ่าน หนังสือประเภทนี้
ได้แก่ ตำรับตำราต่างๆ สารคดี ชีวประวัติ นิตยสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ เป็นต้น
- หนังสือบันเทิงคดี เป็นหนังสือที่ให้ความเพลิดเพลินและความจรรโลงใจ
ได้แก่ นิทาน เรื่องสั้น นวนิยาย ภาพยนตร์กลอนที่ไพเราะ เรื่องชวนขัน ตลอดจนวรรณคดีต่างๆ
นิทานสำหรับเด็กที่แพร่หลาย เช่น นิทานอีสป นิทานนานาชาติ นิทานพื้นเมืองไทย เป็นต้น การ
เลือกหนังสือต้องให้เหมาะกับวัยผู้อ่าน ในระดับประถมศึกษาควรเป็นหนังสือที่ให้ความรู้และ
สนุกสนาน มีภาพประกอบมากๆ เป็นภาพสีสวยและสะอาด ภาพส่งเสริมจินตนาการและ
ความคิดสร้างสรรค์ ถ้าเป็นนิทานหรือนวนิยายที่มีผู้แต่งขึ้นต้องเลือกเรื่องที่มีเนื้อหาสาระเป็น
ประโยชน์ ให้ข้อคิด ใช้ภาษาที่ง่าย สุกภาพไม่หยาบโลน การ์ตูนเรื่องเพศ ตลกหยาบ และมีความ
รุนแรง ไม่ควรให้นักเรียนอ่านหนังสือที่เหมาะสม ได้แก่ หนังสือสำหรับเด็กที่ขณะการประกวด

ประจำปี ของกระทรวงศึกษาธิการหน่วยงานหรือสมาคมอื่นๆ หนังสือที่ได้รับการยกย่อง เช่น หนังสือประทับตราปีเด็กสากล หนังสือสำหรับเยาวชนเนื่องในปีเยาวชนสากล หนังสือสำหรับห้องสมุดของกระทรวงศึกษาธิการ หนังสือเสริมประสบการณ์ตามประกาศกำหนดหนังสือเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ รายชื่อหนังสือสำหรับเด็กที่ปรากฏในคู่มือการสอนภาษาไทย ระดับประถมศึกษา ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2530 : 9) พระองค์สนพระทัยฝึกฝนในการอ่านเป็นชีวิตจิตใจ และอ่านหนังสือทุกประเภท ดังพระราชนิพนธ์ “ฉันชอบอ่านหนังสือ” ว่า

- หนังสือนี้มีมากมายหลายชนิด
- นำดวงจิตเร่ร่อนขึ้นสดใส
- ให้ความรู้สำเร็จบันเทิงใจ
- ฉันจึงใฝ่ใจสมานอ่านทุกวัน
- มีวิชาหลายอย่างต่างจำพวก
- ล้วนสะดวกค้นได้ให้สุขสันต์
- วิชาการสรรมาสารพัน
- ชั่วชีวิตฉันอ่านได้ไม่เบื่อเลย

อภิญชลิต พุทธมัตย์ (2531 : 8 – 9) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่คนไทยไม่มีนิสัยรักการอ่านไว้ดังนี้

1. หนังสือและเอกสารต่างๆ มีอยู่ไม่เพียงพอกับการค้นคว้าหาความรู้
2. กิจกรรมการเรียนการสอนของครูไม่เอื้ออำนวยต่อการฝึกนิสัยรักการอ่าน
3. หนังสืออ่านสำหรับเด็กเป็นเอกสารที่สำคัญที่จะปลูกฝังนิสัยรักการอ่านยังไม่

สามารถผลิตออกมาเพียงพอกับความต้องการของเด็กและยังมีราคาแพงอยู่

4. พื้นฐานการศึกษาทำให้ไม่เกิดนิสัยรักการอ่าน
5. สถานที่สำหรับส่งเสริมการอ่านมีอยู่จำนวนน้อย
6. ผู้ผลิตหนังสือยังเล็งเห็นเรื่องของธุรกิจการค้า ทำให้ราคาหนังสือสูง ผู้มีรายได้น้อยจึงไม่สามารถจัดหาให้ลูกหลานของตนอ่านได้

ศรรัตน์ เจริญจันทร์ (2536 : 34) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้คนไทยขาดนิสัยรักการอ่าน ไว้ดังนี้

1. ไม่เห็นความสำคัญของการอ่าน
2. ปัญหาการอ่าน
3. วัสดุการอ่าน
4. ขาดการกระตุ้นและส่งเสริมให้มีความรักการอ่าน
5. ความบกพร่องทางร่างกาย

6. ความสามารถทางสมอง
7. ความพร้อมที่จะเรียนอ่าน
8. สภาพอารมณ์
9. สภาพเศรษฐกิจ
10. อิทธิพลจากสิ่งอื่นๆ

ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2536 : 41 – 42, 156) ได้กล่าวถึงการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านไว้ว่า ต้องเริ่มต้นตั้งแต่เด็กอายุยังน้อยๆ โดยการเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ และความพร้อมในการอ่านให้แก่เด็กเสียก่อน ด้วยการให้ความรัก ความอบอุ่นอย่างเพียงพอ ส่งเสริมให้ร่างกายและสติปัญญาพัฒนาไปตามลำดับขั้น พร้อมกับการจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กมีความสนใจกระหายใคร่อ่าน และเมื่อเด็กพร้อมที่จะเรียนอ่านจึงสอนอ่านจนสามารถอ่านเองได้ ซึ่งการสอนอ่านนั้นจะเริ่มตั้งแต่เด็กอายุประมาณ 4 ขวบขึ้นไปจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังจากที่เด็กสามารถอ่านหนังสือเองได้ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านจะต้องดูแลเอาใจใส่ส่งเสริมสนับสนุนทุกวิถีทางอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เด็กสนใจในการอ่านมากยิ่งขึ้น และเมื่อพบสิ่งกีดขวางความสามารถและความสนใจการอ่านของเด็กจะต้องกำจัดให้หมดไป พร้อมกับให้กำลังใจจนนิสัยรักการอ่านเกิดขึ้นแก่เด็ก นั่นหมายถึงว่าได้รับผลแห่งการปลูกฝังครั้งนี้แล้ว หลังจากได้ผลเป็นที่พอใจแล้ว ควรจะสนับสนุนรักษานิสัยรักการอ่านให้คงอยู่ในนิสัยของคนตลอดไป นอกจากนี้แล้วยังได้กล่าวถึงครูบรรณารักษ์สามารถปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กได้ดังนี้

1. ทำให้เป็นคนยิ้มแย้มแจ่มใส น่าเข้าหา และเต็มใจให้คำแนะนำช่วยเหลือแก่นักเรียนและครูที่เข้าไปใช้ห้องสมุด
2. ต้องมีความขยันและอดทนในการทำงาน รู้จักแบ่งเวลาในการทำงานอย่างเหมาะสม ควรมีเวลาจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้มาก และทำอย่างกว้างขวางสม่ำเสมอ กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านที่ห้องสมุดโรงเรียนสามารถจัดได้มีมากมาย ครูบรรณารักษ์ควรพิจารณาเลือกจัดตามความเหมาะสม สำหรับงานเทคนิคอื่นๆ เช่น การจัดหมู่ ทำบัตรรายการ ทำบรรณานุกรมและดรรชนีค้นเรื่อง สามารถร่วมมือกับห้องสมุดโรงเรียนอื่นๆ ในกลุ่มเดียวกัน แบ่งงานกันทำเพื่อลดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อน เสียเวลา อีกทั้งยังเป็นการใช้ทรัพยากรร่วมกันด้วย
3. ให้ความร่วมมือกับครูผู้สอนวิชาต่างๆ ในการเตรียมการสอนโดยใช้ห้องสมุด เช่น เตรียมหนังสือที่เกี่ยวกับเนื้อหาที่ครูผู้สอนต้องการให้นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติม จัดนิทรรศการในเรื่องที่เกี่ยวข้อง แนะนำการค้นหาคำความรู้จากหนังสือแก่นักเรียน แนะนำหนังสือแก่นักเรียน ฯลฯ
4. ช่วยเหลือนักเรียนในการใช้ห้องสมุดและการทำรายงาน แนะนำการวางแผนการวางแผนการใช้คู่มือต่างๆ ในห้องสมุด แนะนำวิธีเขียนบรรณานุกรม ตลอดจนอำนวยความสะดวกในการเข้าเล่มรายงาน เช่น เตรียมเครื่องเย็บกระดาษและกาวไว้ให้ โดยจะคิดค่าบริการหรือไม่ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ควรจัดทำป้ายแนะนำการใช้วัสดุห้องสมุด ตลอดจนทำสไลด์แนะนำการใช้ห้องสมุด

5. จัดห้องสมุดให้ดึงดูดความสนใจ เราใจให้อยากเข้าไปใช้ สร้างบรรยากาศให้รู้สึกอบอุ่นเป็นกันเอง อากาศโปร่ง แสงสีสว่างสบายตา สะอาด สงบ ให้ความรู้สึกสบายใจ ผู้ใช้สามารถทำตัวได้อย่างสบาย ไม่ต้องระมัดระวังจนรู้สึกอึดอัด แต่ไม่เสียระเบียบ

กรมวิชาการ (2542 : 35 – 38) ได้กล่าวถึงการสร้างนิสัยรักการอ่านให้นักเรียน ไว้ว่า การที่คนเราเมื่อเรียนรู้สิ่งใดแล้วจะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปฏิบัติจริง จนเกิดเป็นนิสัยได้นั้น จะต้องได้ผ่านประสบการณ์สำคัญๆ 3 ประการ คือ

ประการแรก จะต้องเกิดความรู้สึกว่าสิ่งที่เรารู้นั้นมีประโยชน์ มีคุณค่าหรือมีความหมายต่อตนเอง ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ซึ่งประโยชน์หรือคุณค่าหรือความหมายที่มีต่อตนเองนี้ จะมีลักษณะและขอบเขตแตกต่างกันไปเป็นรายบุคคล ตามวัย วุฒิภาวะ ประสบการณ์ และพื้นฐานการรับรู้ เด็กเล็กๆ อาจคิดในแง่ขอบข่ายเฉพาะตนเองและค่อนข้างจะเป็นรูปธรรมมาก แต่เมื่อโตขึ้นอาจขยายขอบเขตออกไปครอบคลุมถึงพ่อ แม่ พี่น้อง ครอบครัว ชุมชน และถึงประเทศชาติหรือโลกได้ในที่สุด รวมทั้งสิ่งที่ตนเองคิดก็จะเป็นนามธรรมมากยิ่งขึ้น

ประการที่สอง จะต้องมีโอกาสได้เห็นตัวอย่างลงมือปฏิบัติกันด้วย คือมีผู้อื่นปฏิบัติให้ได้พบได้เห็น ถ้ายิ่งพบเห็นบ่อยเท่าใดก็ยิ่งจูงใจให้ปฏิบัติมากขึ้น แต่ที่สำคัญจะต้องได้ประสบกับความจริงว่าผู้ที่ปฏิบัติที่ตนเห็นนั้นได้รับผลประโยชน์ตามที่ได้รับรู้หรือเข้าใจด้วย มิฉะนั้นการได้เห็นผู้อื่นปฏิบัติแล้วล้มเหลวก็จะทำให้หลีกเลี่ยงการปฏิบัติได้

ประการที่สาม จะต้องได้มีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติจริงๆ ด้วยตนเอง ซึ่งระยะแรกๆ คงอยู่ในรูปของการทำบ้าง ไม่ทำบ้าง หรือลองผิด ลองถูก หรือทำได้บ้างไม่ได้บ้าง แต่ถ้าประสบการณ์ในสองข้อแรกยังมีแรงจูงใจอยู่ ก็จะทำให้เกิดความพยายามที่จะปรับปรุงไม่ย่อท้อจนสามารถทำได้และทำได้เป็นอย่างดีที่สุด

การจะปลูกฝังให้นักเรียนหรือเยาวชนรักการอ่านหนังสือและอ่านหนังสือจนติดเป็นกิจนิสัย อันเป็นทางนำไปสู่โลกกว้างแห่งความรอบรู้นั้นสามารถใช้หลักการ 3 ประการนี้ได้ อาจทำได้ดังนี้

1. ต้องให้เด็กได้มีโอกาสพบหนังสือหรือเห็นหนังสือ และมีโอกาสได้อ่าน เมื่อเขาอยากอ่าน ข้อนี้สำคัญมากโดยเฉพาะเด็กเล็กๆ การมีหนังสือการ์ตูนหรือหนังสือที่มีภาพสวยๆ ให้เขาได้เห็นแต่เล็กๆ แม้จะอ่านไม่ออกก็จะทำให้เขาเกิดความสนใจอยากรู้ อยากเห็น เมื่อเป็นเด็กโตในวัยเรียน ถ้ามีห้องหนังสือหรือห้องสมุดให้เขาได้ผ่านพบ ก็จะเป็นการเชิญชวนให้เขาได้ไปลองเปิดดูเปิดอ่าน การมีหนังสือให้เด็กเล็กๆ ได้อ่านหรือได้ดูภาพนี้ครอบครัวที่มีฐานะดีจะทำได้ เด็กจากครอบครัวเหล่านี้จะได้เปรียบถ้าพ่อแม่เป็นผู้รู้วิธีและรักจะส่งเสริมให้ลูกรักการอ่าน แต่ถ้าเป็นเด็กในครอบครัวที่ยากจนเด็กจะเสียเปรียบและขาดโอกาส เรื่องนี้เมื่อเขาเข้าโรงเรียน โรงเรียนจะต้องชดเชยให้ โรงเรียนควรมีห้องสมุดที่มีหนังสือให้เขาได้พบได้อ่านตามความสนใจ และวัยของเขา การที่เขามีโอกาสได้อ่าน คือ มีหนังสือให้อยู่ใกล้ๆ มือเขาในวัยเด็กเล็ก มีห้องสมุดที่สะดวกใช้เมื่ออยู่ในวัยเรียน

2. หนังสือที่เขาได้พบได้เห็นหรือได้อ่าน ต้องเป็นสิ่งที่น่าสนใจกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น และเป็นเรื่องที่เขาชอบด้วย ข้อนี้คือ การทำให้เขารู้สึกว่าหนังสือนั้นมีประโยชน์ มีคุณค่า หรือมีความหมายต่อเขาตนเอง การที่หนังสือมีรูปภาพประกอบสวยๆ รูปเล่มน่ารักสำหรับเด็กวัยเริ่มอ่าน หรือยังอ่านไม่ออกก็ดี การมีหนังสือการ์ตูนนิทานที่สนุกสนาน มีภาพประกอบให้เห็นจริงเห็นจังในวัยเริ่มเรียนหรือการมีหนังสือนวนิยาย สารคดี ที่ตรงกับความสนใจของเขาในเด็กวัยโตก็ดี จะมีส่วนกระตุ้นให้เขาอยากอ่านติดใจจะอ่านต่อจนติดการอ่านได้ต่อเขาตนเอง การที่หนังสือมีรูปภาพประกอบสวยๆ รูปเล่มน่ารักสำหรับเด็กวัยเริ่มอ่าน หรือยังอ่านไม่ออกก็ดี การมีหนังสือการ์ตูนนิทานที่สนุกสนาน มีภาพประกอบให้เห็นจริงเห็นจังในวัยเริ่มเรียนหรือมีหนังสือนวนิยาย สารคดี ที่ตรงกับความสนใจของเขาในเด็กวัยโตก็ดี จะมีส่วนกระตุ้นเขาอยากอ่านติดใจจะอ่านต่อจนติดการอ่านได้

ครูอาจารย์ทั้งหลายต้องไม่ลืมว่าการเลือกหนังสือเข้าห้องสมุดที่เหมาะสมกับวัยผู้เรียน จะมีส่วนจูงใจเด็กเข้าห้องสมุดเป็นอย่างมาก จริงอยู่ห้องสมุดนั้นมีจุดประสงค์หลักอย่างหนึ่งว่า ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมสำหรับนักเรียน จึงควรมีตำราเรียนต่างๆ ที่หลากหลายไว้ให้ แต่การที่ห้องสมุดมีแต่ตำราเรียนแม้ว่าจะต่างไปจากเล่มที่เขาใช้แล้วและเป็นที่สนใจของนักเรียนที่อยากรู้เพิ่มเติมก็จะเป็นห้องสมุดที่แห้งแล้ง น่าเบื่อสำหรับเด็กอีกส่วนหนึ่งที่รู้สึกเต็มอิ่มกับตำราเรียนแล้ว ดังนั้นหนังสือที่จะล่อใจให้เขาเข้าห้องสมุดแล้วหยิบหนังสือมาอ่านเพื่อให้เกิดความเคยชินในการอ่าน จนจะเกิดเป็นนิสัยรักการอ่านต่อไปนั้นต้องเป็นหนังสืออื่นๆ ที่ไม่มีโทษ แต่สนุกสนานน่าสนใจตามวัยของเขา

ข้อเสนอแนะ โรงเรียนต้องจัดหาหนังสือที่เด็กอ่านแล้วเพลิดเพลินเหมาะสมกับวัยไว้ให้เด็กด้วย ไม่ใช่มีแต่หนังสือเรียน ควรปล่อยให้เด็กได้เพลิดเพลินกับการอ่านที่หลากหลายบ้าง อย่าเอาแต่เครียดกับตำราเรียนมากนัก การที่เด็กได้อ่านหนังสือประเภทสนุกสนานนอกเวลาเรียน อย่างน้อยก็ได้ฝึกอ่าน สร้างสมนิสัยรักการอ่านไปโดยไม่รู้ตัว และอย่างมากคือ ยิ่งกว่านั้นใครจะรู้ว่าต่อไปเขาอาจเป็นนักเขียน นักวิจารณ์ หรือนักอะไรต่อมิอะไรจากการอ่านหนังสืออื่นๆ นอกเหนือจากหนังสือเรียน

3. การจะอยากอ่านหนังสือยังเกิดขึ้นจากการได้เห็นคนอื่นอ่านด้วย เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีคนอ่านหนังสือ เขียนหนังสือให้เห็นเป็นประจำ เช่น มีพี่ๆ เรียนหนังสืออยู่ หรือพ่อแม่ อ่านหนังสือให้เห็นเป็นประจำ ย่อมคุ้นเคยกับการอ่านและเกิดความอยากรู้อยากอ่านอะไร เมื่อมาอยู่โรงเรียนได้เห็นคนอื่นอ่านหนังสือตนก็จะเกิดความรู้สึกอยากเข้าพวกและอยากอ่านด้วย อย่างนี้เรียกว่ามีตัวอย่างที่ดีให้เห็น คุณครูทั้งหลายต้องไม่ลืมว่าผู้ใหญ่ต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้เด็กๆ ดังนั้นคุณครูที่รักการอ่านหนังสือน่าจะเป็นตัวอย่างที่ดีที่มีส่วนจูงใจให้เด็กรักการอ่านหนังสือได้ ยิ่งถ้าครูเป็นนักอ่านเห็นหนังสือเล่มไหนดีอ่านแล้วเอามาเล่าเป็นตัวอย่างให้นักเรียนฟัง แล้วกระตุ้นให้ไปอ่านต่อ น่าจะช่วยให้เด็กนักเรียนรักการอ่านได้มากที่สุดทีเดียว

ประสิทธิ์ พรหมตัน (2543 : 40 – 41) กล่าวว่า การอ่านหนังสือเป็นหัวใจของการเรียนรู้ ผู้ที่อ่านหนังสือมากและสนใจอ่านอย่างจริงจัง สามารถนำความรู้ที่อ่านไปประยุกต์ได้ทุกโอกาส ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ศึกษาในสถาบันระดับสูง ก็จะมีความรู้ความสามารถไม่แพ้บัณฑิตที่สำเร็จจากมหาวิทยาลัย และผู้ที่เป็นนักปราชญ์ก็ใช้การอ่านเป็นสื่อให้นำก้าวหน้าขึ้นเป็นพหูสูตร สามารถเป็นนักพูด นักเขียนที่มีชื่อเสียง การเป็นนักอ่านที่ดี ต้องรู้ว่าจะต้องอ่านหนังสืออย่างไรให้รวดเร็ว จับใจความได้แม่นยำ และสนุกเพลิดเพลินไปกับการอ่าน การจะเป็นนักอ่านที่ดีได้นั้นต้องพัฒนาและฝึกตนเองให้เกิดลักษณะนิสัยและคุณลักษณะที่ดีของนักอ่าน ซึ่งมีแนวทางในการฝึกฝน ดังนี้

1. พยายามสร้างนิสัยตนเองให้รักการอ่าน โดยพยายามอ่านหนังสือทุกประเภทที่จะให้ประโยชน์และหาเวลาว่างอ่านหนังสือบ่อยๆ จนเกิดเป็นนิสัยรักการอ่าน
2. ฝึกฝนการอ่านหนังสือให้รวดเร็วและพยายามจับใจความให้ได้ วิธีการก็คือ ใช้ช่วงสายตาให้กว้าง พยายามฝึกให้มีจุดที่สายตาหยุดนิ่งในแต่ละบรรทัดน้อย คืออาจมีเพียงครั้งเดียวหรือสองครั้ง ซึ่งตรงกันข้ามกับผู้อ่านหนังสือช้า จะใช้สายตาหยุดนิ่งหลายจุดในแต่ละบรรทัดน้อย คืออาจมีเพียงครั้งเดียวหรือสองครั้ง ซึ่งตรงกันข้ามกับผู้อ่านหนังสือช้า จะใช้สายตาหยุดนิ่งหลายจุดในแต่ละบรรทัดและขณะที่ฝึกอ่านให้เร็วก็พยายามจับใจความพร้อมกันไปด้วย
3. ฝึกฝนตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่าน การอ่านหนังสือแต่ละครั้ง ควรตั้งจุดมุ่งหมายว่าจะอ่านเพื่ออะไร โดยทั่วไปแล้วการอ่านหนังสือจะเป็นไปในลักษณะอ่านเพราะต้องรู้ อ่านเพราะควรรู้และอ่านเพราะอยากรู้ การอ่านแต่ละลักษณะมีจุดมุ่งหมายแตกต่างกัน อ่านเพื่อการสอบหรือเพื่อนำไปปฏิบัติในหน้าที่การงาน เป็นการอ่านเพราะต้องรู้และต้องพยายามจำให้ได้ อ่านเพราะควรรู้เป็นการอ่านเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ควรรู้ไว้เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต สำหรับการอ่านเพราะอยากรู้ เป็นการอ่านเรื่องที่เราสงสัย เรื่องที่อยากรู้เพิ่มเติม อ่านเพื่อความบันเทิงหรืออ่านให้เกิดความรอบรู้ในด้านต่างๆ เพื่อการเป็นคนที่ไม่เก่งกว่าหรือมีความสามารถเหนือกว่าคนอื่นได้ เมื่อเรที่ตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านแล้วก็พยายามทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้นให้ได้
4. ฝึกสังเกตส่วนประกอบของหนังสือ การสังเกตส่วนประกอบของหนังสือ เช่น ปก คำนำ สารบัญ คำนิยม หัวข้อเรื่อง บรรณานุกรม หรือส่วนอื่นๆ ทำให้เข้าใจสิ่งที่อ่านดีขึ้น เป็นการเสริมการอ่านให้มีประสิทธิภาพ
5. ฝึกฝนเทคนิคการอ่าน เทคนิคการอ่านมีหลากหลายวิธีที่ทำให้การอ่านมีประสิทธิภาพ ดังเช่น

5.1 สร้างบรรยากาศการอ่าน พยายามสร้างหรือหาบรรยากาศสำหรับการอ่าน เพื่อให้เกิดสมาธิ อาจเป็นบรรยากาศที่เงียบสงบ สถานที่เอื้ออำนวย อากาศเย็นสบายหรือบรรยากาศที่พึงพอใจของผู้อ่าน

5.2 ฝึกทำให้เป็นสมาธิ พยายามสร้างความตั้งใจแน่วแน่ที่จะอ่านหนังสือโดยทำจิตให้หนึ่งสงบไม่สับสน ไม่ฟุ้งซ่าน โดยปกติช่วงเวลาที่ดียิ่งที่สุดในการอ่านหนังสือ คือ เวลาเช้า

หลังจากนอนหลับมาแล้วตลอดคืน เพราะสมองได้พักผ่อนมาแล้ว ย่อมพร้อมที่จะรับความรู้ใหม่ๆ ได้เป็นอย่างดี แต่ถ้าหากเป็นผู้ที่ฝึกทำสมาธิเป็นประจำ ก็สามารถอ่านหนังสือได้ทุกเวลาที่ต้องการ อ่านหลังจากทำสมาธิแล้วและเมื่ออ่านหนังสือไปนานๆ แล้ว อาจเกิดอาการเมื่อยล้าหรือสมาธิเสื่อมคลาย ควรพักชั่วคราวหรือเปลี่ยนอิริยาบถเพื่อไม่ให้เกิดการเบื่อหน่าย

5.3 ฝึกเทคนิคการอ่านที่มีประสิทธิภาพหลายๆ ด้าน หนังสือแต่ละประเภทอาจใช้วิธีการอ่านที่แตกต่างกัน เช่น หนังสือบางประเภทอาจไม่จำเป็นต้องอ่านโดยละเอียดทั้งเล่ม อาจใช้วิธีอ่านอย่างรวดเร็วในครั้งแรกที่เริ่มอ่าน เพียงเพื่อให้รู้ว่าหนังสือนั้นเขากล่าวถึงอะไรบ้าง ต่อมาก็อ่านซ้ำด้วยความเอาใจใส่และพยายามอ่านให้เข้าใจเฉพาะตอนที่สำคัญ หนังสือบางเล่มอาจต้องอ่านด้วยความเอาใจใส่ จับใจความและจดจำทั้งเล่ม ซึ่งต้องใช้เทคนิคการอ่านอีกวิธีหนึ่งในขณะที่การอ่านนวนิยาย อาจจะอ่านแบบสบายๆ หรือให้เกิดความบันเทิงสนุกสนาน เป็นต้น

5.4 เทคนิคการอ่านให้จำ การอ่านหนังสือส่วนใหญ่ผู้อ่านต้องการที่จะจำเรื่องที่อ่าน โดยเฉพาะการอ่านตำรา ควรพยายามฝึกเทคนิคในการจำ ดังต่อไปนี้

5.4.1 ขณะที่อ่านหนังสือต้องพยายามใช้ประสาททุกส่วนให้ช่วยกันจำ

5.4.2 ต้องตั้งจุดประสงค์ให้แน่วแน่ว่า จำเพื่อประโยชน์อะไร มีจุดมุ่งหมายอย่างไร

5.4.3 ตั้งใจที่จะจำอย่างแน่วแน่ และให้ความสนใจอย่างมั่นคง

5.4.4 เมื่ออ่านจบแล้ว หมั่นนึกทบทวนถึงสิ่งที่อ่านไปแล้วอยู่เสมอ

5.4.5 ก่อนอ่านควรทำให้มีสมาธิและควรหาบรรยากาศที่ช่วยเสริมสร้างสมาธิ

5.4.6 ทำอารมณ์ให้ดี เพราะถ้าอารมณ์ดี ความจำจะดี หากอารมณ์หงุดหงิด ความจำก็พรำมัว

5.4.7 ควรหลีกเลี่ยงความจำแทรกซ้อน หากจำบางสิ่งที่ต้องการจำได้แล้วอย่าทำกิจกรรมอื่นต่อเนื่องทันที ควรเว้นไว้สักช่วงเวลาหนึ่ง ดังคำว่า “เรียนก่อนนอน จำดีตอนตื่น”

5.4.8 หากจำข้อความยาวๆ ควรจำทีละส่วน ใช้ดินสอขีดเส้นใต้คำที่สะดุดใจหรือเขียนข้อความที่ต้องการจำเป็นพิเศษในสมุดพก และนำติดตัวไปเพื่อทบทวนความจำเมื่อต้องการ

5.4.9 ควรดื่มน้ำดื่มของมีนเมาหรือเสพสิ่งเสพติด เพราะเป็นการบั่นทอนความจำ และควรรับประทานอาหารที่ช่วยบำรุงสมองเป็นประจำ เพื่อสร้างเสริมความจำ

ภุริภัทร ทิศ (2543 : 13) ได้กล่าวถึงการสร้างนิสัยรักการอ่าน การเสริมสร้างลักษณะนิสัยให้รักการอ่านสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. ฝึกการอ่านให้เป็นชีวิตจิตใจ ทุกครั้งที่มองเห็นหนังสือหรือวัสดุการอ่านใดก็ตาม ขอให้พยายามสร้างความรู้สึกว่า หนังสือเป็นเพื่อนที่ดีของเรา เป็นสิ่งที่มีคุณค่าสมควรแก่การอ่าน

2. ฝึกสร้างนิสัยใฝ่รู้ เมื่อมีความรู้สึกที่ดีต่อการอ่าน จะเกิดความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้อยู่เสมอ

3. ผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการสร้างนิสัยให้เด็ก ๆ รักการอ่าน โดยการสละเงินซื้อหนังสือให้ลูก ๆ ตั้งแต่เยาว์วัย หรือพาเข้าร้านขายหนังสือบ้าง ถ้าจะซื้อของขวัญให้ก็ควรเลือกซื้อหนังสือให้เป็นของขวัญแทนของเล่นราคาแพง ๆ นอกจากนี้ผู้ปกครองควรปลูกฝังให้เด็ก ๆ รักการอ่านตั้งแต่เล็ก โดยการอ่านหนังสือประเภทนิทานให้ลูกฟังก่อนนอน และผู้ปกครองต้องเป็นผู้มีนิสัยรักการอ่านด้วย เมื่อลูกเห็นตัวอย่างก็จะปฏิบัติตามแบบอย่างที่ได้เห็นทุกวัน

วิชาญ อัครนสกุล (2545 : 15) ได้กล่าวถึงเทคนิคในการเปลี่ยนแปลงตัวเองให้เป็นคนรักการอ่าน ดังนี้

1. เริ่มอ่านจากสิ่งที่เราสนใจที่สุดก่อน เพราะโดยธรรมชาติคนเรามักทำอะไรที่ชอบมากที่สุดก่อนเสมอ ใครชอบกีฬา ก็อ่านหนังสือหรือคอลัมน์ข่าวกีฬา ใครชอบบันเทิง ก็อ่านหนังสือนิยายสารหรือคอลัมน์ข่าวบันเทิง การเริ่มต้นอ่านสิ่งที่ชอบที่สุดก่อนก็เปรียบเหมือนการเรียกน้ำย่อยเพื่อเสริมสร้างนิสัยรักการอ่าน ทำให้อยากอ่านหนังสือมากขึ้น

2. ฝึกอ่านหนังสือทุกวัน อ่านวันละเล็กละน้อย เช่น อ่านวันละ 1 หน้า หรือ 1 ตอน 1 ฉบับ ไม่ให้รู้สึกว่าเป็นภาระแก่ชีวิต ถือเป็นเรื่องปกติเหมือนกับการรับประทานอาหาร ให้คิดว่าการอ่านหนังสือเป็นสิ่งที่มีความหมายและสามารถทำได้โดยไม่ลำบากอะไร เน้นย้ำว่าต้องอ่านบ่อยๆ ถ้าอ่านได้ทุกวันยิ่งดีจนเกิดความเคยชิน และรู้สึกว่าการไม่อ่านหนังสือวันไหนเหมือนชีวิตขาดอะไรไปบางอย่าง วิธีการอ่านหนังสือให้ได้ทุกวันที่เห็นได้ชัดก็คือ การอ่านหนังสือพิมพ์

3. ฝึกอ่านหนังสือหรือเรื่องราวที่เราไม่เคยสนใจอ่านมาก่อน ทำให้จึงต้องอ่านสิ่งที่เราไม่เคยสนใจ คำตอบก็คือเพื่อที่เราจะได้รับความรู้ด้านอื่นเพิ่มขึ้น เปิดใจรับสิ่งใหม่ๆ เข้ามาในชีวิตมากขึ้น ในโลกปัจจุบันคนที่มีความรู้เพียงด้านเดียวคงไม่สามารถเจริญก้าวหน้าในชีวิตได้ดีเท่ากับคนที่รอบรู้และรู้กว้าง

4. เตือนตัวเองให้รู้จักพกหนังสือ ปากกา เมื่อเพื่อน ๆ อ่านหนังสือหรือนิยายเล่มใดเล่มหนึ่งซึ่งไม่จบในครั้งเดียว อาจจะด้วยเหตุจำเป็นต่างๆ กันไป เสนอให้นำหนังสือนั้นๆ พกติดตัวเวลาเดินทางไปไหนมาไหน วางเมื่อไรก็ลองหยิบขึ้นมาอ่านทีละเล็กละน้อย ส่วนปากกาก็เอาไว้สำหรับจดบันทึกหรือแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมจากการอ่านนั้น ได้ฝึกการคิดการเขียนไปในตัวด้วย

ศิริอร อินทร์ตลาดชุม (2545 : 12 – 13) ได้กล่าวถึงการสร้างนิสัยรักการอ่านสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. ฝึกการอ่านให้เป็นชีวิตจิตใจ ทุกครั้งที่มองเห็นหนังสือหรือวัสดุการอ่านใดก็ตาม ขอให้พยายามสร้างความรู้สึกว่าหนังสือเป็นเพื่อนที่ดีของเรา เป็นสิ่งที่มีคุณค่าสมควรแก่การอ่าน
 2. ฝึกสร้างนิสัยใฝ่รู้ เมื่อมีความรู้สึกที่ดีต่อการอ่าน จะเกิดความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้อยู่เสมอ
 3. ผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการสร้างนิสัยให้เด็กๆ รักการอ่านโดยการสละเงินซื้อหนังสือให้ลูกตั้งแต่ยังเยาว์วัย หรือพาเข้าร้านขายหนังสือบ้าง ถ้าจะซื้อของขวัญให้ก็ควรเลือกซื้อหนังสือให้เป็นของขวัญแทนของเล่นราคาแพงๆ นอกจากนี้ผู้ปกครองควรปลูกฝังให้เด็กๆ รักการอ่านตั้งแต่เล็ก โดยการอ่านหนังสือประเภทนิทานให้ลูกฟังก่อนนอน และผู้ปกครองต้องเป็นผู้มีนิสัยรักการอ่าน เมื่อลูกเห็นตัวอย่างก็จะปฏิบัติตามแบบอย่างที่ได้เห็นทุกวัน
 4. พ่อและแม่ต้องหมั่นสำรวจว่าลูกน้อยอ่านหนังสืออะไร แล้วหาหนังสือประเภทนั้นๆ ให้ลูกอ่าน ซึ่งจะช่วยให้เด็กเต็มใจอ่านมากกว่าถูกบังคับ แม้ว่าลูกจะอ่านหนังสือการ์ตูนก็ควรตามใจ พ่อแม่มีหน้าที่ที่จะให้คำปรึกษา แนะนำ และระมัดระวังสื่อลามกที่ลูกอาจได้รับจากสังคมภายนอกที่แอบแฝงมาในลักษณะต่างๆ และอย่าตกใจถ้าเกิดไปพบว่าลูกมีสื่อประเภทนี้แต่ควรอธิบายให้ความเข้าใจในสิ่งที่ถูกต้องให้กับเขาอย่างใจเย็น
 5. เลือกหนังสือที่ส่งเสริมความรอบรู้ประจำไว้ที่บ้าน หนังสือที่มีเนื้อหาสาระหลากหลายไว้ให้ลูกเมื่อเขาอยากอ่านหรือมีความพร้อมที่จะอ่านหนังสือ
 6. หาเวลาว่างพาลูกๆ ไปร้านหนังสือแทนการไปศูนย์การค้า พ่อแม่ควรเปิดโอกาสให้ลูกเลือกหนังสือที่เขาสนใจ ภายใต้อำนาจแนะนำของพ่อและแม่
 7. พ่อแม่และลูกช่วยกันจัดบรรยากาศภายในบ้านให้เหมาะแก่การอ่าน เช่น หาโต๊ะและเก้าอี้ที่เหมาะสมสำหรับการอ่าน ห้ามบ่นว่าทำไมลูกไม่อ่านหนังสือหรือนำลูกไปเปรียบเทียบกับลูกของเพื่อนบ้านที่ขยันอ่านหนังสือ เพราะเสี่ยงบ่นหรือการเปรียบเทียบเช่นนี้จะทำให้เด็กไม่ยอมอ่านหนังสือ เกิดแรงต่อต้านการอ่านหนังสือ บรรยากาศการอ่านไม่ดีเกิดขึ้นทันที
 8. การพาลูกไปห้องสมุดบ่อยๆ จะเป็นการส่งเสริมให้ลูกมีนิสัยรักการค้นคว้า คุณเคยกับการใช้ห้องสมุด รู้จักวิธีการค้นคว้าหนังสือตามระบบห้องสมุด ตลอดจนทำให้ลูกรู้สึกถึงความเอื้ออาทรของพ่อแม่ได้เป็นอย่างดี
 9. พ่อแม่ควรอ่านหนังสือเล่มเดียวกับลูก การอ่านหนังสือเล่มเดียวกับลูกจะช่วยให้พ่อแม่คุยกับลูกได้สะดวก รู้เรื่องและช่วยสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้ใหญ่กับเด็กได้ดีอีกด้วย
- สรุปได้ว่าบ้านหรือครอบครัวเป็นแหล่งที่สำคัญในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก รวมทั้งโรงเรียนก็มีส่วนสำคัญในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อปลูกฝังให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน

2. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ (2520 : 17) ได้เสนอวิธีการส่งเสริมการอ่าน พอสรุปได้ดังนี้

1. ให้เด็กอ่านหนังสือพร้อมกับมีกิจกรรม
2. ให้อ่านหนังสืออ่านเล่นที่เด็กชอบ โดยไม่ต้องคำนึงถึงเนื้อเรื่องมาก
3. ผู้ใหญ่ต้องติดตามชี้แจงในสิ่งที่ถูกผิดเสมอ
4. ให้เด็กเลือกอ่านได้อย่างเสรี

สันทัต อินทริกานนท์ และคณะ (2522 : 39 – 40) ได้แนะนำวิธีการต่างๆ ในการเร้าใจให้เด็กอ่านหนังสือ ดังนี้

1. การเล่านิทานให้เด็กฟัง เด็กๆ ชอบฟังนิทานกันทุกคน เมื่อฟังนิทานแล้วหากไม่จบ ก็อยากติดตามเรื่อง ครูก็แนะนำให้อ่านต่อเอง
2. เล่าเรื่องในหนังสือให้เด็กฟัง ซึ่งเป็นเรื่องที่เด็กสนใจ เช่น เรื่องสัตว์ประหลาด ซึ่งถ้าเด็กสนใจจะสามารถไปหาอ่านเพิ่มเติมได้
3. แนะนำหนังสือแก่เด็ก ทั้งนี้โดยครูนำเอาหนังสือมาอภิปรายกันในชั้น พูดถึงสิ่งที่น่าสนใจ สิ่งที่ควรรู้ต่างๆ เช่นนี้ จะทำให้เด็กรู้สึกอยากอ่านหนังสือเล่มนั้นๆ เพิ่มขึ้น
4. ให้เด็กดูหนังสือภาพ เด็กทุกคนชอบดูภาพ ฉะนั้นการให้เด็กดูภาพจากหนังสือจะช่วยให้เด็กมีความสนใจในหนังสือมากขึ้น มีความต้องการที่จะอ่านยิ่งขึ้น
5. ให้เด็กฟังวิทยุ ชมรายการจากโทรทัศน์ หรือดูภาพยนตร์ในรายการบางรายการที่มีเรื่องราวพาถึงเรื่องในหนังสือ เมื่อเด็กได้ฟังหรือได้ชมรายการนั้นๆ แล้วอยากทราบรายละเอียดก็จะหาหนังสือมาอ่านด้วยตนเอง

บันลือ พฤษะวัน (2524 : 134 – 135) ได้กล่าวถึงวิธีการส่งเสริมการอ่านของเด็กไว้ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมในการอ่าน
 - 1.1 การมีหนังสือดีๆ ที่จะให้เด็กอ่านนั้น คือ หนังสือดังกล่าวจะต้องผ่านการคัดเลือกอย่างดี มีหลายรสนหลายแบบที่เด็กสนใจ
 - 1.2 เปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการจัดที่สำหรับอ่าน จัดหนังสือที่อยู่ในมุมหนังสือหรือในห้องสมุด ทั้งนี้อาจรวมทั้งความรู้จักจัดห้องเรียนที่จะให้เด็กมีโอกาสใช้ในการอ่านให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
 - 1.3 ครูและเด็กนักเรียน ควรจัดแสดงหนังสือต่างๆ ที่จะให้เด็กทราบ สนใจ ติดตามว่าหนังสือดี หนังสือใหม่ที่น่าสนใจสำหรับเด็กๆ สำหรับห้องเรียนเพิ่มขึ้นอย่างไร ครูอาจจัดป้ายนิทรรศการเขียนข้อความง่ายๆ เพื่อท้าทายให้สงสัยและอยากอ่านหนังสือนั้นๆ
2. ให้เด็กมีส่วนร่วมในการรับรู้โดยตรง ได้แก่ การอ่านให้เด็กฟัง หรืออ่านบางส่วนบางตอน แล้วให้เด็กมีส่วนร่วมในการแสดงออกด้วย โดยครูอ่านเสียงดังแล้วให้เด็กได้ดูภาพชวนสนทนาถึงเรื่องราวไปด้วย

2.1 จัดหาหนังสือสำหรับการออกเสียง อ่านให้เด็กฟัง หรือให้เด็กมีโอกาสอ่าน อาจเป็นหนังสือภาพให้เด็กเลือกอ่านภาพเอง สิ่งที่เราควรระวังนั้น จะต้องกะเวลาให้พอดีกับช่วง ความสนใจกับเด็กแต่ละวัยด้วย

2.2 ใช้วิธีเล่านิทานสนุกๆ สั้นๆ ให้ฟังเป็นประจำ อาจเป็นเรื่องในหนังสือประกอบ ที่มีอยู่ในห้องเรียนก็ได้ และกระตุ้นให้เด็กสนใจอ่าน

2.3 การใช้อุปกรณ์ในการช่วยเล่านิทาน โดยแสดงท่าทางตามที่ครูเล่า จะช่วยเพิ่มความสนใจและเข้าใจเรื่องราวได้ดียิ่งขึ้น

3. จัดกิจกรรมในการส่งเสริมการอ่านให้กับเด็ก

4. การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง เป็นการช่วยให้นักเรียนเกิดความสุขสนุกสนานกับหนังสือ เรื่องนั้นๆ ซึ่งเกินความสามารถที่เขาจะอ่านเอง ขณะเดียวกันก็ทำให้เด็กมีความสนใจหนังสือ เล่มนั้น และอาจเป็นแรงผลักดันให้เด็กพยายามที่จะอ่านได้เอง ทั้งยังเป็นการแนะนำหนังสือที่ดี ที่เด็กควรได้อ่านอีกด้วย ถ้าหากครูพยายามเลือกหนังสือให้กระจายเรื่องประเภทต่างๆ ก็จะทำให้เด็กรู้จักหนังสือประเภทต่างๆ มากขึ้น

แม้นมาศ ขวลิขิต (2529 : 223 – 224) ได้กล่าวถึงกิจกรรมส่งเสริมการอ่านซึ่งมีหลาย แบบ ในที่นี้จะรวมกลุ่มตามลักษณะกิจกรรมดึงดูดความสนใจโดยทางประสาทสัมผัสอย่างใด อย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างรวมกันไว้ 4 ประเภท คือ

1. กิจกรรมซึ่งเร้าโสตประสาท หมายถึง กิจกรรมที่ชวนฟัง ใช้เสียงและคำพูดเป็นหลัก กิจกรรมประเภทนี้ได้แก่ การเล่านิทานให้ฟัง การเล่าเรื่องจากหนังสือ การอ่านหนังสือให้ ฟัง การแนะนำหนังสือด้วยปากเปล่า การบรรยาย การอภิปราย การโต้ว่าที่ ที่เกี่ยวกับหนังสือ การบรรเลงดนตรี และการร้องเพลงจากบทละครร้อง ทำให้เกิดความเพลิดเพลินในอรรถรส ถ้อยคำนั้นนอกจากฟังเพราะแล้วยังทำให้มองเห็นภาพ ได้กลิ่น ทำให้รู้สึกอรรอย ได้รู้สึกสัมผัส ความร้อนหนาว ให้รู้สึกดีใจ เสียใจ เกลียดซึ้ง รัก แหม่มชื่น สงบ ฯลฯ ในการจัดกิจกรรมซึ่งเน้นให้ รู้จักเพลิดเพลินในอรรถรส ไม่ควรใช้อุปกรณ์ที่เบี่ยงเบนความสนใจไปทางอื่น เช่น ภาพ การใช้ ท่าทาง ฯลฯ ยกเว้นแต่เมื่อจำเป็นที่จะต้องใช้เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจสิ่งที่กำลังพูดถึงเท่านั้น

2. กิจกรรมที่เร้าจักขุประสาท หมายถึง กิจกรรมที่ชวนให้ดู ฟังพินิจ และอ่าน ความหมายของสิ่งที่เห็น กิจกรรมประเภทนี้ได้แก่ การจัดแสดงภาพชนิดต่างๆ อาทิ ภาพถ่าย ภาพที่ตัดเก็บรวบรวมจากวารสารหรือปฏิบัติ เป็นเรื่อง เป็นชุด ภาพเขียน ภาพประกอบหนังสือ นิทรรศการหนังสือ สิ่งของต่างๆ ในการแสดงภาพ หนังสือ และสิ่งของ จะมีคำบรรยายอธิบายสิ่งที่ แสดง สรุปข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงประวัติ (ตามความจำเป็น) มุ่งให้ผู้ชมใช้สมาธิใน การชม เช่นเดียวกับเสียง ภาพสิ่งที่แสดง ตลอดจนคำเขียนอธิบายภาพ นอกจากเร้าจักขุสัมผัส แล้ว ยังมีส่วนทำให้ได้ยินเสียง ได้สัมผัส ได้เกิดความรู้สึกต่างๆ ด้วย

3. กิจกรรมซึ่งเร้าโสตและจักขุประสาทในขณะเดียวกัน ได้แก่ กิจกรรมซึ่งชวนให้ฟัง และดูไปพร้อมๆ กัน ประสานประสาททั้งสองให้ทำงานร่วมกัน อาทิ เล่านิทานโดยให้ดู

ภาพประกอบซึ่งจัดเตรียมไว้โดยเฉพาะ เล่านิทานและให้ดูภาพประกอบในหนังสือ เล่านิทาน โดยใช้สื่อทัศนวัสดุประกอบฉายภาพนิ่งซึ่งมีคำบรรยาย ฉายภาพยนตร์ ฉายแถบบันทึกเสียง และภาพสาริตเทคนิควิธีการบางอย่างจากหนังสือที่นำมาจัดนิทรรศการ การจัดสัปดาห์ห้องสมุด

4. กิจกรรมซึ่งให้ผู้เรียนเป้าหมายได้ร่วมด้วย กิจกรรมทำนองนี้จะช่วยให้ผู้เป็นเป้าหมายเกิดความสนุกและภาคภูมิใจ รู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ ตัวอย่าง เมื่อเล่านิทานแล้วก็ให้ผู้ฟังวาดภาพประกอบ ให้แสดงท่าทางประกอบ ให้ร้องเพลงตามตัวละครในนิทาน ให้แข่งขันกันเล่าเรื่องที่ได้อ่านไปแล้ว ให้แข่งขันเรียบเรียงเรื่องที่ได้อ่าน หรือให้เขียนนิทานขึ้นใหม่ตามแก่นของนิทานที่ได้ฟังไปแล้ว ให้ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ได้อ่าน ให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละคร หรือเหตุการณ์ตอนใดตอนหนึ่งในนิทาน ให้ร่วมในวงสนทนา หรือโต้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ

อุทัยวรรณ ชิตสูงเนิน (2533 : 22 – 23) ได้สรุปการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านไว้ดังต่อไปนี้

1. การเล่านิทาน เป็นกิจกรรมโดยครูจะเลือกหนังสือที่ดีและเหมาะสมกับเด็ก แนะนำว่าหนังสือเล่มนั้นๆ ดีอย่างไร สนุกตรงไหน และเลือกอ่านข้อความบางตอนที่น่าสนใจให้เด็กฟังด้วย

2. การแนะนำหนังสือ กระทำโดยครูจะเลือกหนังสือที่ดีและเหมาะสมกับเด็ก แนะนำว่าหนังสือเล่มนั้นๆ ดีอย่างไร สนุกตรงไหน และเลือกอ่านข้อความบางตอนที่น่าสนใจให้เด็กฟังด้วย

3. การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง เป็นกิจกรรมที่ครูนำหนังสือที่เห็นว่าดีและเหมาะสมกับเด็กมาอ่านให้เด็กฟัง การอ่านไม่จำเป็นต้องอ่านวันเดียวจบเล่ม อาจอ่านวันละตอนก็ได้ ข้อสำคัญ คือ เรื่องที่อ่านต้องสนุก เด็กจึงจะสนใจฟัง

4. การเล่าเรื่องในหนังสือ เหมาะสำหรับเด็กโต เป็นการเล่าเรื่องโครงเรื่องย่อๆ เพื่อจูงใจให้เด็กเห็นว่าหนังสือเล่มนั้นๆ น่าอ่าน

5. การเล่นเกมทายปัญหา การทายปัญหาควรเป็นปัญหาที่สามารถอ่านค้นคว้าได้จากหนังสือ เช่น ทายชื่อตัวละคร ทายชื่อเมือง ทายคำพูดตัวละคร เป็นต้น การทายปัญหาจะทำให้เด็กตื่นตัวและอ่านหนังสือ กิจกรรมนี้ควรมีรางวัลให้คนเก่งด้วย

6. การให้เด็กเล่าเรื่องในหนังสือ กระทำโดยให้เด็กไปอ่านหนังสือมาคนละเล่มแล้วผลัดกันออกมาเล่าเรื่อง

7. การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เด็กอยากอ่านหนังสือ โดยครูหาหนังสือที่คิดว่าเหมาะสม หรือเป็นประโยชน์กับเด็ก นำมาจัดเป็นมุมหนังสือขึ้นภายในห้องเรียน การจัดกิจกรรมนี้ทางห้องสมุดโรงเรียนอาจนำไปจัดด้วยโดยการตกแต่งห้องสมุดให้น่าเข้าไปอ่านหนังสือ

8. การจัดนิทรรศการหนังสือเด็ก เป็นกิจกรรมของโรงเรียน โดยการติดต่อกับสำนักพิมพ์หรือห้างร้านต่างๆ ให้มาร่วมจัดนิทรรศการหนังสือเด็กในโรงเรียน หรือโรงเรียนอาจ

ยืมหนังสือมาแสดงหรือจัดแสดงหนังสือเป็นครั้งคราวในห้องสมุด เพื่อเป็นการแนะนำให้เด็กได้เข้ามาอ่านหนังสือก็ได้

9. การอภิปรายเรื่องในหนังสือ เป็นการสนทนาให้ความเห็นเกี่ยวกับหนังสือ เพื่อให้เด็กได้เห็นข้อดีและข้อเสียของหนังสือ

10. การพาเด็กไปชมนิทรรศการและการบรรยายเกี่ยวกับหนังสือ

11. การจัดปาฐกถา โต้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ

12. การจัดแสดงจากเรื่องในหนังสือ เป็นการแสดงละครในชั้นเรียนโดยเลือกเรื่องจากหนังสือ หรืออาจจะเป็นเรื่องบางตอนในแบบเรียนในชั้นเรียน จะทำให้เด็กสนุกสนานและสนใจหนังสือเพิ่มขึ้น

13. การจัดชมรมเกี่ยวกับการอ่านในห้องสมุด โดยห้องสมุดโรงเรียนอาจจะกระตุ้นให้เด็กอ่านหนังสือ โดยการจัดชมรมนักอ่าน ประกาศสถิติผู้ยืมหนังสือมากที่สุดในรอบหนึ่งเดือน หรือในแต่ละภาคเรียน จะทำให้เด็กตื่นตัวในการอ่านหนังสือ

สมณศา พรหมบุญ (2539 : 4) ได้เสนอแนะกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครู และพ่อแม่ จะต้องช่วยกันสำรวจสิ่งต่าง ๆ 6 ประการ ดังนี้

1. พยายามค้นหาประเภทหนังสือที่ลูกใจเด็ก เด็กแต่ละคนจะถูกกระตุ้นด้วยสิ่งเร้าที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นการบังคับให้เด็กอ่านหนังสือที่เขาไม่ชอบ หรือไม่สนใจ เป็นการปลูกฝังความเกลียดชัง จึงไม่ควรทำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะเริ่มแรกเช่นนี้

2. พ่อแม่ หรือครู ควรใช้เวลาแก่การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง เพราะอาจจะเป็นแรงจูงใจให้เด็กรักการอ่านได้ การอ่านให้เด็กฟังก่อนนอนจะช่วยฝึกนิสัยรักการอ่านให้เด็กเป็นอย่างดี วิธีอ่านที่มีชีวิตชีวา และสื่อความหมายให้เหมาะแก่วัย จะเป็นสิ่งกระตุ้นความสนใจของเด็ก ให้เด็กอยากอ่านเองในเวลาต่อไป

3. ควรมีกิจกรรมให้เด็กอ่านหนังสือที่เด็กเป็นผู้เลือกเอง ทั้งเป็นกิจกรรมการร่วมกันหรือต่างคนต่างอ่านเงียบๆ และใช้เวลาไม่ยาวนานนัก ในระหว่างเรียนหรือก่อนเลิกเรียนเพื่อฝึกนิสัยรักการอ่าน โดยไม่จำเป็นต้องมีการวัดผลในเรื่องที่เด็กอ่าน

4. ควรมีกิจกรรมการอ่านหนังสือภายในครอบครัว เด็กจะรักการอ่านเมื่อเด็กได้เห็นตัวอย่าง สมาชิกในครอบครัวชอบอ่านหนังสือ จำนวนหนังสือในบ้านไม่ใช่สิ่งสำคัญในการฝึกนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก เพียงแค่หนังสือพิมพ์รายวันก็ฝึกนิสัยรักการอ่านได้

5. ห้องสมุดโรงเรียนควรมีมุมที่แยกสำหรับเด็กโดยเฉพาะ และมีหนังสือที่เลือกสรรอย่างดี มีความหลากหลายและเขียนขึ้นสำหรับเด็กโดยเฉพาะ

6. อาจมีเด็กส่วนน้อยจำนวนหนึ่ง มีความบกพร่องทางด้านการอ่าน โดยอาจมีสาเหตุมาจากทางด้านจิตใจ หรือร่างกาย เด็กกลุ่มนี้จะได้รับการดูแลเป็นพิเศษเพื่อช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าว โดยขอให้ครูและผู้ปกครองอย่าเพิ่งรีบด่วนลงความเห็นว่าเด็กมีความบกพร่องทางสติปัญญาด้านอื่น

พริ้มเพรา คงชนะ (2543 : 5) กล่าวว่า กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คือ การกระทำต่างๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจในการอ่าน เห็นความสำคัญและประโยชน์ ตลอดจนความจำเป็นที่จะต้องอ่าน เกิดความเพลิดเพลินและเกิดความพยายามในการอ่านให้พัฒนาไปถึงระดับการอ่านเป็นและอ่านจนเป็นนิสัย ลักษณะสำคัญของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านคือ ง่ายๆ จูงใจ กระตุ้น แนะนำให้อยากรู้อยากเห็น มีความคิดที่เปิดกว้างจากการอ่าน และที่สำคัญคือ สร้างบรรยากาศการอ่านให้เกิดขึ้นทั้งในบ้าน ในโรงเรียน และในชุมชน กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ การเล่านิทาน การเสนอหนังสือ การเล่าเรื่องจากหนังสือ การแนะนำหนังสือ การสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ การโต้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ การจัดนิทรรศการหนังสือ การหาปัญหาจากหนังสือ เป็นต้น ผู้บริหารต้องกำหนดให้เป็นนโยบายที่ครูทุกคนต้องถือปฏิบัติในการส่งเสริมการอ่านในทุกวิชา จัดเวลาการอ่านทุกวัน สำหรับทุกคนในสังคม โรงเรียน สนับสนุนการสร้างบรรยากาศ จัดตารางวันสำหรับผู้ชนะการประกวดต่างๆ เป็นต้น

ภุริภัทร ทิศร (2543 : 12) ได้กล่าวถึงกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมการอ่าน ไว้ดังนี้

1. รณรงค์ส่งเสริมการอ่านด้วยการให้ครูจัดหาหนังสือนิทานเรื่องสั้นๆ หนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์บทละครโทรทัศน์ ซึ่งกำลังอยู่ในความนิยมของเด็กๆ ก็จะช่วยได้มาก เพราะเป็นการกระตุ้นให้อยากอ่าน หรือแม้แต่การอ่านการ์ตูนก็สามารถช่วยให้เด็กรักการอ่านมากยิ่งขึ้น แต่ทั้งนี้ครูจะต้องพิจารณาเนื้อหาหนังสือการ์ตูนนั้นว่าให้ความคิดสร้างสรรค์และเขียนคำสะกดถูกต้องหรือไม่

2. ครูสร้างสื่อการสอนโดยการตัดบทอ่านสั้นๆ จากหนังสือพิมพ์ในหน้าสำหรับเด็กเยาวชนมาผืนกลิ้งในแผ่น ส.ค.ส. ที่ใช้แล้ว เมื่อครูทำบทอ่านได้มากแล้วก็นำมาใส่กล่องไว้ให้นักเรียนหยิบอ่านได้อย่างสะดวก บทอ่านสั้นๆ เหล่านี้จะทำให้เด็กสนใจอยากอ่าน เพราะ ส.ค.ส. มีสีสันสวยงามและน่าสนใจ จึงเป็นแรงจูงใจให้หยิบมาอ่าน ทั้งนี้ครูจะต้องกระตุ้นบ้าง เช่น จัดการแข่งขันอ่านอย่างย่อๆ เพื่อสะสมคะแนน หากใครทำคะแนนได้สูงสุดก็จะได้รับรางวัลยอดนักอ่าน

3. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในลักษณะต่างๆ ดังต่อไปนี้ เช่น

3.1 หยัดทุกอย่างเพื่ออ่าน ซึ่งอาจทำได้ในเวลาหลังพิธีหน้าเสาธง โดยให้ครูจัดเตรียมบทอ่านสั้นๆ ที่น่าสนใจ และมีประโยชน์ต่อนักเรียน ใช้เวลาอ่านประมาณ 3-5 นาที การเข้าค่าย การอ่านโดยครูและนักเรียนร่วมกันจัดเตรียมวางแผนโครงการในการทำกิจกรรมว่าการเข้าค่ายการอ่าน นักเรียนควรจะฝึกอะไรบางอย่างที่เกี่ยวกับการอ่าน ข้อสำคัญต้องมีบรรยากาศที่สนุกสนาน มีความสามัคคีและร่วมมือกันเป็นอย่างดี

3.2 การประกวดกิจกรรมยอดการอ่าน ก็เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่จะส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่านได้เช่นกัน ซึ่งกิจกรรมนี้ครูจะเป็นผู้เชิญชวนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอ่าน โดยกำหนดให้นักเรียนไปอ่านหนังสือทุกประเภทที่เห็นว่าเป็นหนังสือที่มีประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม หรือให้นักเรียนอ่านบทความจากหนังสือพิมพ์หรือวารสารต่างๆ ประมาณ 10 เรื่อง แล้ว

ย่อเรื่องที่นักเรียนชอบมากที่สุด 1 เรื่อง กิจกรรมนี้ควรจะทำเป็นกลุ่มๆ ละ 3-7 คน โดยมีอาจารย์เป็นที่ปรึกษาประจำกลุ่ม เมื่อนักเรียนมีปัญหาก็จะแนะนำได้ ควรจะมีการพบปะกันบ้างในกลุ่มของตัวเองเพื่อเล่าเรื่องที่ตนเองไปอ่านมาให้สมาชิกในกลุ่มฟัง

3.3 กิจกรรมประกวดเขียนคำขวัญในหัวข้อรณรงค์รักการอ่านก็เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านได้ อาจจะจัดทำในงานสัปดาห์การใช้ห้องสมุดก็ได้ โดยรณรงค์ให้นักเรียนทุกระดับชั้นส่งผลงานการเขียนคำขวัญเข้าประกวดแล้วมอบรางวัลแก่ผู้เขียนได้ดี มีความเหมาะสมและไพเราะ

4. เชิญชวนให้นักเรียนเข้าร่วมโครงการรักการอ่าน เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542

5. ห้องสมุดจัดบริการห้องสมุดเคลื่อนที่ โดยให้บรรณารักษ์ห้องสมุดนำหนังสือประเภทต่างๆ บรรจุลงในกระเช้าแขวนไว้ตามจุดต่างๆ แล้วจัดที่นั่งให้นักเรียนได้นั่งอ่านกันอย่างสะดวก
 ธารกา ต้นครองจันทร์ (2545 : 8-10) ได้กล่าวถึงกิจกรรมการสร้างนิสัยรักการอ่านในห้องสมุดไว้ดังนี้

1. เพลงพาเพลิน จัดบอร์ดเพลงฮิต มีภาพนักร้องที่เด็กๆ ชื่นชอบ มีหนังสือเพลงที่ทันสมัยทั้งแนวลูกทุ่ง ลูกกรุง สตริง เพลงประกอบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และเพลงจริยศึกษา

2. ประสาทคำถาม ให้นักเรียนอ่านหนังสือแล้วตั้งเนื้อหาหรือถามตอบจากหนังสือมาเขียนลงในกระดาษที่มีขนาดเท่ารูปถ่าย พร้อมทั้งวาดภาพระบายสี แล้วนำผลงานทั้งหมดใส่ในซองอัลบั้ม ตั้งชื่อเรื่อง ทำปกให้สวยงามผลงานของนักเรียนไปจัดวางไว้ในมุมปราสาทคำถาม

3. สารนาฏ ทำแฟ้มภาพการ์ตูนมีหน้าปกสีสวย สดใส ด้านในเป็นพยัญชนะ สระ ตัวสะกด วรรณยุกต์เพื่อให้นักเรียนสนุกสนานเพลิดเพลินในการประสมสระ

4. รักภาพรักภาษา วาดภาพการ์ตูนประกอบคำ ระบายสี หรือตัดภาพการ์ตูนมาปะติดประกอบคำ แล้วนำมาใส่ไว้ในถุงพลาสติก รวบรวมใส่กล่องหรือกระเช้าที่ตกแต่งให้สวยงาม สะดุดตา นักเรียนสามารถเรียนรู้คำโดยมีรูปภาพเป็นสื่อและสามารถนำไปเล่นเกมได้อีกด้วย (ควรมีจำนวนภาพประกอบคำประมาณ 400-500 ภาพ)

5. เรียนรู้ด้วยภาพ แบ่งกลุ่มให้นักเรียนไปซื้อภาพชุดการศึกษาตามที่กลุ่มตกลงนำมาตัดและปะติดในสมุดวาดภาพเล่มใหญ่ เขียนชื่อเรื่องและช่วยกันวาดภาพระบายสีให้สวยงาม แล้วนำผลงานของนักเรียนมาจัดวางบนชั้นให้น่าสนใจ

6. เก็บตกจากหนังสือพิมพ์ ตัดบทความจากหนังสือพิมพ์มาเย็บเข้าเล่มเป็นเล่มเล็กๆ ตัดสินด้วยเทปผ้าหลากสี จัดไว้ในมุมที่ตกแต่งไว้สวยสะดุดตา

7. ศัพทานุกรมแปลงร่าง นำคำศัพท์พร้อมทั้งความหมายจากหนังสือศัพทานุกรมเขียนลงในกระดาษแข็งที่ตัดเป็นรูปสัตว์ต่างๆ ผนึกใส่ถุงพลาสติก รวบรวมใส่กระเช้าที่ผูกโบว์สวยงาม

8. ขวดมหัศจรรย์ แจกกระดาษสีให้นักเรียนเขียน ความรู้ที่ได้อ่านจากหนังสือ นำกระดาษม้วนใส่ในขวดนมเปรี้ยวเล็กๆ โดยตัดกระดาษให้สูงกว่าปากขวดเล็กน้อย

9. ไม้พายวิเศษ เขียนประโยคสัญลักษณ์ลงบนไม้พายอันเล็กๆ ส่วนอีกด้านเขียนเฉลย สวมถุงพลาสติกมัดด้วยยางให้เหลือด้ามไม้พายไว้สำหรับถือ ผูกโบว์หลากสีทับเส้นยางเพื่อความสวยงาม

10. ธงแห่งชัยชนะ แจกกระดาษสีที่ตัดเป็นผืนธงเล็กๆ ให้นักเรียนเขียนความรู้ที่อ่านจากหนังสือลงในกระดาษ แล้วนำผืนธงหลากสีมาทากาวติดกับด้ามไม้ไผ่ รวบรวมปักไว้ในถังทราย

11. คณิตคิดสนุก เขียนแนวคิดคณิตศาสตร์และแบบฝึก 4-5 ข้อ ลงในกระดาษวาดภาพการ์ตูน ระบายสีประกอบ ผนึกใส่ถุงพลาสติก วางไว้ให้นักเรียนฝึกคิดเลข

12. ย่อแล้วจะ ให้นักเรียนอ่านนิทานคนละ 1 เล่ม แล้วย่อให้เหลือ 7-10 บรรทัด โดยให้ใต้ใจความครบถ้วน พร้อมทั้งข้อคิดที่ได้คัดลงในกระดาษวาดเขียนเล่มเล็ก โดยวาดภาพประกอบนิทาน 1 ภาพ ระบายสีให้สวยงาม ด้านหลังให้นักเรียนตั้งคำถามจากนิทานด้านหน้า 3-5 ข้อ วาดภาพประกอบคำถามให้สวยงาม ผนึกใส่ถุงพลาสติกวางไว้ให้แลกเปลี่ยนกันอ่าน

13. ร้อยแก้วร้อยกรองของหนู ให้นักเรียนเขียนร้อยแก้วร้อยกรองประกอบภาพ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของระดับชั้น เช่น นักเรียนชั้น ป.4 ให้แต่งนิทานส่งเสริมคุณธรรมคนละ 1 เรื่อง มีความยาวประมาณ 7-10 บรรทัด โดยไม่ให้เค้าโครงเรื่องซ้ำกับหนังสือที่ขาย แล้วคัดลงในกระดาษวาดเขียนเล่มเล็ก วาดภาพประกอบนิทานให้จบในแผ่นเดียว ผนึกใส่ถุงพลาสติก วางไว้ให้แลกเปลี่ยนกันอ่าน

14. พี่เขียนน้องอ่านเบิกบานใจ ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แต่งนิทานเป็นเล่ม มีความยาวเนื้อเรื่อง 6 หน้า ทุกหน้ามีภาพประกอบ มีปกนอก มีปกใน มีคำนำ และทุกเรื่องต้องมีข้อคิดหรือคติเตือนใจ ส่วนใหญ่เป็นหนังสือนิทานส่งเสริมคุณธรรม นิทานส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และนิทานพื้นบ้าน

15. โทรฟรี นำโทรศัพท์ที่ชำรุดแล้วมาวางคู่กับสมุดรายนามผู้ใช้โทรศัพท์ขององค์การโทรศัพท์ จัดตกแต่งโต๊ะโทรศัพท์ด้วยแจกันดอกไม้ วาดภาพการ์ตูนและเขียนป้ายว่านี่โทรฟรี การค้นหาชื่อผู้ใช้โทรศัพท์ของนักเรียนจะเป็นพื้นฐานในการใช้พจนานุกรมต่อไป

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านนั้น ผู้บริหารต้องให้การสนับสนุนด้านงบประมาณให้เพียงพอ ตลอดจนส่งเสริมให้ครูไปอบรมสัมมนา ศึกษาดู

งานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อประโยชน์อันสูงสุดแก่เด็กส่งผลให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3. ปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้

พ.ศ. 2546 กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำโครงการ “ปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้” เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในมงคลวโรกาสทรงเจริญพระชนมายุ 48 พรรษา และเป็นปีที่มีความสำคัญต่อกระทรวงศึกษาธิการ 2 ประการ พรรณราย แยมบุญเรือง (2546 : 14-15) คือ

ประการแรก เป็นมงคลวโรกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุ 48 พรรษา ใน พ.ศ. 2546 พระองค์ทรงพัฒนาการศึกษาของชาติอย่างต่อเนื่องทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ ตามอัธยาศัย และตลอดชีวิต ครอบคลุมมิติทั้งวิชาการ คุณธรรม จริยธรรม และศิลปวัฒนธรรม อีกทั้งยังครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ ผู้พิการ ฯลฯ พระอัจฉริยภาพของพระองค์ส่วนใหญ่ได้มาจาก “การอ่านและการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพระวิริยะอุตสาหะ ตลอดจนพระวินัยในการจัดแบ่งเวลา” จนกล่าวได้ว่า พระองค์ทรงเป็นแบบอย่างให้แก่ครู อาจารย์ เด็ก และเยาวชนไทยครบทุกด้าน

ประการที่สอง พ.ศ. 2546 เป็นปีแรกที่เริ่มใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการมีพันธกิจสำคัญในการให้ประชาชนได้รับการศึกษาขั้น พื้นฐานและมีโอกาสได้เรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อเพิ่มความสามารถในการพึ่งตนเองและการพัฒนาคุณภาพชีวิต และส่งเสริมให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข รักการเรียนรู้ พึ่งตนเองได้บนพื้นฐานของความเป็นไทย ในการเรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้นต้องบูรณาการการเรียนรู้อย่างสมดุลรอบด้าน ดังนั้นในปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้เน้นการส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนทั้งในระดับ โรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ

พรรณราย แยมบุญเรือง (2546 : 16) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของโครงการปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ ดังนี้

1. เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในมงคลวโรกาสทรงเจริญพระชนมายุ 48 พรรษา
2. เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

3. เพื่อเสริมสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกให้เกิดความตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญของการอ่านและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งในส่วนปัจเจกบุคคล ชุมชน และสังคม โดยเน้นให้ตระหนักว่า “การอ่าน คือ เส้นทางสู่ความสำเร็จ”

4. เพื่อสนับสนุน สร้างเสริม และปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน รวมทั้งเผยแพร่ สร้างเสริมความรู้ วิธีการที่ถูกต้องเกี่ยวกับการอ่านและการเรียนรู้ในกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม

5. เพื่อสร้างเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการอ่านและการเรียนรู้ในทุกกลุ่มเป้าหมาย

6. เพื่อสนับสนุน สร้างเสริมการรับรู้อย่างต่อเนื่อง เกี่ยวกับ “ปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้” ในกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม

นอกจากนี้แล้ว พรรณราย แยมบุญเรือง (2546 : 16-20) ยังได้กล่าวถึง การจัดกิจกรรมในปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ เป็นการรวมพลังกันทั้งชาติ เพื่อปลูกฝังให้เด็กไทยรักการอ่านหนังสือและสรรค์สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยจัดทั้งในระดับโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา และระดับโรงเรียน ดังนี้

ระดับโรงเรียน จัดกิจกรรมที่ช่วยให้โรงเรียนใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในปีการศึกษา 2546 บรรลุสู่เป้าหมายแห่งคุณภาพ โดยจัดโครงการ “วางทุกคน อ่านทุกคน” วันละอย่างน้อย 15 นาที และกำหนดจัดกิจกรรมอื่นๆ อย่างหลากหลายตลอดปีโดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดมาตรการส่งเสริมการอ่านให้ผู้บริหารโรงเรียนจัดกิจกรรม “วางทุกคน อ่านทุกคน” วันละอย่างน้อย 15 นาที เวลาเข้าก่อนเข้าเรียน และ “ให้การบ้านปิดเทอมเป็น

รายชื่อหนังสือที่ควรอ่าน” สำหรับนักเรียนทุกคน โรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา และชุมชน ร่วมกันส่งเสริมสนับสนุนและจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน โดยมีแนวการจัดดังนี้

1. ให้ผู้บริหารจัดกิจกรรม “วางทุกคน อ่านทุกคน” โดย

1.1 สร้างบรรยากาศ และจัดเวลาตอนเข้าก่อนเข้าเรียน ให้นักเรียน ครู และบุคลากรทุกคนอ่านหนังสือหรือสิ่งพิมพ์สาระใดก็ได้ตามความสนใจพร้อมกันทุกวัน อย่างน้อยวันละ 15 นาที อาจเปิดเพลงเป็นสัญญาณเริ่มอ่านและหยุดอ่าน

1.2 เตรียมสถานที่และจัดหาหนังสือหรือสำเนาบทความที่เป็นประโยชน์ น่าสนใจ หรือได้ความเพลิดเพลิน เพื่อให้นักเรียน ครู ผู้บริหารและบุคลากรอื่นๆ เลือกอ่านได้อย่างหลากหลายและมีปริมาณเพียงพอ

2. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนอย่างหลากหลายและสม่ำเสมอ ให้ได้ผลครอบคลุมทั้งด้านการฟัง การคิด การพูดและการเขียน (ส.จ.ป.ล.)

3. ส่งเสริมให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่าน และสร้างความรู้สึกละให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ตั้งแต่เริ่มคิด เริ่มทำ และมีความผูกพันกับโครงการ

4. สร้างแรงจูงใจและชี้แนะให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ให้การสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน

5. พัฒนาการอ่านของนักเรียนตั้งแต่ระดับอ่านออก อ่านเป็น อย่างสม่ำเสมอ จนกระทั่งอ่านจนเป็นนิสัย พร้อมทั้งติดตามประเมินผลพัฒนาการการอ่านของเด็ก

นอกจากนี้แล้ว กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 17) ยังกล่าวถึง ครู ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง พึงจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. จัดเวลาสำหรับอ่านหนังสือต่างๆ ไป และอ่านหนังสือเกี่ยวกับภาษาวรรณคดี และวรรณกรรมไทย วันละอย่างน้อย 15 นาที

2. เลือกอ่านหนังสือที่มีคุณค่าตามความสนใจ ปีละไม่น้อยกว่า 6 เล่ม โดยเขียนหรือเล่าความรู้และประโยชน์ที่ได้จากการอ่านด้วย

3. ท่องอาขยาน คำประพันธ์ร้อยกรองหรือร้อยแก้วที่มีคุณค่าทุกชั้น ตามที่หลักสูตรหรือสถานศึกษากำหนด อย่างเข้าใจความหมาย

4. เขียนลายมือที่อ่านง่าย ถูกแบบมาตรฐานตัวอักษรไทย

5. เขียนบันทึกประจำวัน บรรยายความรู้สึก ความรู้ และประสบการณ์จากการอ่าน การฟัง และการศึกษาค้นคว้าอย่างน้อยวันละ 5 บรรทัด ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และไม่น้อยกว่า 10 บรรทัด ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นไป

6. เขียนเรียงความและย่อความแต่ละประเภท ปีละไม่น้อยกว่า 6 เรื่อง โดยแสดงความรู้ความสามารถได้เหมาะสม

7. ทำแบบฝึกหัดและผลงานส่งครูอย่างสม่ำเสมอทุกครั้ง กรณีที่ครูไม่ตรวจผลการทำงาน ให้สอบถามเพื่อการพัฒนาตนเอง

8. คิดวิเคราะห์เกี่ยวกับเรื่องของภาษา วรรณคดี และวรรณกรรมไทย หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน อย่างน้อย 1 คำถามทุกวัน

9. เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมภาษาไทยที่โรงเรียนจัดขึ้นอย่างน้อย 2 ครั้ง ต่อปี

10. ร่วมอนุรักษ์ พัฒนาและสืบทอดภาษาไทยและวรรณคดีไทย

ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้วยการระดมสรรพกำลัง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งองค์กรศาสนา เพื่อจัดกิจกรรมสร้างสรรค์แต่ประหยัด

ระดับชาติ จัดกิจกรรมสร้างกระแสการเรียนรู้และการรักการอ่านให้เด็ก เยาวชน และคนไทยตระหนักว่า การอ่านหนังสือ คือสิ่งสำคัญในชีวิต โดยจัดปฏิทินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ตลอดปี พร้อมทั้งจัดการแข่งขันระดับชาติชิงถ้วยรางวัลพระราชทาน และรางวัลครูที่ได้พัฒนานักเรียนที่เรียนอ่อนหรือผู้พิการ ฯลฯ ร่วมกับพันธมิตรภาคเอกชน กิจกรรมส่งเสริมการอ่านระดับชาติ เป็นการสร้างการรับรู้อย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับปีแห่งการส่งเสริมการ

อ่านและการเรียนรู้ เช่น การสร้างเสริมและปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน การเสนอวิธีการที่ถูกต้องเกี่ยวกับการอ่าน การรู้จักเลือกอ่านหนังสือที่ดี การรณรงค์ให้เกิดการผลิตหนังสือที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวกับหนังสือและการอ่าน

สรุปได้ว่า กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้ปี พ.ศ. 2546 เป็นปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ เอลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในมงคลวโรกาสทรงเจริญพระชนมพรรษา 48 พรรษา โดยให้จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้อย่างหลากหลายและต่อเนื่องตลอดปี ทั้งในระดับโรงเรียน ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ และให้สถานศึกษาดำเนินการตามมาตรการเพื่อส่งเสริมการอ่าน และจัด

กิจกรรมการส่งเสริมการอ่านให้หลากหลาย เช่น กิจกรรมโดยครู ประกอบด้วย การจัดนิทรรศการหนังสือ การแนะนำหนังสือ การวิจารณ์หนังสือ ฯลฯ และกิจกรรมโดยนักเรียนมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับหนังสือ การประกวดเขียนเรียงความหรือบทความ การประกวดการอ่านร้อยแก้วหรือร้อยกรอง เป็นต้น

4. บทบาทผู้บริหารในการสร้างนิสัยรักการอ่าน

กรมวิชาการ (2529 : 12, 212-213) ได้กล่าวถึง บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมสนับสนุนการอ่านของเด็ก ดังนี้

1. ผู้บริหารสนับสนุนการจัดห้องสมุดโรงเรียน และมุมหนังสือในห้องเรียน อนุมัติให้ใช้เงินบำรุงการศึกษาหรือเงินงบประมาณแผ่นดินเพื่อการซื้อหนังสือ และจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในห้องสมุด นอกจากหนังสือเพื่อการเรียนการสอนในรายวิชา (ควรมีหนังสือเรียนในรายวิชาเดียวกันที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ต่างๆ กันไว้ในห้องสมุดด้วย) ควรมีหนังสือเสริมประสบการณ์ที่จะให้ความรู้เพิ่มเติม ให้ประโยชน์ในการเสริมสร้างลักษณะนิสัย พัฒนาบุคลิกภาพ สร้างความเข้าใจในสิ่งแวดล้อมและคนอื่น หนังสือนวนิยาย หนังสืออ่านสนุกที่ประเทืองปัญญา และกล่อมเกลารมณ์

2. ผู้บริหารจัดให้มีครู อาจารย์ บรรณารักษ์ ทำงานในห้องสมุดเต็มเวลาอย่างน้อยหนึ่งคน สนับสนุนให้จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน สอนวิธีใช้ห้องสมุด แนะนำการอ่านเพื่อการศึกษาและพัฒนาบุคลิกภาพเป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคล ชี้แจงให้ครูสอนรายวิชา เข้าใจนโยบายของโรงเรียนที่สนับสนุนการสอนโดยวิธีบูรณาการหนังสืออื่นๆ นอกเหนือจากหนังสือเรียน ในการสอนรายวิชา เน้นการสอนให้เด็กรู้จักค้นคว้าด้วยตนเอง หัดให้เด็กรู้จัก ฟัง พูด อ่าน เขียน ควบคู่กันไป สอนให้เด็กรู้จักถาม สนับสนุนให้ถามเพื่อให้ได้ความรู้ลึกซึ้งและกว้างขวางให้เกิดความเข้าใจแจ่มแจ้ง

นงนุช พิเชษฐพันธ์ (2529 : 42-43) ซึ่งได้ศึกษาบทบาทการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของผู้บริหารไว้ 2 ด้าน คือ

1. ด้านงบประมาณ ได้แก่ สนับสนุนเงินงบประมาณ เงินบำรุงการศึกษาการบริจาคนหรือเงินอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากเงินงบประมาณของทางราชการ ที่จัดหามาเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จัดสรรงบประมาณให้แก่ห้องสมุดเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

2. ด้านการส่งเสริมบุคลากร ได้แก่ การให้เสรีภาพในการปฏิบัติงานของครู การสนับสนุนส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครู ให้คำแนะนำปรึกษา หรือเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เปิดโอกาสให้ครูศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมโดยการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่งครูไปอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

นอกจากนี้แล้วยังกล่าวถึงในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสนับสนุนให้มีห้องสมุดหรือมุมหนังสือขึ้นในโรงเรียน ให้จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น เล่านิทาน อ่านหนังสือให้ฟัง จัดประกวดการอ่าน เปลี่ยนวิธีสอนจากการฟังคำบอกเล่าของครูและให้อ่านหนังสือเล่มเดียวเป็นการสอนให้รู้จักศึกษาหาความรู้จากหนังสือหลายๆ เล่ม ให้หนังสือเป็นรางวัลแก่นักเรียนที่ทำได้ จัดเวลาให้นักเรียนไปใช้ห้องสมุดได้อย่างน้อยสัปดาห์ละคาบวิชา จัดโครงการแก้ไขนักเรียนที่มีปัญหาในการอ่าน หาทางให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน ชี้แจงให้ผู้ปกครองเข้าใจความสำคัญของการอ่าน ผู้บริหาร ครู อาจารย์ บรรณารักษ์ จะต้องเป็นตัวอย่างนักอ่านที่ดี สนับสนุนคณาจารย์โรงเรียนให้รักการอ่านด้วย

ศรีรัตน์ เจริญจันทร์ (2536 : 154-158) ได้กล่าวถึงโรงเรียนซึ่งเป็นสถาบันแห่งแรกที่ให้การศึกษามีระบบ จะต้องเตรียมให้พร้อมเพื่อการจัดการเรียนการสอน ให้นักเรียนมีอิสระในการแสวงหาความรู้มากยิ่งขึ้น และมุ่งส่งเสริมให้คนไทยรักการศึกษาค้นคว้าไปตลอดชีวิต จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง คือผู้บริหารเป็นผู้รับนโยบาย และดูแลควบคุมการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน ให้เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของชาติ ดังนั้นผู้บริหารจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการส่งเสริมรักการอ่าน เพียงแต่ผู้บริหารปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติที่แน่นอนในการสอนโดยใช้ห้องสมุด ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง และเพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามนโยบาย ผู้บริหารควรติดตามผลการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอ หากมีปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของครู ผู้บริหารควรวางแผนเพื่อแก้ปัญหาต่อไป เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามเป้าหมาย อุปสรรคที่สำคัญคือ วัสดุห้องสมุดมีไม่เพียงพอ ไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้และหลักสูตรขาด บรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางบรรณารักษ์ ขาดเครื่องมือช่วยค้นคว้าบริการ ขาดการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด และขาดความร่วมมือระหว่างบรรณารักษ์และครูผู้สอนในการจัดหาหนังสือ และวัสดุให้ความรู้อื่นๆ เข้าห้องสมุด

2. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดห้องสมุดโรงเรียน และสนับสนุนให้การดำเนินงาน และการให้บริการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น จัดหาเงินสนับสนุน โดยอนุมัติให้ใช้เงินบำรุง การศึกษาหรือเงินงบประมาณแผ่นดิน หรือเงินจากแหล่งอื่นที่พอจะหาได้ เช่น จากสมาคม ศิษย์เก่า จากการบริการ ฯลฯ เพื่อซื้อหนังสือ ตลอดจนวัสดุครุภัณฑ์ที่จำเป็น ตลอดจนสำหรับ กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และบริการอื่นๆ

3. จัดให้มีผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดโดยตรงและปฏิบัติงานเต็มเวลา อย่างน้อย 1 คน โดยพิจารณาคัดเลือกจากผู้สมัครใจทำงานนี้มากกว่าใช้วิธีบังคับ และควรเป็นบุคคลที่มีความรู้ ทางด้านบรรณารักษศาสตร์ หรือผ่านการอบรมเกี่ยวกับงานห้องสมุดมาบ้าง หากผู้รับผิดชอบ งานห้องสมุดไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ แต่รักจะทำงาน ควรสนับสนุนให้มีโอกาสได้ไป ศึกษาดูงานจากห้องสมุดอื่นๆ หรือสนับสนุนให้เข้ารับการศึกษอบรมจากสถาบันที่เปิดสอน หรือจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด เช่น ที่สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ซึ่งจัดอบรมหลักสูตรระยะสั้นในภาคฤดูร้อนเป็นประจำทุกปี

4. ให้ผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดมีส่วนร่วมเห็น ในการจัดงบประมาณและวางแผนการ ดำเนินงานห้องสมุด โดยการปรึกษาหารือร่วมกัน

5. ให้กำลังใจแก่ผู้ทำงานห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ เพราะลักษณะงานห้องสมุด เหมือนกับการปิดทองหลังพระ การให้กำลังใจทำได้หลายวิธี เช่น ชมเชยเมื่อทำดี ท้วงติงเมื่อ เห็นว่าควรแก้ไข แนะนำเมื่อเห็นว่าดีกว่า การกระทำเหล่านี้จะต้องทำด้วยความจริงใจ การเข้าไป ใช้ห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอเป็นตัวอย่างแก่ครู อาจารย์ และนักเรียน ก็นับว่าเป็นวิธีให้กำลังใจ อย่างดีต่อผู้ทำงานห้องสมุด

สรุปได้ว่าผู้บริหารต้องให้ความสำคัญสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยสนับสนุน ด้านงบประมาณและส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและส่งไปอบรม เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ตลอดจนส่งเสริมการดำเนินงานของห้องสมุดให้เป็นไป โดยเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการงบประมาณ สถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ และบุคลากร โดยการวางแผนร่วมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้บริหารและบรรณารักษ์ผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบงาน ห้องสมุดโดยตรง ผู้บริหารคอยให้คำแนะนำ และเป็นกำลังใจแก่บรรณารักษ์ด้วยความจริงใจและ อย่างสม่ำเสมอ

5. บทบาทของครูในการสร้างนิสัยรักการอ่าน

จะเห็นได้ว่าทุกคนต้องมีส่วนร่วมที่จะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมในการสร้างนิสัยรัก การอ่าน ซึ่งจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึง บทบาทของครูในการสร้างนิสัยรักการอ่าน ไว้ดังนี้

วิเชียร เกษประทุม (2523 : 219) ได้สรุปบทบาทของครูในการสร้างนิสัยรักการอ่าน ไว้ว่า ครูเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการสร้างนิสัยรักการอ่าน ในฐานะที่เป็นครู ครูจะต้องหาวิธีการที่จะ

ส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านหนังสือจนติดเป็นนิสัย กล่าวคือ ให้เป็นนักอ่านมีเวลาว่าง ต้องหยิบหนังสือขึ้นมาอ่าน และอ่านอย่างเต็มที่ ไม่ต้องมีใครมาบังคับ ถ้าเราสามารถปลูกฝังเด็กให้เป็นนักอ่านได้ ก็เชื่อได้ว่า เด็กจะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้สมบูรณ์ขึ้น ดังนั้นครูจึงต้องหาวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านหนังสือ

ประเทิน มหาจันทร์ (2530 : 9) ได้กล่าวไว้ว่า ครูควรส่งเสริมให้เด็กอ่านหนังสือ นอกเหนือไปจากบทเรียน เพื่อให้เด็กได้มีประสบการณ์ในการอ่านกว้างขวางพอที่จะทำให้เด็กเกิดนิสัยรักหนังสือและรักการอ่านได้ การส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กมีความสำคัญไม่น้อย เพราะนอกจากจะทำให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านแล้ว ยังทำให้เด็กมีประสบการณ์ในการอ่านกว้างขวาง และเกิดทักษะในการอ่านมากขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูบรรณารักษ์ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง ควรเห็นความสำคัญของการส่งเสริมการอ่าน และจัดให้มีการส่งเสริมการอ่านขึ้นในโรงเรียน

บันลือ พงษ์ตะวัน (2532 : 3) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูผู้สอนไว้ว่า การจัดหาหรือเลือกใช้สื่อการสอนให้สนองความต้องการและความสนใจของเด็กผู้เรียน ใช้วิธีฝึกอ่านให้สอดคล้องกับความหมายของการอ่าน ตรวจสอบผล ช่วยเหลือ แก้ไข ให้กำลังใจ ให้ผู้เรียนสามารถใช้การผสมผสานของตัวอักษรเพื่อให้ได้รับความรู้จากสิ่งที่อ่านได้ถูกต้อง

ศิริรัตน์ เจริญจันทร์ (2536 : 157-159) กล่าวว่า ครูผู้สอนมีส่วนผลักดันให้เด็กอ่านหนังสืออย่างมาก ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดได้ทุกวิชา โดยร่วมมือกับครูบรรณารักษ์ การกำหนดให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าเรื่องต่างๆ ก็เท่ากับการบังคับให้นักเรียนไปอ่านหนังสือ เมื่อทุกวิชาทำเช่นนี้เด็กต้องอ่านหนังสือมากขึ้น จนกระทั่งเคยชินกับการอ่านและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง หากครูผู้สอนสอนโดยมิได้มุ่งเน้นให้นักเรียนอ่านและศึกษาค้นคว้า ไม่นานนิสัยรักการอ่านที่ปลูกฝังมาจากครอบครัวก็จะหมดไป นอกจากนี้แล้วยังกล่าวถึงบทบาทของครูบรรณารักษ์ ไว้ดังนี้

1. การจัดห้องสมุดให้สร้างความสนใจน่าเข้าไป และมีเครื่องอำนวยความสะดวกใน การใช้ห้องสมุด การจัดห้องสมุดให้เร้าใจน่าเข้าไปควรยึดหลักการจัดแบบ 5 ส คือ สวยงาม สงบ เยียบ สะอาดตา สะดวกใช้ และสบายใจ

1.1 สวยงาม ทำได้โดยการจัดให้เป็นระบบระเบียบดูเรียบร้อย ประดับตกแต่งด้วยภาพต่างๆ ดอกไม้และต้นไม้แต่ไม่มากจนเกินไป

1.2 สงบเยียบ สร้างบรรยากาศที่สงบเยียบให้เกิดขึ้นในห้องสมุด เพราะการอ่าน การศึกษาค้นคว้านั้นต้องใช้สมาธิอย่างมาก หากห้องสมุดอีกที่ก็ สงบเสียงปรึกษาหารือจนดัง รบกวนคนอื่นจะต้องใช้ป้ายเตือนให้อยู่ในความสงบเยียบ หรือถ้าเป็นไปได้ควรจัดห้องสัมมนา ย่อยที่เก็บเสียงสำหรับให้ผู้ใช้ได้ใช้เมื่อต้องการปรึกษาหารือ

1.3 สะดวกใช้ การจัดวัสดุครุภัณฑ์ให้สะดวกในการใช้ จะช่วยให้ผู้ใช้มาใช้ ห้องสมุดมากยิ่งขึ้น การจัดวัสดุครุภัณฑ์ห้องสมุดจะต้องมีการวางแผนและทดลองจัด หากมี

ปัญหา เมื่อจัดไปแล้วไม่สะดวกต่อการใช้ควรแก้ไขปรับปรุง อีกวิธีหนึ่งคือการจัดป้ายแนะนำที่อยู่ ลักษณะการจัดและวิธีใช้วัสดุห้องสมุดต่างๆ เช่น ทำแผนการจัดหมวดหมู่หนังสือ ทำป้ายอธิบายวิธีการใช้บัตรรายการ การใช้ดัชนีวารสาร กฤตภาค จุลสาร และการให้บริการพิเศษอื่นๆ ที่ห้องสมุดมี

1.4 สบายใจ สร้างบรรยากาศที่รู้สึกสบายใจด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ของผู้ให้บริการ จัดมุมสบายๆ สำหรับนั่งอ่านหนังสือพิมพ์หรือวารสาร จัดหาพัดลม เครื่องปรับอากาศ เพื่อบรรเทาความร้อน เป็นต้น

2. จัดทำคู่มือการใช้ห้องสมุด ทำเครื่องมือในการค้นหาข้อมูล ความรู้จากหนังสือ สิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น บัตรรายการที่ทันสมัย ดรรชนีวารสาร บรรณานุกรม ฯลฯ บางห้องสมุดให้ความสะดวกโดยใช้คอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ยังควรเขียนข้อแนะนำการใช้วัสดุห้องสมุดบางอย่าง เพื่อความสะดวกแก่ผู้ใช้ พร้อมกับมีบริการตอบคำถามและบริการช่วยค้นคว้าแก่ผู้ใช้อย่างใกล้ชิด

3. จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เหมาะสมสำหรับจัดให้แก่ศึกษานั้นได้แก่ การเสนอหนังสือ การอภิปราย หรือโต้วาที การแสดงละคร การประกวด และการแข่งขัน

4. ประชาสัมพันธ์ห้องสมุดทุกรูปแบบและวิธีการ เพื่อจะทำให้ผู้ใช้ห้องสมุดทราบถึงความสำคัญของห้องสมุด และการใช้ห้องสมุดให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนสมกับที่ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ

เพ็ญศรี วชิราวิโรจน์ (2541 : 55) กล่าวว่า กิจกรรมส่งเสริมการอ่านไม่ได้เป็นกิจกรรมเฉพาะของบรรณารักษ์หรือครูภาษาไทยเท่านั้น ครูแนะแนวสามารถมีส่วนร่วมได้โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมและปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ดังนี้

1. ประสานงานกับบรรณารักษ์ในการจัดหา จัดทำ จัดซื้อหนังสือ หรือสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพการศึกษา การพัฒนาบุคลิกภาพ

2. ทำจดหมายขอคู่มือหลักสูตรของสถาบันการศึกษาต่างๆ ทั้งของระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรนี้ต้องขอสม่ำเสมอเพื่อให้ข้อมูลทันสมัยอยู่เสมอ

3. ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านที่มีผลต่อการพัฒนาตนเอง การเข้าใจตนเอง และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

4. กำหนดระเบียบและวิธีในการยืมหรือให้บริการสื่อ หนังสือต่างๆ กับนักเรียน

5. จัดระบบการเก็บข้อสนเทศและบริการข้อมูลอย่างเป็นระบบ

6. ครูแนะแนวควรอยู่ประจำห้องแนะแนวช่วยค้นหาหรือตอบคำถามเมื่อนักเรียนค้นข้อมูลไม่พบหรือเกิดความสงสัย

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 86) ได้กล่าวไว้ว่า ทั้งบ้าน โรงเรียน และชุมชน ควรให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่างๆ ล้วนแต่เป็นการสร้างนิสัยรักการอ่านให้เด็กทั้งสิ้น ซึ่งสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

1. บ้านหรือครอบครัว เป็นสถาบันที่สำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน พ่อแม่ให้ความรักความอบอุ่น ทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่างๆ ให้กับลูก เช่น เล่านิทาน เล่าเรื่อง หนังสือ อ่านหนังสือให้ลูกฟัง ฯลฯ

2. โรงเรียน โรงเรียนมีห้องสมุดที่น่าสนใจ นำเข้าไปอ่าน ครูและบรรณารักษ์จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่างๆ ทำให้เด็กอยากเข้าไปเรียน ไปอ่าน และอยากร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ครูและบรรณารักษ์จัดขึ้น เช่น เล่านิทาน จัดนิทรรศการ ประกวดการเล่านิทาน แข่งขันตอบปัญหา ใ้ว่าที่ แสดงละคร สันทนาเรื่องหนังสือ ฯลฯ

มานพ ศรีเทียม (2543 : 49-51) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูกับการส่งเสริมการอ่านไว้ว่า ครูอาจารย์ทุกคนในโรงเรียนควรถือเป็นหน้าที่ที่จะจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาของแต่ละรายวิชา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้ครบถ้วนทั้งพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย และทักษะกระบวนการของแต่ละรายวิชาที่ครูรับผิดชอบ จะช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน ตลอดจนสามารถบูรณาการเนื้อหาและทักษะไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณค่า ทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนมีความหมาย มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียนสามารถใช้กระบวนการอ่านเป็นเครื่องมือในการสร้างองค์แห่งความรู้และเป็นการศึกษาเพื่อชีวิตอย่างแท้จริง ทำให้เป็นคนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและรู้วิธีการแก้ปัญหาของสังคมได้อย่างแท้จริง การคาดหวังว่าครูที่สอนภาษาไทยจะต้องรับผิดชอบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพียงฝ่ายเดียวย่อมเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องนัก การพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องเริ่มต้นที่การส่งเสริมการอ่าน ครูอาจารย์ต้องให้ความร่วมมือกันอย่างจริงจัง อย่างไรก็ตามครูผู้สอนวิชาภาษาไทยจะต้องเป็นหลักที่จะรับผิดชอบการฝึกฝนทักษะการอ่านให้กับนักเรียน โดยฝึกให้อ่านตั้งแต่อ่านเอาเรื่อง อ่านจับใจความ จนถึงการอ่านตีความ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านจะช่วยส่งเสริมด้านการอ่านให้กับนักเรียน ทำให้นักเรียนอยากอ่านหนังสือ สนใจการอ่าน และรักการอ่าน โดยครูอาจารย์อาจจัดกิจกรรมได้อย่างหลากหลายตามความสนใจหรือความสนใจของนักเรียน ดังนี้

1. การจัดตั้งชมรมหรือชุมนุมนักอ่าน โดยรับสมัครสมาชิกที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม จากนั้นจะให้คำแนะนำวิธีพัฒนาทักษะการอ่าน พร้อมกับให้นักเรียนอ่านหนังสือแล้วสรุปสาระสำคัญ ข้อคิดหรือคำถามจากเรื่องที่อ่าน ประกวดหรือจัดอันดับยอดนักอ่านประจำเดือน โดยมีเกณฑ์หรือกติกาที่สามารถตรวจสอบได้ เช่น ครูที่ปรึกษาชุมนุมเซ็นรับรองลงในแฟ้มหรือสมุดสะสมการอ่าน

2. การใช้แนวทางการประกอบการสอน ตามปกตินักเรียนระดับมัธยมศึกษาจะมีความสามารถในงานประดิษฐ์และกิจกรรมการแสดง มีความคิดสร้างสรรค์ มีพลังและจินตนาการ การนำกิจกรรมการแสดง เช่น บทบาทสมมติ ให้เล่นละคร การเชิดหุ่นกระบอก การเชิดหนัง

ตะลึง ฯลฯ มาประกอบในกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากจะช่วยให้การเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนสนุกสนานเพลิดเพลินแล้ว ยังสามารถบูรณาการวิชาต่างๆ มาใช้อีกด้วย โดยนักเรียนจะช่วยกันไปอ่านเรื่องที่จะต้องมาแสดง ต้องช่วยกันรับผิดชอบ เขียนบทละคร แสดงสร้างตัวหุ่น หรือสร้างโรงละคร ฯลฯ ซึ่งนับว่าสอดคล้องกับการยัดนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนการสอนอีกด้วย

3. การจัดนิทรรศการหนังสือหรือการปริทัศน์หนังสือ จะมีคุณค่าให้นักเรียนสนใจการอ่าน อยากอ่านหนังสือ หรือทราบความเคลื่อนไหวต่างๆ ในวงการหนังสือ ก่อให้เกิดการขยายตัวในเรื่องการอ่านอย่างกว้างขวาง ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มให้นักเรียนแต่ละชั้นรับผิดชอบในการนำเสนอที่ป้ายนิเทศให้เพื่อนนักเรียนในโรงเรียนได้ทราบอย่างทั่วถึง

4. การจัดห้องสมุดและมุมหนังสือของหมวดวิชา เพื่อสะดวกที่จะให้นักเรียนสามารถเข้ามาศึกษาค้นคว้าตามความสนใจของแต่ละคน นอกจากจะช่วยให้ครูอาจารย์จัดกิจกรรมสนับสนุนการอ่านได้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของแต่ละรายวิชาที่ครูรับผิดชอบแล้ว ยังช่วยให้เกิดความสะดวกในการเรียนการสอนให้สัมฤทธิ์ผล

5. ส่งเสริมให้นักเรียนสร้างหนังสือเพื่อส่งเสริมการอ่าน โดยอาจให้ศึกษาค้นคว้าแล้วจัดทำเป็นรายงานวิชาการ เช่น เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม สารคดีท่องเที่ยว การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ตำนานหรือประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น อาชีพและการทำมาหากินของชุมชนรอบโรงเรียน ฯลฯ เมื่อครูได้ตรวจให้คะแนนแล้วนำมาเก็บไว้ในห้องสมุดของหมวดวิชาหรือมุมหนังสือ นอกจากจะช่วยให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจและผูกพันในท้องถิ่นแล้ว ยังทำให้นักเรียนเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพและนับเป็นกุศโลบายของครูในการฝึกทักษะการเขียนให้กับนักเรียน

6. การจัดกิจกรรมรายงานข่าว สารคดีก่อนการสอนในแต่ละคาบของครู โดยให้นักเรียนแสดงข้อคิดเห็นหรือนำเสนอเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนออกมารายงานอย่างสั้นๆ หนึ่งชั้น ผลัดเปลี่ยนกันคนละประมาณ 2-4 นาที จะช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะไปศึกษาหารายละเอียดเพิ่มเติม หรืออย่างน้อยนักเรียนที่ออกมานำเสนอก็ต้องไปอ่านหรือศึกษามาล่วงหน้า และฝึกทักษะการพูดให้กับนักเรียนด้วยเช่นกัน

7. การจัดการเรียนการสอนแบบกระบวนการกลุ่มที่ยัดนักเรียนเป็นศูนย์กลางที่ช่วยส่งเสริมการอ่าน เช่น การแบ่งกลุ่มไปศึกษาค้นคว้าแล้วจัดทำรายงานเสนอ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมทั้งทักษะการอ่าน การเขียน และการพูดอย่างกว้างขวาง หรือการจัดการเรียนรู้เป็นคู่ โดยนักเรียนจะจับคู่กันและอ่านหนังสือเรื่องเดียวกัน จากนั้นผลัดกันตั้งคำถามเพื่อถามคู่ของตน หากตอบผิดจะต้องเฉลยให้อีกฝ่ายทราบก่อน อาจมีการแข่งขันเพื่อเพิ่มความสนุกสนานก็ได้

8. กิจกรรมหยุดทุกอย่างเพื่ออ่านเท่านั้น กิจกรรมนี้ทำได้ไม่ยาก โดยครูผู้สอนได้ตั้งกฎเกณฑ์ว่าก่อนจะสอนจะอนุญาตให้นักเรียนเลือกอ่านหนังสือที่ชอบเป็นเวลา 5 นาที ทุกคนจะต้องอ่าน รวมทั้งครูผู้สอนให้อ่านอย่างมีสมาธิ เงียบสงบ จะช่วยฝึกสมาธิในการอ่านให้กับ

นักเรียน ช่วยปรับอารมณ์ของนักเรียนที่อาจมีความคับข้องใจจากวิชาอื่นที่เรียนมาก่อนหน้า หรือครูอาจชวนสนทนาหรือให้นักเรียนสรุปเรื่องที่นักเรียนอ่านมาสั้นๆ เพื่อทดสอบความเข้าใจหรือเป็นการขยายความรู้จากเรื่องที่อ่านให้นักเรียนคนอื่นๆ ได้ทราบ

9. การจัดกิจกรรมประกวดการอ่าน หมวดวิชาภาษาไทยได้จัดกิจกรรมประกวดการอ่าน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ทั้งการอ่านออกเสียงและการอ่านในใจ โดยเลือกบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองที่น่าสนใจให้นักเรียนอ่าน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียน วิธีการนี้ครูผู้สอนจะได้ทราบว่านักเรียนมีข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงในเรื่องการอ่านอย่างไรบ้าง หรือควรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของนักเรียนในด้านใด

10. การนำกิจกรรมการพูดมาใช้ผสมผสานกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ การโต้วาที การพูดอภิปราย การแสดงสุนทรพจน์ การยอวาที การแซววาที ฯลฯ โดยจัดญาติหรือหัวข้อให้เกี่ยวข้องกับบทเรียนหรือสัมพันธ์กับทักษะการใช้ภาษาไทย ซึ่งจะช่วยสนับสนุนให้นักเรียนมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการศึกษาค้นคว้ามากขึ้น

11. การจัดกิจกรรมทัศนศึกษา ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่นักเรียนให้ความสนใจมาก โดยเลือกสถานที่ที่น่าสนใจและส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าให้กับนักเรียน เช่น พระบรมมหาราชวัง พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สถานที่ท่องเที่ยวชายทะเล ฯลฯ ก่อนเดินทาง ครูอาจารย์แนะนำสถานที่ที่นักเรียนจะไปทัศนศึกษา ขณะไปเที่ยวครูอาจบรรยายเองหรือให้วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้บรรยายก็ได้ แล้วให้นักเรียนจัดทำรายงานส่งครูเพื่อนำมาเป็นสื่อส่งเสริมการอ่านในโอกาสต่อไป ซึ่งเจ้าของรายงานก็เกิดความภาคภูมิใจที่รายงานของเขาได้รับความสนใจให้เป็นเอกสารเพื่อการศึกษา

12. การจัดค่ายเยาวชนเพื่อการอ่าน เป็นกิจกรรมหนึ่งที่นักเรียนให้ความสนใจ เพราะกิจกรรมที่จัดให้ระหว่างอยู่ค่าย จะมีทั้งภาควิชาและภาคนันทนาการ ได้รับทั้งความรู้ ความสนุกสนานเพลิดเพลิน และได้ท่องเที่ยวไปในสถานที่ที่มีบรรยากาศชวนให้เข้าร่วมกิจกรรม กิจกรรมที่จัดให้ระหว่างอยู่ค่าย เช่น ประกวดการอ่านบทกวี การตอบปัญหาจากเรื่องที่อ่าน แข่งขันการเขียนเรื่องหัวข้อหนังสือพิมพ์เป็นเรื่องสั้น ฯลฯ

ศิริอร อินทร์ตลาดชุม (2545 : 13) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูกับการส่งเสริมการอ่านไว้ดังนี้

1. การจัดตั้งชมรมหรือชุมนุมรักอ่าน โดยรับสมัครสมาชิกที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม
2. รมณรงค์ส่งเสริมการอ่าน ด้วยการให้ครูจัดหาหนังสือนิทานเรื่องสั้นๆ หนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์บทละครโทรทัศน์ซึ่งกำลังอยู่ในความนิยมของเด็กๆ ก็จะช่วยได้มาก เพราะเป็นการกระตุ้นให้อยากอ่าน

3. การใช้แนวทางการประกอบการสอน ตามปกตินักเรียนระดับมัธยมศึกษาจะมีความสามารถในงานประดิษฐ์และกิจกรรมการแสดง มีความคิดสร้างสรรค์ มีพลังและจินตนาการ

4. การจัดนิทรรศการหนังสือหรือการปฏิสน์หนังสือ จะมีคุณค่าให้นักเรียนสนใจการอ่าน อยากอ่านหนังสือ หรือทราบความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในวงการหนังสือ
5. หมวดวิชาจัดห้องสมุดและมุมหนังสือของหมวดวิชา
6. ส่งเสริมให้นักเรียนสร้างหนังสือเพื่อส่งเสริมการอ่าน โดยอาจให้ศึกษาค้นคว้าแล้วจัดทำเป็นรายงานวิชาการ เช่น เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม สารคดีท่องเที่ยว ฯลฯ
7. การจัดกิจกรรมประกวดการอ่าน ทั้งการอ่านออกเสียงและการอ่านในใจ
8. การจัดกิจกรรมทัศนศึกษา
9. การจัดค่ายเยาวชนเพื่อการอ่าน

การุณนันท์ รัตนแสวงษ์ (2546 : 52) กล่าวว่า ระบบการศึกษาทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นคนโดยสมบูรณ์ และเนื่องจากสถาบันการศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบทางด้านการศึกษายู่แล้ว เพราะเป็นหน้าที่หลัก ดังนั้นสถาบันการศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาการอ่านของผู้เรียน ผู้ดูแลสถานศึกษา ครู อาจารย์นั้นมีส่วนสร้างสถานศึกษาให้เป็นสังคมแห่งการอ่าน และการที่นักเรียน นักศึกษาเข้าไปเรียนอยู่ในสถานที่แห่งเดียวกันเป็นจำนวนมาก อาจจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นในการพัฒนาสมรรถภาพการอ่านได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมสมรรถภาพการอ่าน เช่น จัดนิทรรศการ ใ้ตัวที่ อภิปราย ประกวดอ่านบท ร้อยแก้ว ร้อยกรอง หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวกับหนังสือ เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว ห้องสมุดเป็นสถานที่หรือหน่วยงานที่สำคัญแห่งหนึ่ง เพราะเป็นแหล่งรวบรวมหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่างๆ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมหรือบริการต่างๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดบรรยากาศของการอ่านมากยิ่งขึ้น เช่น การจัดบริการในห้องสมุด โดยการจัดหนังสืออย่างเป็นระบบ มีห้องอ่านหนังสือที่สบายตา อากาศถ่ายเทสะดวก การบริการจอง ยืม คืน หนังสือที่เอื้ออำนวยต่อผู้อ่าน หนังสือ บริการตอบคำถาม และการช่วยสืบค้นข้อมูล บริการแปล บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการสนเทศ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ครูเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการสร้างนิสัยรักการอ่าน ในฐานะที่เป็นครู ครูจะต้องหาวิธีการที่จะส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านหนังสือจนติดเป็นนิสัย มีนิสัยรักการอ่าน เช่น จัดนิทรรศการ ใ้ตัวที่ อภิปราย ประกวดอ่านบท ร้อยแก้ว ร้อยกรอง หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวกับหนังสือ เป็นต้น

6. คุณภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

แมนมาศ ขวลิต (2529 : 218) ได้กล่าวถึงกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จะมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. เราใจ บุคคลที่เป็นเป้าหมาย อาจเป็นคนเดียวหรือกลุ่มคนหรือคนทั่วไป ให้เกิดความอยากอ่านหนังสือ โดยเฉพาะหนังสือที่มีคุณภาพตามที่ประสงค์หรือที่ผู้จัดกิจกรรมเห็นว่า

ควรอ่าน กิจกรรมจะชี้ให้เห็นว่า การอ่านเป็นสิ่งจำเป็น มีความสำคัญ มีประโยชน์ต่อบุคคลและสังคมนานาประการ

2. จูงใจ ให้บุคคลที่เป็นเป้าหมายเกิดความพยายามที่จะอ่านให้แตกฉาน เพื่อจะได้รู้เรื่องราวอันน่ารู้ น่าสนุก ที่มีอยู่ในหนังสือ ตามที่ผู้จัดกิจกรรมนำมากล่าว

นอกจากนี้แล้ว แม้นมาศ ชวลิต (กรมวิชาการ. 2546 : 77-78) ได้กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่ากิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คือ การกระทำต่างๆ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความสนใจในการอ่าน เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการอ่าน เกิดความเพลิดเพลินในการอ่าน พยายามพัฒนาการอ่านของตนให้ถึงระดับการอ่านเป็นและอ่านจนเป็นนิสัย กิจกรรมส่งเสริมการอ่านจะมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. เราใจ บุคคลที่เป็นเป้าหมาย อาจเป็นคนเดียวหรือกลุ่มคนหรือคนทั่วไป ให้เกิดความอยากอ่านหนังสือ โดยเฉพาะหนังสือที่มีคุณภาพตามที่ประสงค์หรือที่ผู้จัดกิจกรรมเห็นว่าควรอ่าน กิจกรรมจะชี้ให้เห็นว่า การอ่านเป็นสิ่งจำเป็น มีความสำคัญ มีประโยชน์ต่อบุคคลและสังคมนานาประการ

2. จูงใจ ให้บุคคลที่เป็นเป้าหมายเกิดความพยายามที่จะอ่านให้แตกฉาน เพื่อจะได้รู้เรื่องราวอันน่ารู้ น่าสนุก ที่มีอยู่ในหนังสือ ตามที่ผู้จัดกิจกรรมนำมากล่าว นอกจากจะเป็นประโยชน์แล้วยังเกิดความรู้สึกว่าความพยายามอ่านให้เข้าใจถ่องแท้ นั่นคุ้มค่า ให้ความรู้สึกเป็นอิสระเสรี ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นให้ช่วยอ่าน ช่วยตีความหมาย ซึ่งบางครั้งอาจคลาดเคลื่อนได้ เห็นความจำเป็นที่จะต้องฝึกฝนการอ่านและการใช้คู่มือช่วยการอ่าน เช่น พจนานุกรม ศัพท์วิชาเฉพาะ เป็นต้น ไม่เกิดความเบื่อหน่ายท้อแท้ที่จะต้องต่อสู้เอาชนะตนเองให้อาชนะหนังสือให้ได้

3. กระตุ้น แนะนำให้อยากรู้อยากเห็นเรื่องราวต่างๆ ที่มีอยู่ในหนังสือมากมายหลายอย่าง อยากมองดูให้รู้รอบและรู้สึกซึ่ง เปิดความคิดให้กว้าง เมื่ออ่านเรื่องหนึ่งแล้วก็อยากอ่านอีกเรื่องหนึ่งต่อไป มีความรู้สึกว่าการอ่านเป็นกิจกรรมประจำวันที่จะขาดเสียมิได้ เกิดความรู้สึกว่าหนังสือท้าทายให้อ่าน ให้วิจารณ์ ให้ประเมินค่า ให้อยากนำเอาความรู้ที่ได้รับไปใช้อยากเขียนหนังสือทำนองเดียวกันนี้ให้ดีกว่าเล่มที่อ่านเหล่านี้ เป็นต้น

4. สร้างบรรยากาศการอ่านขึ้นในบ้าน ในโรงเรียนและในสังคม นอกจากกิจกรรมจะเร้าใจ จูงใจให้อ่าน และกระตุ้นให้เกิดความคิดให้กว้างแล้ว กิจกรรมส่งเสริมการอ่านจะเกี่ยวข้องกับการผลิตวัสดุการอ่านให้เหมาะสม การสร้างและปรับปรุง แหล่งวัสดุการอ่านให้มีเพียงพอ การบูรณาการการอ่านเข้าไว้ในการเรียนการสอน และในการตัดสินใจเพื่อดำเนินการต่างๆ

สรุปได้ว่า คุณภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านจะประสบผลสำเร็จหรือไม่นั้น กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่จัดต้องมีความเร้าใจ มีความจูงใจ มีความกระตุ้น น่าสนใจ ตลอดจนมี

บรรยากาศที่ดี นักเรียนอยากเข้าร่วมกิจกรรม ให้ความร่วมมือในกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นอย่างดี และทำด้วยความเต็มใจไม่ใช่จากการบังคับ

7. การจัดทำโครงการอ่านในโรงเรียนองค์กรักษ์

7.1 โครงการ “วางทุกงาน อ่านทุกคน”

ผู้รับผิดชอบโครงการ งานห้องสมุด ฝ่ายวิชาการ และครูทุกคน

โรงเรียนองค์กรักษ์ ได้จัดทำโครงการ “วางทุกงาน อ่านทุกคน” เพื่อสนองนโยบายกรมข้อที่ 8 นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ข้อ 8 นโยบายกรมสามัญศึกษา ข้อที่ 2 โดยมีรายละเอียดในการดำเนินงานตามโครงการ (โครงการโรงเรียนองค์กรักษ์. 2546) ดังนี้

หลักการและเหตุผล

เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระชนมายุ 48 พรรษา ในปีพุทธศักราช 2546 พระองค์ท่านทรงเป็นแบบอย่างของบุคคลแห่งการเรียนรู้ คือ ทรงมีจริยวัตรของการใฝ่รู้ รักการอ่าน และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้มีเจตนารมณ์ที่ต้องการเน้นย้ำว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีทักษะการแสวงหาความรู้ และรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต โรงเรียนองค์กรักษ์จึงเห็นความสำคัญจึงได้จัดทำโครงการ “วางทุกงาน อ่านทุกคน” ขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
2. เพื่อส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้
3. เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

เป้าหมาย

นักเรียนและบุคลากรโรงเรียนองค์กรักษ์

ด้านปริมาณ

นักเรียน จำนวน 1,555 คน และบุคลากรโรงเรียนองค์กรักษ์ทุกคน

ด้านคุณภาพ

1. นักเรียนและบุคลากรโรงเรียนนงคราญ มีนิสัยรักการอ่านและรักการศึกษาค้นคว้า
2. เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

ตัวชี้วัด

นักเรียนและบุคลากรทุกคนได้มีโอกาสอ่านหนังสือทุกวันๆ ละ 10 นาที ระหว่างเวลา 08.30 – 08.40 น.

ระยะเวลา

ระยะเวลาดำเนินการ ปีงบประมาณ 2546 ตั้งแต่เดือนตุลาคม – กันยายน 2546

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

นักเรียนและบุคลากรโรงเรียนนงคราญ ได้อ่านหนังสือทุกวัน และมีนิสัยรักการอ่าน นำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต

ผลการประเมินโครงการ

ผลการดำเนินการตามโครงการ จากรายงานผลการประเมินโครงการ “วางทุกงานอ่านทุกคน” (บันทึกข้อความ. 13 สิงหาคม 2546) สรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนชั้น ม. 4/2 ได้ช่วยกันจัดบรรยากาศการอ่านภายในห้องเรียน โดยการตกแต่งจัดป้ายนิเทศเชิญชวนให้อ่านหนังสือ โดยนักเรียนเป็นผู้แต่งคำประพันธ์เอง
2. เด็กหญิงสุภาพร บุญมี นักเรียนชั้น ม. 1/7 ได้จัดทำเอกสารเพื่อการอ่านด้วยตนเอง โดยการตัดบทความสั้นๆ จากหนังสือพิมพ์ ตัดลงในสมุดที่วาดภาพประกอบสวยงามด้วยตนเองไว้สำหรับอ่านในช่วงระหว่างเวลาอ่านหนังสือ เมื่ออ่านจบแล้วได้สรุปเนื้อหาของบทความด้วยถ้อยคำสั้นๆ ง่าย กระชับและได้ใจความ บ่งชี้ถึงความสามารถในการอ่านจับใจความ และพร้อมกันนั้นได้เขียนบันทึกที่อ่านบทความนั้นไว้ด้วย

3. อาจารย์ที่ปรึกษาหลายท่านได้ดูแลช่วยเหลือการอ่านของนักเรียน โดยให้คำปรึกษาและวิธีการที่หลากหลายดังนี้

3.1 อาจารย์สาลี จันทรวงษ์ สังเกตเห็นพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน พบว่านักเรียนที่มีหนังสือที่ตนเองชอบอ่านจะมีความสุขและมีสมาธิในการอ่านที่ดี ในขณะที่นักเรียนไม่มีหนังสืออ่านจะไม่สงบ อาจารย์จึงใช้วิธีการไปติดต่อทำบัตรสมาชิกห้องสมุดให้กับนักเรียนที่ยังไม่มีบัตร และตั้งกติกาให้นักเรียนไปสำรวจหนังสือที่ตนเองชอบในห้องสมุด และให้ยืมอย่างน้อยคนละ 1 เล่ม/สัปดาห์

3.2 อาจารย์วราภา นุรัตน์ ได้แก้ไขปัญหาการไม่มีหนังสืออ่านโดยการนำหนังสือพิมพ์ฉบับล่วงหน้าของอาจารย์และนักเรียน มาช่วยกันเลือกตัดบทความติดลงบน

กระดาษและแลกเปลี่ยนหมุนเวียนกันอ่านในห้องเรียน และมีความคิดที่จะแลกเปลี่ยนกับห้องเรียนอื่นๆ ด้วย

3.3 อาจารย์บำรุง อินไชยะ อาจารย์วิสูตร คำวนศักดิ์ และอาจารย์ พิชรารณ เชื้อดี ได้มาสำรวจเอกสารที่คาดว่านักเรียนน่าจะให้ความสนใจอ่านจากห้องสมุดโรงเรียน และได้แนะนำให้ให้นักเรียนมาเยี่ยมในนามห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนหมุนเวียนกันอ่านในห้องเรียน

ปัญหาและอุปสรรค

- อาจารย์ที่ปรึกษาไม่มา
- นักเรียนกระจัดกระจาย
- อาจารย์ที่ปรึกษาปล่อยนักเรียนก่อนเวลาอ่าน ทำให้นักเรียนบางกลุ่มเดินไป

มาขณะผู้อื่นทำกิจกรรม

วิธีแก้ปัญหา

- คณะกรรมการประเมินได้ทำความเข้าใจและแนะนำการปฏิบัติแก่นักเรียน
- ครูบรรณารักษ์ได้ออกแบบสำรวจสถานที่อ่านหนังสือของนักเรียน และได้

ประชาสัมพันธ์แนวปฏิบัติต่างๆ เป็นระยะ

นอกจากนี้แล้วครูผู้รับผิดชอบโครงการ “วางทุกงาน อ่านทุกคน” ได้รายงานผลการดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวในภาคเรียนที่ 1/2546 ต่อผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งสรุปไว้ดังนี้ (บันทึกข้อความ. 7 พฤศจิกายน 2546)

1. การดำเนินโครงการระหว่างเดือนกรกฎาคม – กันยายน 2546 การดำเนินโครงการที่สมบูรณ์ที่สุด คือ เดือนกรกฎาคม 2546 อ่านหนังสือได้ 19 วัน
2. เดือนสิงหาคม 2546 ประเมินผลไม่ได้เนื่องจากได้ทำกิจกรรมการอ่าน 2 วัน สาเหตุเพราะการสอบระหว่างภาคและกิจกรรมกีฬาภายใน 5 วัน
3. เดือนกันยายน 2546 ประเมินผลไม่ได้ เนื่องจากได้ทำกิจกรรมการอ่าน 4 วัน สาเหตุเพราะการสอบปลายภาค (22-30 กันยายน 2546) นัดพบเพื่อแก้ปัญหานักเรียนบางส่วนและการใช้เวลากิจกรรมหน้าเสาธงเลยเวลาอ่าน

ปัญหาอุปสรรคการดำเนินโครงการ

1. การดำเนินโครงการขาดความต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนขาดความเคยชินและความคุ้นเคยกับการอ่าน
2. นักเรียนบางห้องเรียนมีสภาพการอ่านที่ไม่เหมาะสม เช่น นั่งกับพื้น ยืนอ่านได้ต้นไม้ ทำให้ร่างกายไม่สบาย ไม่พร้อมที่จะอ่าน

3. นักเรียนบางส่วนขาดการเตรียมความพร้อม เมื่อถึงเวลาจึงอ่านสมุดจดงาน หนังสือเรียนทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการอ่าน เนื่องจากอ่านในสิ่งที่ตนเองไม่สนใจ

แนวทางแก้ไข

1. การดำเนินกิจกรรมหน้าเสาธงให้โรงเรียนมีมาตรการกำหนดให้กระตุ้นให้เสร็จสิ้นภายในเวลา เรื่องที่อบรมถ้าไม่เร่งด่วนขอให้อบรมในวันศุกร์และเป็นมาตรฐานเดียวกันทุกเวร
2. ขอความร่วมมืออาจารย์ที่ปรึกษานัดพบกับนักเรียนที่ห้อง หรือที่ที่มีที่นั่งให้นักเรียนเพียงพอ สงบพอสมควร ไม่แออัด หลีกเลี่ยงการนัดพบที่เดียวกันหลายห้อง
3. งานห้องสมุดประชาสัมพันธ์แนะนำการเตรียมความพร้อมในการอ่าน การจัดหาสื่อหนังสือที่เหมาะสมตรงกับความต้องการ และขอความร่วมมืออาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำนักเรียน เช่น การแนะนำให้ยืมหนังสือจากห้องสมุด การแลกเปลี่ยนหนังสือกันอ่าน การจัดทำมุมหนังสือที่ชอบภายในห้องเรียน

การดำเนินการของผู้บริหารโรงเรียน

1. นำเข้าวาระการประชุมครู
2. ขอความร่วมมืออาจารย์ที่ปรึกษาให้ดูแลให้มีการอ่านอย่างจริงจังเพื่อสร้างนิสัยรักการอ่านให้นักเรียน
3. ห้องที่ควรดูแลเป็นพิเศษ คือ ม.1/5, ม. 3/1, ม. 3/8, ม.5/3 และ ม.6/3 แจ้งอาจารย์ที่ปรึกษาทั้ง 8 ห้องเป็นพิเศษ

นอกจากการรายงานผลเป็นรายเดือนแล้วครูผู้รับผิดชอบโครงการยังได้รายงานสรุปผลการดำเนินโครงการ “วางทุกงาน อ่านทุกคน” ปีการศึกษา 2546 ไว้ดังนี้ (บันทึกข้อความ. 23 มีนาคม 2547)

ผลการประกวดห้องระดับยอดเยี่ยม ห้องระดับดีเด่น และห้องระดับมาตรฐาน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีทั้งหมด 23 ห้องเรียน ดำเนินกิจกรรมได้คะแนนร้อยละ 70 ขึ้นไป จำนวน 12 ห้องเรียน แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับยอดเยี่ยม คะแนนรวมร้อยละ 90 ขึ้นไป มีจำนวน 2 ห้องเรียน คือ ม.1/8 คะแนนรวมร้อยละ 92.68 และ ม.1/7 คะแนนรวมร้อยละ 90.73

ระดับดีเด่น คะแนนรวมร้อยละ 80.00-89.99 มีจำนวน 4 ห้องเรียน คือ ม.2/7 คะแนนรวมร้อยละ 84.59 ม.2/6 คะแนนรวมร้อยละ 82.44 ม.1/5 คะแนนรวมร้อยละ 80.97 และ ม.1/6 คะแนนรวมร้อยละ 80.00

ระดับมาตรฐาน คะแนนรวมร้อยละ 70.00-79.99 มีจำนวน 6 ห้องเรียน คือ ม.1/3 คะแนนรวมร้อยละ 76.10 ม.3/4 คะแนนรวมร้อยละ 76.10 ม.3/6 คะแนนรวมร้อยละ 74.63

ม.1/1 คะแนนรวมร้อยละ 74.15 ม.3/3 คะแนนรวมร้อยละ 73.65 และ ม.2/4 คะแนนรวมร้อยละ 70.24

ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีทั้งหมด 18 ห้องเรียน ดำเนินกิจกรรมได้คะแนนร้อยละ 70 ขึ้นไป จำนวน 10 ห้องเรียน แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับยอดเยี่ยม คะแนนรวมร้อยละ 90 ขึ้นไป มีจำนวน 4 ห้องเรียน คือ ม.4/2 คะแนนรวมร้อยละ 94.63 ม.6/4 และ ม.6/6 คะแนนรวมร้อยละ 92.19 และ ม.1/4 คะแนนรวมร้อยละ 92.16

ระดับดีเด่น คะแนนรวมร้อยละ 80.00-89.99 มีจำนวน 3 ห้องเรียน คือ ม.4/4 คะแนนรวมร้อยละ 85.36 ม.5/4 และ ม.6/1 คะแนนรวมร้อยละ 80.97

ระดับมาตรฐาน คะแนนรวมร้อยละ 70.00-79.99 มีจำนวน 3 ห้องเรียน คือ ม.4/6 คะแนนรวมร้อยละ 76.58 ม.4/3 คะแนนรวมร้อยละ 76.09 และ ม.6/2 คะแนนรวมร้อยละ 75.12

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

1. การอ่านขาดความต่อเนื่อง สาเหตุจากภาคเรียนที่ 2/2546 โรงเรียนมีกิจกรรมติดต่อกันตลอด เช่น สอบระหว่างภาค กีฬากายใน กิจกรรมแสดงผลงานนักเรียนของจังหวัด นครนายก สอบปลายภาคเรียน การเรียกพบนักเรียนในระหว่างเวลาอ่าน และการดำเนินกิจกรรมหน้าเสาธงจนเลยเวลาอ่าน

2. การอ่านของนักเรียนในแต่ละห้องเรียนยังต้องมีการปรับปรุงเพื่อพัฒนาเนื่องจากปัจจัยต่างๆ เช่น สถานที่อ่านไม่เหมาะสม การขาดความพร้อมด้านการอ่าน ไม่มีหนังสือที่ตนเองสนใจต้องการอ่าน อาจารย์ที่ปรึกษาดูแลการอ่านไม่ทั่วถึง การทำกิจกรรมอื่นแทนการอ่านในเวลาอ่าน เป็นต้น

3. นักเรียนบางส่วนยังขาดนิสัยรักการอ่าน ทำให้การอ่านประจำวันเป็นการบังคับ ดังนั้นจึงหาทางออกด้วยการหลบเลี่ยง ไม่พบอาจารย์ที่ปรึกษาตามที่นัดหมาย

แนวทางแก้ไข

1. กิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ แต่ในภาวะปกตินักเรียนควรได้รับการปลูกฝังและฝึกอ่านหนังสือจนเป็นนิสัยทุกวัน จึงควรจัดตารางกิจกรรมประจำวันให้ชัดเจนเป็นระบบ เช่น เวลาทำกิจกรรมหน้าเสาธง เวลาโฮมรูม เวลาอ่านหนังสือ เวลาทำความสะอาดพื้นที่รับผิดชอบ และบุคลากรทุกคนควรปฏิบัติตามระบบ

2. ขอความร่วมมืออาจารย์ที่ปรึกษาดูแล อำนวยความสะดวกด้านการอ่านให้กับนักเรียน เช่น จัดหาสถานที่อ่านให้เหมาะสม ให้คำแนะนำในการเตรียมความพร้อมเพื่อการอ่าน และให้เวลาเพื่อการอ่าน

3. งานห้องสมุดต้องปรับปรุงวิธีการกระตุ้นและส่งเสริมนักเรียนหลากหลายวิธี เช่น จัดทำบันทึกการอ่านรายวันเป็นรูปเล่ม ขอความร่วมมืออาจารย์ที่ปรึกษาเฟ้นหานักเรียนที่อ่านหนังสือดี มีความตั้งใจในการทำกิจกรรมเป็นตัวอย่างกับเพื่อนนักเรียนคนอื่น แข่งขันสวดยอนนักอ่านของแต่ละห้องเรียนเพื่อรับรางวัลยอนนักอ่านประจำเดือน ประจำภาคเรียน และประจำปีการศึกษา

4. กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ควรสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและการค้นคว้า

การดำเนินการของผู้บริหาร

1. มอบวุฒิบัตรให้ห้องเรียนระดับยอดเยี่ยม ระดับดีเด่น และระดับมาตรฐาน
2. ประสานอาจารย์ที่ปรึกษาและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ร่วมจัดกิจกรรมดูแลให้โครงการอ่านมีประสิทธิภาพต่อเนื่อง

7.2 โครงการ “รักการอ่าน สานสู่ฝัน”

โรงเรียนองค์รักษ์ได้สมัครเข้าร่วมโครงการรักการอ่าน สานสู่ฝัน สาขากิจกรรมส่งเสริมยอนนักอ่าน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก โรงเรียนองค์รักษ์ได้รับรางวัลชนะเลิศ และไปร่วมกิจกรรมเพื่อคัดเลือกที่สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 2 อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี โดยได้รับรางวัลประเภทดีเด่น สาขากิจกรรมส่งเสริมยอนนักอ่าน ในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งมีกิจกรรมดังนี้ (บันทึกข้อความ. 4 ธันวาคม 2546)

- กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
- กิจกรรม “วางทุกงาน อ่านทุกคน”
- กิจกรรมหนังสือในดวงใจของกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และนักเรียน
- โครงการเล่มโปรด บุก คลับ
- โครงการหนังสือพิมพ์แผ่น “สำนึกรัก อ.ร.”
- กิจกรรม Walk Rally สารานุกรมไทย

8. ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

จากการที่โรงเรียนองค์รักษ์ได้จัดกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านตามโครงการที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ส่งผลให้นักเรียนมีนิสัยชอบอ่านหนังสือ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ทำให้เกิดทักษะเข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้ง่าย นักเรียนทราบและเข้าใจเหตุการณ์ปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับนักการศึกษาหลายท่านที่ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้จากการอ่าน ดังนี้

1. มีความรู้เพิ่มเติม ช่วยให้รู้กว้าง ไม่แคบอยู่เฉพาะเรื่องรอบตัว

2. ช่วยพัฒนาความคิด เพราะประสบการณ์ในการอ่านจะช่วยเสริมความคิดได้พัฒนาขึ้น
3. ช่วยทำให้ผู้ที่สังคมยอมรับ เพราะผู้ที่อ่านมากจะรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ดี
4. ช่วยให้เป็นผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ
5. ช่วยให้ได้รับความบันเทิงในชีวิตมากขึ้น
6. ช่วยให้เป็นคนที่น่าสนใจ เพราะผู้ที่อ่านหนังสือมากจะมีความคิดลึกซึ้งและกว้างขวาง

7. เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

ภุริภัทร ทิศร (2543 : 9) กล่าวว่า การอ่านจะได้รับความบันเทิง ผ่อนคลายความ
ตึงเครียด เป็นมิตรยามว่างและเมื่ออยู่คนเดียว ให้ความรู้ ช่วยปรับปรุงสมรรถภาพในการ
ประกอบอาชีพ ช่วยให้เข้าใจจิตใจความคิดความเป็นไปต่างๆ ของคนอื่น ช่วยเสริมสร้าง
มนุษยสัมพันธ์ ช่วยปรับปรุงนิสัยใจคอ เป็นคนกว้างขวาง ฝึกฝนวิธีตัดสินใจ ทำให้เป็นคนฉลาด
รอบรู้ ทนคนและมีชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นสุข

1. เป็นการพัฒนาศติปัญญา ให้เกิดความรู้ ความฉลาด เกิดภูมิคุ้มกันที่ดีในชีวิตจิตใจ
2. ทำให้มีความรู้ในวิชาการด้านต่างๆ อาจเป็นความรู้ทั่วไปหรือความรู้เฉพาะด้าน

3. ทำให้รอบรู้ทันโลก ทันเหตุการณ์ การอ่านหนังสือพิมพ์ การอ่านจากสื่อสารสนเทศ อ่านสื่อเหล่านี้นอกจากจะทำให้ทันข่าวสารบ้านเมืองและสภาพการณ์ต่างๆ ในสังคม และภายนอกประเทศแล้วยังจะได้ทราบ ข่าวกีฬา ข่าวบันเทิง บทความวิจารณ์ การโฆษณาสินค้าต่างๆ อีกด้วย ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปรับตัว เป็นอยู่ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมของตนในขณะนั้นๆ

4. ทำให้ค้นหาคำตอบที่ต้องการได้ การอ่านหนังสือจะช่วยตอบคำถามที่เราข้องใจสงสัย ต้องการรู้ได้ เช่น อ่านพจนานุกรมเพื่อหาความหมายของคำ อ่านหนังสือกฎหมายเมื่อต้องการรู้ข้อปฏิบัติ อ่านหนังสือคู่มือแนะวิธีเรียนเพื่อต้องการประสบความสำเร็จในการเรียน เป็นต้น

5. ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน การอ่านหนังสือพิมพ์ที่มีเนื้อหาดี น่าอ่าน น่าสนใจ
ย่อมทำให้ผู้อ่านมีความสุข ความเพลิดเพลิน เกิดอารมณ์คล้อยตามอารมณ์ของเรื่องนั้นๆ

ผ่อนคลายความตึงเครียด ได้ข้อคิด และยังเป็นการยกระดับจิตใจผู้อ่านให้สูงขึ้นได้อีกด้วย เช่น การอ่านนิทาน นวนิยาย การ์ตูน เรื่องสั้น เป็นต้น

6. ทำให้เกิดทักษะและพัฒนาการในการอ่าน ผู้อ่านหนังสือสม่ำเสมอเกิดความชำนาญในการอ่านสามารถอ่านได้เร็ว เข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้ง่าย จับใจความได้ถูกต้อง เข้าใจประเด็นสำคัญของเรื่อง และสามารถประเมินคุณค่าเรื่องที่อ่านได้อย่างสมเหตุผล เช่น การอ่านบทความ บทความ วิจารณ์ สารคดี เอกสารทางวิชาการต่างๆ

7. ทำให้ชีวิตมีพัฒนาการเป็นชีวิตที่สมบูรณ์ ก้าวหน้า ประสบความสำเร็จ ประพฤติดี ประพฤติชอบ ผู้อ่านมากย่อมรู้เรื่องราวต่างๆ มาก เกิดความรู้ ความคิดที่หลากหลายกว้างไกล สามารถนำมาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนให้ชีวิตมีคุณค่าและมีระเบียบแบบแผนที่ดียิ่งขึ้น เช่น การอ่านหนังสือธรรมะ กฎแห่งกรรม มงคลชีวิต สู้แล้วรวย ชีวิตประวัติ ผลงานของบุคคลดีเด่น เป็นต้น

8. ทำให้ผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดีและเสริมสร้างบุคลิกภาพ ผู้อ่านมากย่อมรู้มาก มีข้อมูลต่างๆ สังเกตไว้มาก เมื่อสนทนากับผู้อื่นย่อมมีความมั่นใจ ไม่ขัดเขินเพราะมีภูมิความรู้ สามารถถ่ายทอดความรู้ ให้คำแนะนำแก่ผู้อื่นในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ได้ ผู้รอบรู้จึงมักได้รับการยอมรับและเป็นที่ยอมรับจากผู้อื่น เช่น การอ่านหนังสือสุขภาพชีวิต นิยายสาร วารสารสุขภาพ หมอชาวบ้าน หนังสือการสร้างมนุษยสัมพันธ์ เพื่อนที่ดีที่ต้องการ เป็นต้น

การุณันท์ รัตนแสนวงษ์ (2546 : 49, 51) ได้กล่าวถึงการอ่านหนังสือไว้ดังนี้

1. เพื่อเป็นพิธีหรืออ่านเพราะติดเป็นนิสัย
2. เพื่อฆ่าเวลาหรือใช้เวลาให้หมดไป
3. เพื่อทราบและเข้าใจเหตุการณ์ปัจจุบัน
4. เพื่อค่านิยมและความสุขส่วนตัวในขณะนั้น
5. เพื่อสนองความต้องการทางปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
6. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทั่วไปที่ไม่นำไปประกอบอาชีพ
7. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านอาชีพและวิชาชีพ
8. เพื่อสนองความต้องการด้านสังคมและส่วนตัว
9. เพื่อสนองความต้องการด้านสังคมและการเมือง เช่น การเป็นพลเมืองดี
10. เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงตนเอง ตลอดจนขยายพื้นฐานทางวัฒนธรรมของตนเอง
11. เพื่อสนองความต้องการทางด้านปัญญาเพื่อสนองความต้องการทางด้านจิตใจ

จะเห็นว่าโครงการส่งเสริมการอ่านที่โรงเรียนองครักษ์ได้จัดให้มีกิจกรรมต่างๆ นั้น เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสำนึกในการรักการอ่าน มีนิสัยรักการอ่าน และมีความเข้าใจเกี่ยวกับการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์ของโครงการปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ ดังนี้ 1) เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในมงคลวโรกาส ทรงเจริญพระชนมายุ 48 พรรษา 2) เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมการใช้หลักสูตรการศึกษา

ชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 3) เพื่อเสริมสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกให้เกิดความตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญของการอ่านและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งในส่วนปัจเจกบุคคล ชุมชน และสังคม โดยเน้นให้ตระหนักว่า “การอ่าน คือ เส้นทางสู่ความสำเร็จ” 4) เพื่อสนับสนุน สร้างเสริม และปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน รวมทั้งเผยแพร่ สร้างเสริมความรู้ วิธีการที่ถูกต้องเกี่ยวกับการอ่านและการเรียนรู้ในกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม 5) เพื่อสร้างเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการอ่านและการเรียนรู้ในทุกกลุ่มเป้าหมาย 6) เพื่อสนับสนุน สร้างเสริมการรับรู้อย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับ “ปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้” ในกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

9.1 งานวิจัยภายในประเทศ

มีผู้วิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ไว้ดังต่อไปนี้

มัลลิกา เอี่ยมละออ (2526 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการเล่าเรื่องหนังสือต่ออัตราการยืมหนังสือในห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลสามเสน โดยการทดลองให้กิจกรรมสร้างเสริมการอ่าน 5 กิจกรรม คือ การเล่านิทาน การเล่าเรื่องหนังสือ การแสดงหุ่น การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง และการจัดแสดงหนังสือกับกลุ่มทดลองที่ได้รับฟังการเล่าเรื่องหนังสือจากการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การเล่าเรื่องหนังสือเป็นกิจกรรมห้องสมุดที่สามารถกระตุ้นให้เด็กสนใจการอ่านเพิ่มขึ้น

ยุพา แสงทอง (2527 : 68-72) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านในประเทศไทย โดยได้ทดลองกับคนงานในโรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน กลุ่มควบคุม 30 คน ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ วิธีการคือ ให้การแนะนำการอ่านแบบต่างๆ กับกลุ่มทดลอง เมื่อครบกำหนดเวลา ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามวัดเจตคติในการอ่านและพฤติกรรมการอ่าน ผลการทดลองปรากฏว่า คนงานที่เข้ารับการแนะนำการอ่านจะมีเจตคติในการอ่าน และพฤติกรรมการอ่านสูงกว่าคนงานที่ไม่ได้รับการแนะนำการอ่าน เมื่อเก็บสถิติการยืม พบว่า กลุ่มทดลองยืมสารคดีเพิ่มมากขึ้น

นงนุช พิเชษฐพันธ์ (2528 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์และผู้บริหารโรงเรียน พบว่า กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ครูบรรณารักษ์จัดมากที่สุด คือ การเล่านิทาน รองลงมาคือ การแนะนำหนังสือ การแข่งขันตอบปัญหา การจัดนิทรรศการ การรวบรวมผลงานเขียนของนักเรียนตามลำดับ และกิจกรรมอื่นๆ คือ ประกวดเรียงความ คัดลายมือ และไต่ว่าที่

สมใจ พุทธเบญจพจน์ (2528 : 50) ได้ทำการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้กับ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนครสวรรค์ จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 15 คน โดยจัดกิจกรรม 4 ประเภท คือ การเล่าเรื่องหนังสือ การสนทนาเรื่อง การอ่านและประโยชน์ของการอ่าน การแสดงหนังสือที่น่าสนใจของห้องสมุด และการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือ เป็นเวลา 4 สัปดาห์ เพื่อวัดความสนใจในการอ่านและการใช้ห้องสมุดของนักเรียน ผลการจัดกิจกรรมปรากฏว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีความสนใจในการอ่าน และการเข้าใช้ห้องสมุดเพิ่มมากขึ้น

สมจิตร เณิมสุวิวัฒนาการ (2530 : 91) ได้ศึกษาความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 30 คน ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 15 คน และกลุ่มควบคุม 15 คน ที่ได้รับและไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่านโดยห้องสมุดจัดขึ้น 4 ประเภท คือ การเล่านิทาน การเล่าเรื่องหนังสือ ผลการทดลองปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านมีความสามารถในการอ่านเพิ่มมากขึ้นกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน

พาณี พิทักษา (2531 : 68-70) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านกับนิสัยรักในการอ่านของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีบทบาทในการส่งเสริมการอ่านอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักเรียนมีพฤติกรรมเกี่ยวกับนิสัยในการอ่านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านการใช้เวลาว่าง นักเรียนมีพฤติกรรมในเรื่องการอ่านหนังสือมากกว่าฟังวิทยุหรือโทรทัศน์ การนำหนังสือไปอ่านเมื่อเดินทางไปยังที่ต่างๆ การอ่านหนังสือขณะรอคอยหรืออยู่ว่างๆ และการอ่านหนังสือในวันหยุดอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการได้หนังสือมาอ่าน นักเรียนมีพฤติกรรมในเรื่องการซื้อหนังสือ การเก็บเงินเพื่อเอาไว้ซื้อหนังสือ การยืมหนังสือจากห้องสมุด การเก็บรักษาและซ่อมแซมหนังสือให้อยู่ในสภาพดี การอ่านหนังสือที่ตรงกับความสนใจ การเข้าไปพลิกดูหนังสือเมื่อมีโอกาสเข้าไปยังร้านขายหนังสือและการเช่าหนังสือ วารสารหรือการ์ตูนจากร้านไปอ่าน นักเรียนมีพฤติกรรมอยู่ในระดับน้อย ด้านลักษณะการอ่านนักเรียนมีพฤติกรรมในเรื่องการอ่านหนังสือได้ครั้งละนานๆ โดยไม่รู้สีกเบื่อ การอ่านหนังสือจนจบเล่มจึงจะพัก หากยังไม่จบจะพยายามหาเวลาอ่านต่อจนจบ เมื่ออ่านพบคำ ข้อความที่ไม่เข้าใจความหมายจะหาคำตอบจากหนังสือ พจนานุกรม เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการอ่านจะปรึกษาหารือกับครูหรือผู้ปกครองและการเล่าเรื่องหนังสือให้เพื่อน หรือคนอื่นๆ ฟังอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีรสนิยมในการอ่านนักเรียนมีพฤติกรรมในเรื่องการติดตามอ่านหนังสือที่แต่งโดยนักเขียนที่ชอบ การอ่านหนังสือที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นหนังสือดี และการใช้เวลาพักผ่อนหย่อนใจด้วยการอ่านหนังสือการ์ตูนเรื่องตลกขบขัน เรื่องสั้น นวนิยาย กวีนิพนธ์ สารคดี หนังสือพิมพ์อยู่ในระดับปานกลาง ด้าน

เจตคติต่อการอ่านนักเรียนมีพฤติกรรมในเรื่องเชื่อว่าการอ่านหนังสือทำให้คนฉลาดและรอบรู้ และเชื่อว่าคนที่อ่านหนังสือมากจะพบความสำเร็จในการเรียนได้ดีกว่าคนที่ไม่อ่านหนังสืออยู่ในระดับมาก

สุนีย์ ทองศิริประภา (2539 : 33-35) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความพร้อมในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนอนุบาล ซึ่งได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับการอ่านแตกต่างกัน พบว่าเด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์สัมพันธ์กับการอ่านมาก จะมีความพร้อมในการอ่านภาษาไทยมากกว่าเด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์สัมพันธ์กับการอ่านน้อย ซึ่งการจัดประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับการอ่าน คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน รวมทั้งการจัดสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมประสบการณ์ให้แก่เด็ก ทำให้เด็กเกิดความสนใจการอ่าน เช่น การเล่านิทาน เล่าเรื่องจากภาพ เล่นเกม แสดงหุ่น จัดมุมหนังสือ การหัดสะกดคำจากป้ายชื่อห้างร้าน ป้ายโฆษณา การไปทัศนศึกษา การเล่นเกมบทบาทสมมติ

วาสนา ณ ลำปาง (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสนใจในการอ่านหนังสือภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ด้านเนื้อหา นักเรียนสนใจอ่านหนังสือภาพที่มีเนื้อหาสนุกสนานเพลิดเพลิน และส่วนประกอบของหนังสือภาพที่นักเรียนสนใจเลือกเป็นอันดับแรก ได้แก่ เนื้อเรื่องซึ่งเป็นเรื่องที่ทำให้ความรู้ สใจอ่านหนังสือนิทานประเภทนิทานพื้นเมือง และสนใจตัวละครที่เห็นแววดนางฟ้า ด้านภาษา นักเรียนสนใจลักษณะคำบรรยายเป็นภาษาร้อยกรอง ชอบตัวอักษรที่เป็นตัวพิมพ์แบบเรียบๆ มีหัว ด้านภาพประกอบ นักเรียนสนใจภาพประกอบที่มีลักษณะเป็นภาพ 3 มิติ และภาพที่มีสีสันสวยงามชัดเจนเป็นภาพขนาดปานกลาง มีสีตรงกับความเป็นจริงตามธรรมชาติ และจัดภาพบนหน้ากระดาษสองหน้าคู่กันไป ด้านรูปเล่ม นักเรียนสนใจอ่านหนังสือภาพที่มีลักษณะเป็นหนังสือปกแข็ง และชอบลักษณะรูปเล่มพิเศษ

กรมวิชาการ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาสภาพการผลิตและพัฒนาหนังสือสำหรับเด็ก พบว่า นิสัยและความต้องการในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ส่วนใหญ่ร้อยละ 92.5 อ่านหนังสืออื่นๆ ที่ไม่ใช่หนังสือเรียน โดยหนังสือที่นักเรียนชอบอ่านมาก คือ หนังสือภาพ หนังสือการ์ตูน และหนังสือพิมพ์ วิธีการได้หนังสือมาอ่านมี 3 แบบ คือ ยืม ซื้อ เช่า และหนังสือที่นักเรียนอ่านประจำใน 3 อันดับแรก คือ การ์ตูน ความรู้ทั่วไปและหนังสือพิมพ์ หนังสือที่อ่านนานๆ ครั้ง ใน 3 อันดับแรก คือ นิยาย หนังสือภาพ และชีวประวัติ

9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

สำหรับงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้มีผู้วิจัยไว้พอจะเป็นแนวทางในการศึกษาและวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

โกลฮอร์ (Goldhor. 1972 : 371-386) ได้จัดนิทรรศการหนังสือขึ้นที่ห้องสมุดประชาชนเมืองแคมเปญญ์ และเมืองเออร์บานา ซึ่งเป็นห้องสมุดประชาชนขนาดกลางและมีจำนวนหนังสือ

ใกล้เคียงกัน โกลฮอร์ ได้เลือกหนังสือจำนวน 110 ชื่อเรื่องที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันจากห้องสมุดทั้ง 2 แห่ง และเก็บสถิติการยืมหนังสือเป็นเวลา 6 เดือน จากนั้นจึงนำหนังสือในห้องสมุดประชาชนเมืองแคมเปญน์ มาจัดนิทรรศการไว้ที่บริเวณใกล้เคียง ทางเข้า ส่วนหนังสือในห้องสมุดเออร์บานายังคงอยู่บนชั้นตามเดิม จากสถิติห้องสมุดทั้ง 2 แห่ง ต่ออีกเป็นเวลา 6 เดือน ผลปรากฏว่า ในระยะ 6 เดือนหลังที่ห้องสมุดประชาชนเมืองแคมเปญน์ การยืมหนังสือเพิ่มมากขึ้น ส่วนในห้องสมุดเออร์บานา การยืมหนังสือในช่วง 6 เดือนแรก และ 6 เดือนหลังไม่แตกต่างกัน

อานามบา (Anamba. 1979 : 64-71) ได้ศึกษาวิธีส่งเสริมการอ่านของเด็กก่อนวัยเรียน และเด็กวัยเรียน โดยการนำเอาลักษณะเด่นของหนังสือในด้านต่างๆ มาเล่าให้เด็กในวัยดังกล่าวฟัง ผลปรากฏว่าเด็กมีความสนใจในการอ่านหนังสือ และความกระตือรือร้นในการอ่านมากขึ้น

โกลเดน (Golden. 1983 : 1614-A) ได้ทดลองในห้องสมุดประชาชนในรัฐอิลลินอยส์ 7 แห่ง เป็นเวลา 3 เดือน ห้องสมุด 3 แห่งแรก มีการแนะนำหนังสือพร้อมบรรณนิทัศน์ ห้องสมุดอีก 3 แห่ง ได้รับเฉพาะรายชื่อหนังสืออย่างเดียว ส่วนอีก 1 แห่ง ไม่ได้รับสิ่งใดเลยเมื่อสิ้นสุดการทดลองได้มีการเก็บสถิติการยืมหนังสือ ปรากฏว่า ห้องสมุดที่ได้รับการแนะนำหนังสือพร้อมบรรณนิทัศน์กับห้องสมุดที่ได้รับเฉพาะรายชื่อ จะมีสถิติการยืมหนังสือสูงขึ้น ส่วนการเปรียบเทียบความแตกต่างในการยืมหนังสือของห้องสมุดที่ได้รับการแนะนำพร้อมบรรณนิทัศน์กับ

ห้องสมุดที่ได้รับเฉพาะรายชื่อหนังสือผลการยืมหนังสือไม่แตกต่างกัน

แบรเดอร์ (Braeder. 1984 : 211-215) ได้ศึกษาถึงผลของการเล่าเรื่องหนังสือภายในโรงเรียนมัธยมจอห์น โอลิเวอร์ ในเมืองแวนคูเวอร์ โดยจัดให้มีการเล่าเรื่องหนังสือภายในห้องสมุดของโรงเรียน จำนวน 18 ครั้ง ให้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 440 คน ฟังแล้วจึงให้ตอบแบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง ตอนที่ 2 เกี่ยวกับที่นักเรียนชอบอ่าน และตอนที่ 3 เกี่ยวกับปฏิกิริยาของนักเรียนต่อการเล่าเรื่องหนังสือ ผลจากการตอบแบบสอบถามคือ การเล่าเรื่องหนังสือ เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจและมีส่วนในการค้นหาหนังสือ ช่วยให้ผู้อ่านรู้จักนักเรียนใหม่ๆ ตลอดจนผลงานของเขา ช่วยให้ผู้อ่านมีความคุ้นเคยกับบรรณรักษ์มากขึ้น และมีการยืมหนังสือออกไปอ่านนอกห้องสมุดมากขึ้น

โรแลนด์ (Rolando. 1985 : 827-A) ได้เปรียบเทียบวิธีการที่จะทำให้เด็กสนใจในการอ่านหนังสือ โดยทำการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเมืองมอนดانا วิธีการคือจะแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม แล้วให้แต่ละกลุ่มเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน กลุ่มละ 1 กิจกรรม คือ การเล่านิทาน การให้เด็กอ่านหนังสือเองและการฉายสไลด์ประกอบเสียงเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ โดยหนังสือที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเป็นหนังสือชื่อเดียวกันคือ "The Wild Swans" เมื่อจัดกิจกรรมเสร็จจะมีการทดสอบว่ากลุ่มใดจะสนใจ และจำเรื่องราวของหนังสือ

ได้มากที่สุด ผลปรากฏว่า การให้เด็กอ่านหนังสือเอง และการฉายสไลด์ประกอบเสียงเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ จะก่อให้เกิดความสนใจและจำเรื่องได้มากกว่าการเล่านิทาน

สรุปได้ว่า กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เพราะการอ่านให้ทั้งความรู้ ความเพลิดเพลิน อ่านแล้วสร้างแนวคิดได้ และเกิดความรู้ใหม่ ตลอดจนเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสำนึกถึงความจำเป็นของการอ่านและการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการสร้างเสริมและปลูกฝังให้มินิรักการอ่าน ตลอดจนมีความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของการอ่านและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทั้งความดี มีความรู้ คู่คุณธรรม

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การศึกษาเฉพาะกรณีของโรงเรียนองค์กรักษ์ โดยให้ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนองค์กรักษ์ที่ปฏิบัติการสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในปีการศึกษา 2546 – 2547 จำนวน 61 คน เป็นผู้ให้ข้อมูล

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นดังนี้
 - 1.1 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
 - 1.1.1 ด้านงบประมาณ
 - 1.1.2 ด้านการส่งเสริมบุคลากร
 - 1.2 บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
 - 1.2.1 ส่งเสริม หาวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นนักอ่านจนติดเป็นนิสัย
 - 1.2.2 จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านขึ้นในโรงเรียนอย่างหลากหลายตามความสนใจและสมัครใจ
 - 1.2.3 จัดหา จัดซื้อหนังสือหรือเลือกใช้สื่อการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน
 - 1.2.4 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้า
- 1.3 คุณภาพของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ซึ่งวัดจาก
 - 1.3.1 มีความเข้าใจ
 - 1.3.2 มีความตั้งใจ
 - 1.3.3 มีความกระตือรือร้น น่าสนใจ
 - 1.3.4 มีบรรยากาศที่ดี

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการจัดกิจกรรมซึ่งหมายถึงผลต่อนักเรียนเกิดจากโครงการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ใน 3 ด้าน ดังนี้

- 2.1 ด้านจิตสำนึกถึงความจำเป็นของการอ่านและการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 2.2 ด้านนิสัยรักการอ่าน
- 2.3 ด้านความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของการอ่านและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน ซึ่งมีวิธีดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม แล้วนำมาสร้างแบบสอบถามโดยให้ครอบคลุม

2. ผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวคิดและแบบสอบถามของ นางนุช พิเศษฐ์พันธ์ (2529 : 128-140) ในเรื่อง การศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์และผู้บริหารโรงเรียน กรมวิชาการ (2544 : 1-120) และกระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 77-78)

3. นำผลการศึกษามาสร้างเป็นแบบสอบถาม โดยจำแนกรายละเอียดตามตัวแปรอิสระ คือ 1) บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ ด้านงบประมาณ ด้านการส่งเสริมบุคลากร 2) บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ การส่งเสริมหาวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นนักอ่านจนติดเป็นนิสัย จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านขึ้นในโรงเรียนอย่างหลากหลายตามความสนใจและสมัครใจ จัดหา จัดซื้อหนังสือ หรือเลือกใช้สื่อการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้า 3) คุณภาพของกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ มีความเข้าใจ มีความสนใจ มีความกระตือรือร้น น่าสนใจและมีบรรยากาศ 4) ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน ในด้านมีจิตสำนึกถึงความจำเป็นของการอ่านและการเรียนรู้ มีนิสัยรักการอ่าน และเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของการอ่านและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และขอคำแนะนำเพิ่มเติม

5. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity)

6. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้

7. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับครูที่ทำการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยวิธีของครอนบัค (Cronbach) พบว่า บทบาทผู้บริหาร มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .9132 บทบาทครูในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .9054 คุณภาพของการจัดกิจกรรม มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .8947 และผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .9567

8. นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการทำวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากข้อมูลตำรา เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ นำมาประมวลสร้างเป็นแบบสอบถามบทบาทของผู้บริหาร แบบสอบถามบทบาทของครู แบบสอบถามคุณภาพการจัดกิจกรรม และแบบสอบถามผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหาร ในด้านงบประมาณ ด้านการส่งเสริมบุคลากร ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ มีจำนวน 18 ข้อ ในการตอบมีความหมายดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นในระดับมาก
- ระดับ 3 หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นในระดับน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทครู ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ส่งเสริมหาวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นนักอ่านจนติดเป็นนิสัย, จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านขึ้นในโรงเรียนอย่างหลากหลายตามความสนใจและสมัครใจ, จัดหา จัดซื้อ หนังสือหรือเลือกใช้สื่อการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน

และจัดหากิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้า ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ มีจำนวน 12 ข้อ ในการตอบมีความหมายดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นในระดับมาก
- ระดับ 3 หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นในระดับน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการจัดกิจกรรม คือ มีความเข้าใจ มีความสนใจ มีความกระตือรือร้น น่าสนใจ และมีบรรยากาศ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ มีจำนวน 12 ข้อ ในการตอบมีความหมายดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นในระดับมาก
- ระดับ 3 หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นในระดับน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียนในด้าน มีจิตสำนึกถึงความจำเป็นของการอ่านและการเรียนรู้ มีนิสัยรักการอ่าน และเข้าใจ ถึงความสัมพันธ์ของการอ่านและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ มีจำนวน 15 ข้อ ในการตอบมีความหมายดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นในระดับมาก
- ระดับ 3 หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นในระดับน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

การตรวจให้คะแนน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดการตรวจให้คะแนนดังนี้

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	ได้คะแนนตัวเลือกละ 5 คะแนน
ระดับความคิดเห็นมาก	ได้คะแนนตัวเลือกละ 4 คะแนน
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	ได้คะแนนตัวเลือกละ 3 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อย	ได้คะแนนตัวเลือกละ 2 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	ได้คะแนนตัวเลือกละ 1 คะแนน

คะแนนของแต่ละด้านเป็นการรวมคะแนนจากแบบสอบถามในแต่ละตอน คือ	
ตอนที่ 1 เรื่องบทบาทผู้บริหาร	มีคะแนนรวมจาก 18 ข้อคำถาม
ตอนที่ 2 เรื่องบทบาทครู	มีคะแนนรวมจาก 12 ข้อคำถาม
ตอนที่ 3 เรื่องคุณภาพของการจัดกิจกรรม	มีคะแนนรวมจาก 12 ข้อคำถาม
ตอนที่ 4 เรื่องผลการจัดกิจกรรม	มีคะแนนรวมจาก 15 ข้อคำถาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษานครนายก เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง
2. นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยังครู ที่เป็นประชากรกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกให้กับครูและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูล โดยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบ และลงรหัสในโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows และนำข้อมูลจาก SPSS มาลงข้อมูลในโปรแกรม LISREL อีกครั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น

1. วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
2. วิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบสอบถามแต่ละตอน

3. วิเคราะห์ขนาดอิทธิพลเพื่อตอบสนองสมมติฐานการวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป LISREL 8.54

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ใช้ค่าความเชื่อมั่นของ ครอนบาค อัลฟา สำหรับค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
2. หาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย และค่าสหสัมพันธ์สำหรับเป็นค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูล
3. สถิติที่ใช้ทดสอบความกลมกลืนของข้อมูล
 - 3.1 สถิติ ไค-สแควร์ โมเดลที่มีความกลมกลืนของข้อมูลค่า ไค-สแควร์ ต้องไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
 - 3.2 สถิตีค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง GFI เมื่อข้อมูลมีความกลมกลืนค่า ต้องมากกว่า .90
 - 3.3 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (SRMR) เมื่อข้อมูลมีความกลมกลืนค่า SRMR ต้องน้อยกว่า .08
4. ค่าสถิติที่ใช้ช่วยในการปรับโมเดล
 - 4.1 ดัชนีการปรับโมเดล แกมมา (Modification Indices for GAMMA)
 - 4.2 ดัชนีการปรับโมเดล เบต้า (Modification Indices for BETA)
 ค่าดัชนีการปรับโมเดล จะแสดงถึง ความสามารถในการลดค่า ไค-สแควร์ เมื่อมีการปรับเส้นทางอิทธิพล

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาเส้นอิทธิพล

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เส้นอิทธิพลของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลการจัดกิจกรรม

ส่งเสริมการอ่านของนักเรียน

3.1 การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของรูปแบบเส้นอิทธิพลตามสมมติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.2 การปรับรูปแบบเส้นอิทธิพลให้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.3 การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของรูปแบบเส้นอิทธิพลตามรูปแบบเส้นอิทธิพลที่ปรับใหม่

3.4 การวิเคราะห์เส้นอิทธิพลตามผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ปรับให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ก่อนการรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล ขอนำเสนอสัญลักษณ์ที่ใช้ในการรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
C.V.	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (Coefficient of Variation)
χ^2	แทน	ค่าไคสแควร์ (Chi-Square)
df	แทน	องศาอิสระ (Degree of Freedom)
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็น (Probability)
GFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness of Fit Index)
SRMR	แทน	ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (Standard Root Mean Square Residual)
DE	แทน	อิทธิพลทางตรง (Direct Effect)
IE	แทน	อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect)
TE	แทน	อิทธิพลรวม (Total Effect)

- * แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 ** แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
 ----▶ แทน เส้นอิทธิพลทางอ้อม
 —▶ แทน เส้นอิทธิพลทางตรง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของข้อมูลพื้นฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่และร้อยละของกิจกรรมในการส่งเสริมการอ่าน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปรผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียนและตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์การกระจาย ของบทบาทผู้บริหารโรงเรียน

บทบาทผู้บริหารโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	C.V.(%)
บทบาทด้านงบประมาณ	3.76	.61	16.22
บทบาทด้านการส่งเสริมบุคลากร	3.77	.45	11.94
โดยรวม	3.77	.44	11.67

จากตาราง 1 พบว่าบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน บทบาทด้านงบประมาณและการส่งเสริมบุคลากร มีบทบาทใกล้เคียงกันคือ ค่าเฉลี่ย 3.76 และ 3.77 ตามลำดับ และค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจายด้านงบประมาณร้อยละ 16.22 ซึ่งมากกว่าบทบาทด้านการส่งเสริมบุคลากรอยู่ที่ร้อยละ 11.94

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์การกระจาย ของบทบาทครู

บทบาทครู	X	S.D.	C.V.(%)
บทบาทด้านการส่งเสริมหาวิธีการจัดกิจกรรม	3.72	.55	14.78
บทบาทด้านการจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริม	3.77	.56	14.85
บทบาทด้านการจัดหาจัดซื้อหนังสือ	3.67	.73	19.89
บทบาทด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.82	.61	15.97
โดยรวม	3.75	.54	14.40

จากตาราง 2 พบว่าบทบาทครูในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการอ่านของนักเรียน เมื่อพิจารณาแล้ว บทบาทของครูในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.82 และบทบาทของครูในด้านการจัดหาจัดซื้อ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 3.67 โดยมีภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.75 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจายในบทบาทของครูด้านการจัดหาจัดซื้อหนังสือมีความคิดเห็นที่กระจายมากที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 19.89 และค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจายในบทบาทครูด้านการส่งเสริมหาวิธีการจัดกิจกรรมมีความคิดเห็นที่กระจายน้อยที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 14.78 โดยมีภาพรวมของสัมประสิทธิ์การกระจายของบทบาทครูอยู่ที่ร้อยละ 14.40

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์การกระจาย ของคุณภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน

คุณภาพการจัดกิจกรรม	$\bar{X}$	S.D.	C.V.(%)
กิจกรรมจัดให้มีความเข้าใจ	3.80	.58	15.26
กิจกรรมจัดให้เกิดมีความสนใจ	3.66	.54	14.75
กิจกรรมจัดให้มีความกระตุนให้อยากรู้ อยากเห็น	3.79	.55	14.51
กิจกรรมจัดให้น่าสนใจและมีบรรยากาศ	3.76	.52	13.83
โดยรวม	3.76	.45	11.97

จากตาราง 3 พบว่า คุณภาพการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านของนักเรียน เมื่อพิจารณาแล้วพบว่ากิจกรรมที่จัดให้มีความเข้าใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.80 และกิจกรรมที่จัดให้เกิดความสนใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 3.66 โดยมีภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.76 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์การกระจายในคุณภาพการจัดกิจกรรมให้มีความเข้าใจ มีความคิดเห็นกระจายมากที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 15.26 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายในด้านกิจกรรมจัดให้น่าสนใจและมีบรรยากาศ มีความคิดเห็นกระจายน้อยที่สุดที่ร้อยละ 13.83 โดยมีภาพรวมค่าสัมประสิทธิ์การกระจายอยู่ที่ร้อยละ 11.97

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์การกระจาย ของผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน

ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	C.V.(%)
นักเรียนมีจิตสำนึกถึงความจำเป็นของการอ่าน	3.57	.59	16.53
นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน	3.30	.81	24.55
นักเรียนเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของการอ่านและการเรียนรู้ตลอดชีวิต	3.44	.62	18.02
โดยรวม	3.44	.62	18.02

จากตาราง 4 พบว่า ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน ในด้านนักเรียนมีจิตสำนึกถึงความจำเป็นของการอ่าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.57 และรองลงมาคือด้านนักเรียนเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของการอ่านและการเรียนรู้ตลอดชีวิต และด้านนักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 และ 3.30 ตามลำดับ มีภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์การกระจายในผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียนในด้านนักเรียนมีนิสัยรักการอ่านมีความคิดเห็นกระจายมากที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 24.55 และรองลงมาคือ ด้านนักเรียนเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของการอ่านและการเรียนรู้ตลอดชีวิต และด้านนักเรียนมีจิตสำนึกถึงความจำเป็นของการอ่าน มีความคิดเห็นกระจายอยู่ที่ร้อยละ 18.02 และ 16.53 ตามลำดับโดยมีภาพรวมค่าสัมประสิทธิ์การกระจายอยู่ที่ร้อยละ 18.02

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาเส้นอิทธิพล

ตาราง 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารโรงเรียน บทบาทครู คุณภาพการจัดกิจกรรม และผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน

	บทบาท ผู้บริหาร	บทบาท ครู	คุณภาพ กิจกรรม	ผลการจัด กิจกรรม
บทบาทผู้บริหาร	1.00			
บทบาทครู	.841**	1.00		
คุณภาพกิจกรรม	.829**	.755**	1.00	
ผลการจัดกิจกรรม	.755**	.754**	.670**	1.00

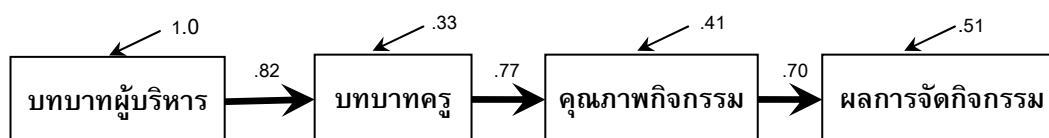
** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาเส้นอิทธิพลจำนวน 4 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ โดยความสัมพันธ์ทุกคู่เป็นความสัมพันธ์ทางบวก ขนาดความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .670 ถึง .841

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เส้นอิทธิพลของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน

3.1 การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของรูปแบบเส้นอิทธิพลตามสมมติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตามสมมติฐานการวิจัยที่ว่า (1) บทบาทผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อบทบาทครู (2) บทบาทผู้บริหารมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมผ่านบทบาทครู และ (3) บทบาทผู้บริหารมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียนผ่านบทบาทครู และ คุณภาพการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เส้นอิทธิพลเพื่อตอบสมมติฐานซึ่งมีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ภาพประกอบ 3 รูปแสดงเส้นทางของตัวแปรและค่าสัมประสิทธิ์แสดงความสัมพันธ์ของแต่ละเส้นทาง (คะแนนมาตรฐาน)

ตาราง 6 ค่าสถิติแสดงระดับความกลมกลืนของข้อมูลในโมเดล

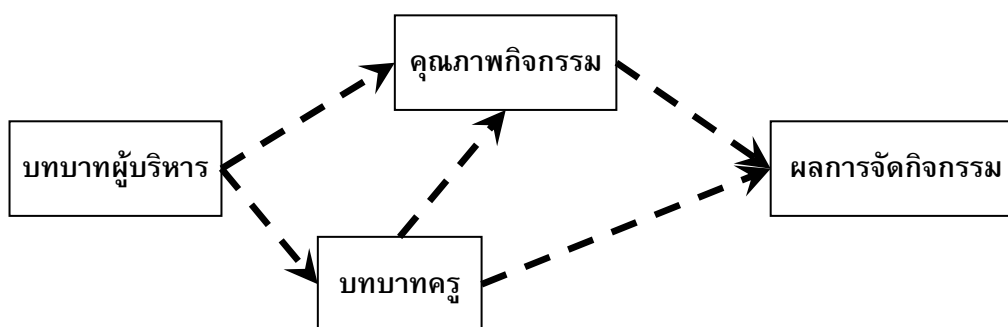
สถิติ	ค่าสถิติ	เกณฑ์ในการยอมรับความกลมกลืน
χ^2	31.72**	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
GFI	.80	มีค่ามากกว่า .90
SRMR	.14	มีค่าน้อยกว่า .08

จากตาราง 6 พบว่าผลการประมาณค่าเส้นอิทธิพลตามสมมติฐานการวิจัย เมื่อทำการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลสมมติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 31.72, ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 3 ($p = .00$) มีนัยสำคัญทางสถิติ (โมเดลที่มีความกลมกลืนค่าไคสแควร์ควรจะมีนัยสำคัญ, GFI เท่ากับ .80 ซึ่งมีค่าต่ำกว่า .90 (โมเดลที่มีความกลมกลืนต้องมีค่า $GFI > .90$) และ SRMR เท่ากับ .14 ซึ่งมีค่าสูงกว่า .08 (โมเดลที่มีความกลมกลืนค่า SRMR ต้อง $< .08$) เมื่อพิจารณาจากค่าดัชนีในทุกดัชนีพบว่าโมเดลไม่มี

ความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โมเดลความสมมติฐานการวิจัย จึงนำมาอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงไม่ได้ ดังนั้นจึงควรปรับโมเดลเพิ่มเติมให้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.2 การปรับรูปแบบเส้นอิทธิพลให้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

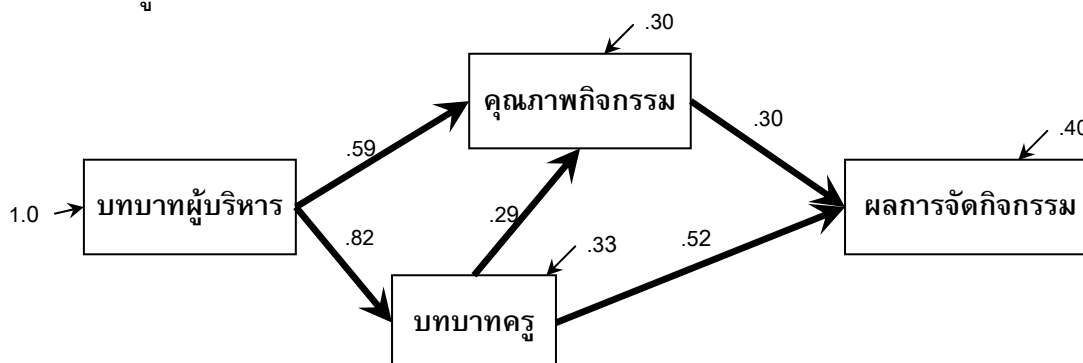
เนื่องจากการทดสอบความกลมกลืนของโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่าโมเดลไม่กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่เมื่อพิจารณาแนวทางในการปรับค่าไคสแควร์พบว่าเมื่อให้ตัวแปรบทบาทผู้บริหารส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมจะลดค่าไคสแควร์ได้มากที่สุดถึง 17.23 (Modification Indices for GAMMA = 17.23) และเมื่อให้ตัวแปรบทบาทครูส่งผลโดยตรงต่อผลการจัดกิจกรรมจะลดค่าไคสแควร์ได้ถึง 8.18 (Modification Indices for BETA = 8.18) ดังนั้นผู้วิจัยจึงปรับโมเดลสมมติฐานให้บทบาทผู้บริหารมีผลโดยตรงต่อคุณภาพกิจกรรม และ บทบาทครูมีผลโดยตรงต่อผลการจัดกิจกรรมดังนี้

ภาพประกอบ 4 โมเดลสมมติฐานการวิจัยที่ปรับปรุงใหม่

3.3 การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของเส้นอิทธิพลตามโมเดลเส้นอิทธิพลที่ปรับปรุงใหม่

ผลการปรับโมเดลให้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ภาพประกอบ 5 รูปแสดงเส้นทางของตัวแปรและค่าสัมประสิทธิ์แสดงความสัมพันธ์ของแต่ละเส้นทาง (คะแนนมาตรฐาน) ของโมเดลที่ปรับปรุง

ตาราง 7 ค่าสถิติแสดงระดับความกลมกลืนของข้อมูลในโมเดลที่ปรับปรุง

สถิติ	ค่าสถิติ	เกณฑ์ในการยอมรับความกลมกลืน
χ^2	6.31	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
GFI	.95	มีค่ามากกว่า .90
SRMR	.14	มีค่าน้อยกว่า .08

จากตาราง 7 ผลการประมาณค่าเส้นอิทธิพลหลังการปรับโมเดลให้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อทำการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลสมมติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 6.31, ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 1 ($P=.012$) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยังแสดงถึงความไม่กลมกลืนของโมเดล (แต่พบว่าค่า χ^2 ได้ลดลงจากโมเดลเดิมอย่างมากเนื่องจากโมเดลเดิมมีค่า $\chi^2 = 31.72$) อย่างไรก็ตามค่า GFI เท่ากับ .95 ซึ่งมีค่าสูงกว่า .90 และ SRMR เท่ากับ .03 ซึ่งมีค่าต่ำกว่า .08 เมื่อพิจารณาจากค่าดัชนีสองตัวหลัง พบว่ามีค่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ว่า โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงยอมรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลว่าสามารถอธิบายโมเดลของอิทธิพลที่ ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียนมีลักษณะข้างต้นได้

3.4 การวิเคราะห์เส้นอิทธิพลตามผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ปรับให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การวิเคราะห์ในส่วนนี้แสดงถึงอิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลร่วม (TE) ของตัวแปรที่ส่งผลต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ดังตาราง 8

ตาราง 8 ขนาดอิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปรที่ส่งผลต่อผลการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการอ่านของนักเรียนที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (คะแนนมาตรฐาน)

ตัวแปรที่เป็นสาเหตุ	ตัวแปรที่เป็นผล								
	บทบาทครู			คุณภาพ			ผลการจัดกิจกรรม		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
บทบาทผู้บริหาร	.82*	-	.82*	.58*	.24*	.82*	-	.68*	.68*
บทบาทครู				.29*	-	.29*	.52*	.09	.61*
คุณภาพการจัดกิจกรรม							.30*	-	.30*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 พบว่า

บทบาทผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อบทบาทครูขนาด .82	(DE = .82)
บทบาทผู้บริหารมีอิทธิพลโดยรวมต่อบทบาทครูขนาด .82	(TE = .82)
บทบาทผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพกิจกรรมขนาด .58	(DE = .58)
บทบาทผู้บริหารมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพกิจกรรมขนาด .24	(IE = .24)
บทบาทผู้บริหารมีอิทธิพลโดยรวมต่อคุณภาพกิจกรรมขนาด .82	(TE = .82)
บทบาทผู้บริหารมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการจัดกิจกรรมขนาด .68	(IE = .68)
บทบาทผู้บริหารมีอิทธิพลโดยรวมต่อผลการจัดกิจกรรมขนาด .68	(TE = .68)
บทบาทครูมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพกิจกรรมขนาด .29	(DE = .29)
บทบาทครูมีอิทธิพลโดยรวมต่อคุณภาพกิจกรรมขนาด .29	(TE = .29)

บทบาทครูมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการจัดกิจกรรมขนาด .52	(DE = .52)
บทบาทครูมีอิทธิพลโดยรวมต่อผลการจัดกิจกรรมขนาด .61	(TE = .61)
คุณภาพกิจกรรมมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการจัดกิจกรรมขนาด .30	(DE = .30)
คุณภาพกิจกรรมมีอิทธิพลโดยรวมต่อผลการจัดกิจกรรมขนาด .30	(TE = .30)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้
เพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ผ่านบทบาทครูและคุณภาพกิจกรรม

สมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

บทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลโดยตรงต่อบทบาทของครูในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และโดยอ้อม ผ่านบทบาทครู และคุณภาพการจัดกิจกรรมต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน โดยข้อมูลเชิงประจักษ์ของการวิจัยมีความกลมกลืนกับโมเดลตามสมมติฐานดังต่อไปนี้

1. บทบาทผู้บริหารที่มีอิทธิพลทางตรงต่อบทบาทครูในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียน
2. บทบาทผู้บริหารที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยส่งผ่านบทบาทของครู
3. บทบาทผู้บริหารที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน โดยส่งผลผ่านบทบาทครูและคุณภาพการจัดกิจกรรม

วิธีการวิจัย

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การศึกษาเฉพาะกรณีของโรงเรียนองค์กรักษ์ โดยให้ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนองค์กรักษ์ที่ปฏิบัติการสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในปีการศึกษา 2546 – 2547 จำนวน 61 คน เป็นผู้ให้ข้อมูล

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นดังนี้
 - 1.1 บทบาทของผู้บริหาร
 - 1.1.1 ด้านงบประมาณ
 - 1.1.2 ด้านการส่งเสริมบุคลากร

1.2 บทบาทของครู

1.2.1 ส่งเสริม หาวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นนักอ่านจนติดเป็นนิสัย

1.2.2 จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านขึ้นในโรงเรียนอย่างหลากหลายตามความสนใจและสมัครใจ

1.2.3 จัดหา จัดซื้อหนังสือหรือเลือกใช้สื่อการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน

1.2.4 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้า

1.3 คุณภาพของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ซึ่งวัดจาก

1.3.1 มีความเข้าใจ

1.3.2 มีความสนใจ

1.3.3 มีความกระตือรือร้น น่าสนใจ

1.3.4 มีบรรยากาศที่ดี

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการจัดกิจกรรม ใน 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านจิตสำนึกถึงความจำเป็นของการอ่านและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.2 ด้านนิสัยรักการอ่าน

2.3 ด้านความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของการอ่านและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารโรงเรียน ในด้านงบประมาณด้านการส่งเสริมบุคลากร

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทครูในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ การส่งเสริม หาวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นนักอ่านจนติดเป็นนิสัย จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านขึ้นในโรงเรียนอย่างหลากหลายตามความสนใจและสมัครใจ จัดหา จัดซื้อหนังสือหรือเลือกใช้สื่อการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้า

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในการจัดใน 4 ด้าน คือ มีความเข้าใจ มีความสนใจ มีความกระตือรือร้น น่าสนใจ และมีบรรยากาศ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียนในด้านมีจิตสำนึกถึงความจำเป็นของการอ่านและการเรียนรู้ มีนิสัยรักการอ่าน และเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของการอ่านและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษานครนายก เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง

2. นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยังครู ที่เป็นประชากรเป้าหมาย โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับครูด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจาย และค่าสหสัมพันธ์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows 11.0

2. วิเคราะห์ค่าอิทธิพล (Path Analysis) เพื่อตอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป LISREL 8.54

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเรื่องบทบาทของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนตามโครงการปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ระหว่างปี 2546-2547 กรณีศึกษาในโรงเรียนองครักษ์ จังหวัดนครนายก สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. โมเดลเบื้องต้นที่เป็นสมมติฐานที่กำหนดให้บทบาทผู้บริหารมีผลโดยตรงต่อบทบาทครู และมีอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านบทบาทครูและคุณภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียนนั้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลในเบื้องต้นพบว่าเป็นสมมติฐานที่ไม่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. ได้ปรับโมเดลเส้นอิทธิพลให้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากยิ่งขึ้น โดยให้บทบาทผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และบทบาทครูส่งผลทางอ้อมต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน บทบาทครูส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพกิจกรรม

3. ผลจากการปรับโมเดลพบว่า โมเดลที่ปรับใหม่มีความกลมกลืนกับข้อมูลดังกล่าว คือ บทบาทผู้บริหารมีอิทธิพลโดยตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ต่อทั้งคุณภาพกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และบทบาทครู และบทบาทผู้บริหารยังมีผลทางอ้อมผ่านคุณภาพกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและบทบาทครูไปยังผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอีกด้วยคุณภาพกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและบทบาทครูมีผลต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษางานวิจัยสามารถนำมาอภิปรายตามประเด็นสำคัญได้ดังนี้

จากการศึกษาบทบาทของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการเรียนรู้ระหว่างปี 2546-2547: กรณีศึกษาในโรงเรียนนครักษ์ จังหวัดนครนายก

บทบาทผู้บริหารมีผลทางตรงต่อบทบาทครูโดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .82 หมายความว่า เมื่อผู้บริหารได้แสดงให้เห็นว่ามีบทบาทในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของนงนุช พิเศษจันทน์ (2529 : 42-43) ซึ่งได้ศึกษาบทบาทการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของผู้บริหารไว้ 2 ด้าน คือ ด้านงบประมาณ ได้แก่ สนับสนุนเงินงบประมาณ เงินบำรุงการศึกษา การบริจาคหรือเงินอื่นๆที่นอกเหนือไปจากเงินงบประมาณของทางราชการ ที่จัดหามาเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จัดสรรงบประมาณให้แก่ห้องสมุดเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และด้านการส่งเสริมบุคลากร ได้แก่ การให้เสรีภาพในการปฏิบัติงานของครู การสนับสนุนส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครู ให้คำแนะนำปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เปิดโอกาสให้ครูศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ส่งครูไปอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในระดับสูงแล้ว จะส่งผลให้ครูแสดงบทบาทในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียน โดยการส่งเสริมหาวิธีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริม การจัดหาจัดซื้อหนังสือ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับสูงไปด้วย อย่างไรก็ตาม นอกจากผู้บริหารและมีอิทธิพลทางตรงต่อบทบาทครูจากผลการปรับโมเดล ยังพบข้อค้นพบที่นอกเหนือไปจากสมมติฐานประการหนึ่งคือ ผู้บริหารยังมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอีกด้วย โดยเป็นอิทธิพลทางบวกที่มีนัยสำคัญทางสถิติ หมายความว่า เมื่อผู้บริหารได้แสดงให้เห็นว่ามีบทบาทในการส่งเสริมการอ่านแก่นักเรียน โดยการส่งเสริมด้านงบประมาณ และส่งเสริมด้านบุคลากรในระดับสูงแล้ว จะส่งผลให้คุณภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านดีไปด้วย

นอกจากนี้พบว่าบทบาทครูมีผลทางตรงต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านด้วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งหมายความว่า ครูได้แสดงบทบาทในการส่งเสริมกิจกรรมการอ่านแล้ว จะช่วยให้คุณภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2536 : 157-159) โดยกล่าวว่าครูผู้สอนมีส่วนผลักดันให้เด็กอ่าน

หนังสืออย่างมาก ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดได้ทุกวิชา และ ยังสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของบันลือ พุกกะวัน (2523 : 3) ได้กล่าวถึงบทบาทครูผู้สอน ไว้ว่า การจัดหาหรือเลือกใช้สื่อการสอนให้สนองความต้องการและความสนใจของเด็กผู้เรียน ใช้วิธีฝึกอ่านให้สอดคล้องกับความหมายของการอ่าน ตรวจสอบผล ช่วยเหลือ แก้ไข ให้กำลังใจให้ผู้เรียนสามารถใช้การผสมผสานของตัวอักษร

เพื่อให้ได้รับความรู้จากสิ่งที่อ่านได้ถูกต้องการวิจัยในครั้งนี้เป็นกรณีศึกษาในโรงเรียน องค์รักษ์ จังหวัดนครนายก โดยมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนตามโครงการปี แห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ปี 2546-2547 ครูมีแนวทางในการแสดงบทบาทของ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านอย่างชัดเจน เพราะโครงการนี้ได้จัดทำขึ้นในวโรกาสที่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระชนมายุ 48 พรรษา ในปีพุทธศักราช 2546 พระองค์ทรงเป็นแบบอย่างของบุคคลแห่งการเรียนรู้ คือทรงมีจริยวัตรของการใฝ่รู้ รักการอ่าน และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ได้มีเจตนารมณ์ ที่ต้องการเน้นย้ำว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขมีทักษะการแสวงหาความรู้ และรักการเรียนรู้ตลอด ชีวิต โรงเรียนองค์รักษ์ได้จัดทำโครงการ “วางทุกงาน อ่านทุกคน” (โครงการโรงเรียนองค์รักษ์. 2546) ซึ่งเป็นโครงการที่จัดให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนองค์รักษ์ทุกคนได้มีโอกาสอ่าน หนังสือทุกวัน วันละ 10 นาที ระหว่างเวลา 08.30-08.40 น. เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการอ่านและ การเรียนรู้ มีนิสัยรักการอ่าน เป็นผู้ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ และเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต และยังมีโครงการรัก การอ่าน สานสู่ฝัน ซึ่งมีกิจกรรมย่อยเช่น กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน กิจกรรมหนังสือในดวงใจของ คณะกรรมการสถานศึกษาผู้บริหาร ครูและนักเรียน โครงการเล่มโปรดบุคคลิ์ โครงการ หนังสือพิมพ์แผ่น “สำนึกรัก อ.ร.” เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่กล่าวมาแล้วนั้น เมื่อครู ได้แสดงบทบาทในการส่งเสริมกิจกรรมการอ่านตามจุดมุ่งหมายของโครงการแล้วจะช่วยให้ คุณภาพ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านนั้นดีขึ้น

นอกจากบทบาทผู้บริหารและมีผลทางตรงต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน แล้ว ยังพบว่ามีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอีกด้วย โดยลักษณะ ของอิทธิพลจะส่งผ่านบทบาทครู หมายความว่าเมื่อผู้บริหารแสดงบทบาทมากขึ้น จะช่วย ส่งเสริมให้ครูแสดงบทบาทในการส่งเสริมการอ่านเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเมื่อครูแสดงบทบาทการ ส่งเสริมการอ่านมากขึ้น จะช่วยให้คุณภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านดีขึ้นด้วย ดังนั้น อิทธิพลรวมของบทบาทผู้บริหารที่มีต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า บทบาทผู้บริหารมีอิทธิพลทางอ้อมต่อ คุณภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยส่งผ่านบทบาทของครู

ในการวิจัยครั้งนี้ จะเห็นว่าผู้วิจัยได้ไม่กำหนดเส้นอิทธิพลทางตรงจากบทบาทผู้บริหารไปยังผลการจัดกิจกรรม ทั้งนี้เพราะผู้บริหารมิได้มีหน้าที่โดยตรงในการจัดกิจกรรม มีหน้าที่เป็นเพียงผู้สนับสนุนในด้านบุคลากรและงบประมาณ ขวัญกำลังใจเพื่อให้กิจกรรมมีคุณภาพที่ดีขึ้น แต่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมโดยตรงคือครู ดังนั้นคุณภาพของการจัดกิจกรรมจึงขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนจากผู้บริหารและการปฏิบัติงานของครู

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปปฏิบัติ

การศึกษบทบาทของผู้บริหารและครูที่มีอิทธิพลต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ระหว่างปี 2546-2547 : กรณีศึกษาในโรงเรียนองค์กรักษ์ จังหวัดนครนายก มีข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ

1.1 ผู้บริหารจะต้องมีบทบาทในการให้การสนับสนุนบุคลากรพร้อมทั้งการสนับสนุนในด้านอื่นๆ เพื่อให้เกิดคุณภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ดังนั้นผู้บริหารจึงควรตระหนักถึงการให้การสนับสนุนทั้งในด้านงบประมาณและการส่งเสริมบุคลากร เพื่อให้ผลของการจัดกิจกรรมดีขึ้น

1.2 ผลการจัดกิจกรรมนั้น ครูมีบทบาทโดยตรงต่อการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างมาก ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในทางตรงครูควรตระหนักว่า การจัดการเรียนการสอนโดยตรงต่อนักเรียนมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียน และทางอ้อมโดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านก็มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการอ่านของนักเรียน ดังนั้นครูจึงควรมีความตั้งใจในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้มีความเข้าใจ จูงใจให้เกิดการกระตุ้นให้อยากรู้ อยากเห็นรวมทั้งมีกิจกรรมที่น่าสนใจและมีบรรยากาศที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดคุณภาพของกิจกรรมและนำไปสู่ผลการจัดกิจกรรมในการอ่านที่ดี

1.3 ครูมีผลทางตรงต่อคุณภาพกิจกรรมซึ่งส่งผลทางอ้อมไปยังผลการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ของนักเรียน ดังนั้นครูจึงควรจัดกิจกรรมให้มีความเข้าใจ จูงใจ มีการกระตุ้นให้เกิดความสนใจและมีบรรยากาศที่ดี เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผลของการจัดกิจกรรมดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะครั้งต่อไปดังนี้

2.1 การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตกรณีศึกษาในโรงเรียนองค์กรักษ์เท่านั้น จึงควรมีการศึกษบทบาทของผู้บริหารและครูที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนอื่นๆ ที่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเช่นนี้ เพื่อดูผลการวิจัยเปรียบเทียบกับโรงเรียนองค์กรักษ์ว่าเป็นอย่างไร

2.2 ให้มีการศึกษาวิจัยบทบาทโดยตรงของครู เช่น การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนว่าจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนหรือไม่

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2541). รายงานการวิจัยเรื่อง สภาพการผลิตและพัฒนาหนังสือสำหรับเด็ก.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2529). สรุปรายงานและเอกสารงานวิชาการการรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน.
กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- _____. (2542). หนังสือคือภูมิพลังแห่งปัญญา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2544 ก). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ :
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2544 ข). รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการอ่านของนักเรียนและการจัด
กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2544 ค). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : ไทยร่มเกล้า.
- _____. (2546). ปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ 2546. กรุงเทพฯ : องค์การคำ
คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2523). รายงานการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านและศึกษา
ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2. กรุงเทพฯ : กองการประถมศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ.
- กานต์มณี ศักดิ์เจริญ. (2524). วิธีอ่านหนังสือและการอ่านหนังสือให้เด็กฟัง. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- การุณันท์ รัตนแสนวงษ์. (2546, ตุลาคม). อ่านอักษรก่อนจะสาย. วารสารวิชาการ. 6(10) : 44.
- ก่อ สวัสดิพานิชย์. (2496, พฤศจิกายน). วิธีสอนโดยการใช้ห้องสมุด. วิทยาสาร. 4 : 17-19.
- จินตนา ไบกาชุย. (2534). การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : สวียาสาสน์.
- ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์. (2525). จิตวิทยาการอ่าน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณการ.
- ชุมจิตรา เลหาบุตร. (2542). ผลของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือที่มีพฤติ
กรรมการใช้หนังสือที่ถูกต้องของเด็กปฐมวัย. ปรินญานินพนธ์ ศศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดารกา ต้นคลองจันทร์. (2545, พฤศจิกายน). ทำอย่างไรให้เด็กไทยรักการอ่าน. วารสารวิชาการ.
5(11) : 6 - 7.
- ถนอมวงศ์ ล้ายอดมรรคผล. (2537). การอ่านให้เก่ง. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : กระดาษสา.

- ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์. (2520). *บริการห้องสมุด*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนคร.
- นิดดา หงษ์วิวัฒน์. (2537). *อ่านหนังสือให้ลูกฟังหนทางแห่งความฉลาดของเด็ก*. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แสงแดด.
- นิตยา ประพฤติกิจ. (2538) *การพัฒนาเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- นนุช พิเชษฐ์พันธ์. (2528). *การศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครูบรรณรักษ์และผู้บริหาร
โรงเรียน*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- บันลือ พุกกะวัน. (2524). *วรรณกรรมสำหรับเด็ก*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- . (2532). *มิติใหม่ในการสอนอ่าน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ประพิมพ์พรรณ สุธรรมวงษ์. (2516). *ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านกับผลสัมฤทธิ์
ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสาธิต*. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(วิชามัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ประสิทธิ์ พรหมตัน. (2543, กรกฎาคม). *อ่านร้อยแก้วอย่างไรจึงจะได้คุณค่า*. *วารสารวิชาการ*.
3(7) : 40-41.
- ประเทิน มหำพันธ์. (2519). *หลักการสอนภาษาในชั้นประถมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- พริ้มเพรา คงชนะ. (2543, ตุลาคม). *การพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้*. *วารสารวิชาการ*.
3(10) : 5.
- พรรณราย แยมบุญเรือง. (2546, มีนาคม). *ปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้เฉลิมพระเกียรติ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในมงคลวโรกาสทรงเจริญ
พระชนมายุ 48 พรรษา*. *วารสารวิชาการ*. 6(3) : 14 – 20.
- พาณี พิทักษา. (2531). *ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่าน
กับนิสัยในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ภาษาไทย)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เพ็ญศรี วชิราวิโรจน์. (2541, กุมภาพันธ์). *งานแนะแนวกับการส่งเสริมการอ่าน*.
วารสารวิชาการ. 1(2) : 55.
- เพ็ญแข สุกีติย์. (2526). *ปัญหาการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียน
สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ประถมศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ภูริภัทร ทิศร. (2543, กรกฎาคม). *การอ่านมีประโยชน์โปรดมารักการอ่าน*. *วารสารวิชาการ*.
3(7) : 10 – 14.

- มยุรี กันทะลือ. (2543). ผลของการจัดกิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
ต่อพัฒนาการด้านการอ่านภาษาไทยของเด็กปฐมวัยที่พูดภาษาถิ่น. ปรินญาณิพนธ์
ศศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ถ่ายเอกสาร.
- มัลลิกา เอี่ยมะอ้อ. (2525). ผลของการเล่าเรื่องต่ออัตราการยืมหนังสือในห้องสมุดโรงเรียน
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนอนุบาลสามเสน. วิทยานิพนธ์ อ.ม.
(การสอนภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.
- มานพ ศรีเทียม. (2543, กรกฎาคม). สร้างวัฒนธรรมคนรุ่นใหม่ให้เป็นนักอ่าน. วารสารวิชาการ.
3(7) : 48 – 51.
- มาลินี นิ่มเสมอ. (2518, มกราคม). การส่งเสริมการอ่านของเด็ก. 4 : 50.
- แมนมาศ ขวลิต. (2529). การรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ.
- ยุพา แสงทอง. (2527). การศึกษาเปรียบเทียบเจตคติต่อการอ่านและพฤติกรรมการอ่านของ
คนงานในโรงงานอุตสาหกรรม โดยการให้และไม่ให้การแนะแนวการอ่าน.
ปรินญาณิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- รสา วงศ์ยังอยู่. (2529, ตุลาคม – ธันวาคม). การเล่าเรื่องจากหนังสือ. กรมวิชาการ. 394–401.
- วรรณ โสมประยูร. (2537). การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนา
พานิช.
- วาสนา ณ ลำปาง. (2539). ความสนใจในการอ่านหนังสือภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 4 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเวียงเหนือ จังหวัดลำปาง. ปรินญาณิพนธ์
กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- วิชาญ อัครวนสกุล. (2545, พฤศจิกายน). การอ่านการใช้เวลาว่างที่ดีสำหรับวัยรุ่น.
วารสารวิชาการ. 5(11) : 14 - 15
- วิเชียร เกษประทุม. (2523). การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก. นครสวรรค์ : คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูนครสวรรค์.
- ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์. (2536). การอ่านและสร้างนิสัยรักการอ่าน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
_____. (2538). การอ่านและการสร้างนิสัยรักการอ่าน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช
- ศิริอร อินทร์ตลาดชุม. (2545, พฤศจิกายน). การสร้างนิสัยรักการอ่าน. วารสารวิชาการ.
5(11) : 11 – 13.

- สมจิตร์ เณลิมสุวิวัฒนาการ. (2530). *การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับและไม่ได้รับบริการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด*. ปรินญานิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมใจ พุทธเบญจพจน์. (2528). *การศึกษาผลของการส่งเสริมการอ่านที่มีต่อความสนใจในการอ่านและการใช้ห้องสมุดของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. ปรินญานิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2530, 23 ธันวาคม). สมเด็จพระเทพฯ รับสั่ง... โชคดีที่เกิดในครอบครัวที่รักการอ่าน. *ไทยรัฐ*. หน้า 9.
- สันทนต์ อินทริกันนท์ และคณะ. (2522). *รายงานวิชาวพัฒนาการสอนอ่านในระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนีย์ ทองศิริประภา. (2535). *การเปรียบเทียบความพร้อมในการอ่านภาษาไทย ของนักเรียนอนุบาล ซึ่งได้รับการจัดประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับการอ่านต่างกัน*. ปรินญานิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุนันทา พรหมบุญ. (2539). *เอกสารประกอบการอบรมการสร้างอัจฉริยภาพในการอ่าน*. กรุงเทพฯ : สมาคมอนุบาลแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- หรรษา นิลวิเชียร. (2535). *ปฐมวัยศึกษา : หลักสูตรและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อนงค์ศิริ วิชาลัย. (2536). *ผลการใช้ตำนานพื้นบ้านล้านนาเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. เพาะ : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพะเยา
- อภิญญาชลิต พุทธมาตย์. (2531). *การเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านและการยืมหนังสือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน*. ปรินญานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- อุทัยวรรณ ชิดสูงเนิน. (2533). *การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา*. ปรินญานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). ชลบุรี. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน. ถ่ายเอกสาร.
- Anamba, Nwagobi. (1979, August). How to Promote Reading Habit in Child. *Imo States School Libraries Association Bulletin*. 8 : 64 – 71.

- Braeder, Dariene. (1984, August). Booktalking : a Ssurvey of Student Reaction.
Canadian Library Journal. 41: 211 – 215.
- Cleary, Florence Domon. (1957). *Blueprints for Better Reading School Programes
 For PromotingSkill and Interest in Reading.* New York : H.W. Wilson.
- Golden, Gary Allen. (1983, December). Motivation to Select Books : A Study of
 Annotated and Unannotated Booklists in Public Libraries. *Dissertation
 Abstracts International.* 44 : 1614 – A.
- Goldher, Herbert. (1972, October). The Effect of Prime Display Public Library
 Circulation of Selected Adult Titles. *Library Quarterly.* 42 : 371 – 386.
- Gray, W. (1984). *On their Own in Reading.* Chicago. Ill : Scott Forcsman.
- Harris, L.A.; & Smith, C.B. (1986). *Reading Instruction : Diagnostic Teaching in The
 Classroom.* New York : Macmillan.
- Hildreth, Gertrude H. (1950). *Readiness for School Beginners.* New York : Word Book
- Rolando, Margaret Kernan. (1985, October). An Investigation of Children Perceptions
 of Story Content as Clicted by Three Modes of Presentation : The Storyteller
 The Reader The Sound Slide Show. *Dissertation Abstracts International.*
 46 : 827 - A

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามบทบาทของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อผลการจัดกิจกรรม
ส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้

แบบสอบถามบทบาทของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อผลการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้

คำชี้แจง

1.แบบสอบถามชุดนี้ผู้ตอบ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ถึง ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนองค์กรฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

2.แบบสอบถามมี 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทครู

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน

3.ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะเสนอผลการวิจัยโดยส่วนรวม และขอความกรุณาจากท่านให้ตอบทุกข้อ คำตอบของท่านจะมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ตอนที่ 1 บทบาทผู้บริหาร

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	สนับสนุนเงินงบประมาณ เงินบำรุงการศึกษา การบริจาคหรือเงินอื่นๆ เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน					
2.	ให้ใช้เงินบำรุงการศึกษาหรือเงินงบประมาณแผ่นดินเพื่อการซื้อหนังสือ					
3.	ให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดงบประมาณและวางแผนโดยการปรึกษาหารือร่วมกัน					

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.	เปิดโอกาสให้ครูศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมโดยการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น					
5.	ส่งครูไปอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน					
6.	สนับสนุนให้ครูมีโอกาสได้ไปศึกษาดูงานจากห้องสมุดอื่นๆ					
7.	กำหนดนโยบายให้ครูทุกคนต้องถือปฏิบัติในการส่งเสริมการอ่านในทุกวิชา จัดเวลาการอ่านทุกวันสำหรับทุกคนในโรงเรียน					
8.	เข้าไปใช้ห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ครู นักเรียน					
9.	ให้กำลังใจและให้คำแนะนำแก่ครู เช่น ชมเชยเมื่อทำดี ท้วงติงเมื่อเห็นว่าควรแก้ไขแนะนำเมื่อเห็นว่ดีกว่า					
10.	การให้เสรีภาพในการปฏิบัติงานของครู					
11.	สนับสนุน ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน					
12.	ให้คำปรึกษา คำแนะนำ หรือเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน					
13.	มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครู					
14.	จัดให้มีครู อาจารย์ บรรณารักษ์ทำงานในห้องสมุดเต็มเวลาอย่างน้อย 1 คน					
15.	สนับสนุนการสร้างบรรยากาศโดยการจัดหารางวัลสำหรับผู้ชนะการประกวดต่างๆ					
16.	ชี้แจงให้ครูสอนรายวิชาเข้าใจนโยบายของโรงเรียนที่สนับสนุนการสอนโดยวิธีบูรณาการหนังสืออื่นๆ นอกเหนือจากหนังสือเรียน					
17.	ชี้แจงและให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน					
18.	ติดตามผลการสอนของอย่างอย่างสม่ำเสมอ					

ตอนที่ 2 บทบาทของครู

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ส่งเสริม หาวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นนักอ่านจนติดเป็นนิสัย					
2.	ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านที่มีผลต่อการพัฒนาตนเอง การเข้าใจตนเองและการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร					
3.	ให้คำแนะนำวิธีพัฒนาทักษะการอ่านพร้อมกับให้นักเรียนอ่านหนังสือแล้วสรุปสาระสำคัญข้อคิดหรือคำคมจากเรื่องที่อ่าน					
4.	ส่งเสริมให้นักเรียนสร้างหนังสือเพื่อส่งเสริมการอ่านโดยให้ศึกษาค้นคว้าแล้วจัดทำเป็นรายงานวิชาการ เช่น เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น					
5.	จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านขึ้นในโรงเรียนอย่างหลากหลายตามความสนใจและสมัครใจ					
6.	จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาของแต่ละรายวิชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้ครบด้านทั้งพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย และทักษะกระบวนการของแต่ละรายวิชา					
7.	การจัดตั้งชมรมหรือชุมนุมนักอ่านโดยรับสมัครสมาชิกที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม					
8.	จัดหา จัดซื้อหนังสือหรือเลือกใช้สื่อการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน					
9.	การจัดนิทรรศการหนังสือให้นักเรียนสนใจการอ่าน อยากอ่านหนังสือหรือทราบความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในวงการหนังสือ					

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10.	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้า					
11.	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบกระบวนการกลุ่มที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางที่ช่วยส่งเสริมการอ่าน เช่น การแบ่งกลุ่มไปศึกษาค้นคว้าแล้วจัดทำรายงานเสนอ					
12.	การจัดห้องสมุดและมุมหนังสือของหมวดวิชาเพื่อสะดวกที่จะให้นักเรียนสามารถเข้ามาศึกษาค้นคว้าตามความสนใจของแต่ละคน					

ตอนที่ 3 คุณภาพของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	จัดหาหนังสือที่มีคุณภาพ น่าอ่านและเป็นประโยชน์					
2.	จัดหาหนังสือที่เด็กอ่านแล้วเพลิดเพลินเหมาะสมกับวัยของเด็ก					
3.	จูงใจให้นักเรียนเห็นประโยชน์เกิดความรู้สึกว่าอยากอ่านหนังสือให้เข้าใจถ่องแท้					
4.	การผลิตวัสดุการอ่านให้เหมาะสม การสร้างและปรับปรุงแหล่งวัสดุการอ่านให้มีเพียงพอ					
5.	กระตุ้นให้นักเรียนมีความรู้สึว่าการอ่านเป็นกิจกรรมประจำวันที่จะขาดเสียมิได้					

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อผลการจัด กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	ระดับความคิดเห็น				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
6.	กระตุ้นให้เด็กอ่านหนังสือโดยการจัดชมรมนักอ่าน					
7.	กระตุ้นให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับจากการอ่าน นำไปใช้โดยแนะนำให้อยากเขียนหนังสือ					
8.	กระตุ้นให้นักเรียนเปิดความคิดให้กว้างอยาก อ่านหนังสือเรื่องอื่นต่อไป					
9.	สร้างหรือหาบรรยากาศสำหรับการอ่านที่เงียบ สงบ อากาศเย็นสบายให้รู้สึกอบอุ่นเป็นกันเอง					
10.	สถานที่เอื้ออำนวย แสงสว่างสบายตา สะอาด สงบ ให้ความรู้สึกสบายใจ					
11.	สร้างบรรยากาศในห้องเรียนโดยจัดหาหนังสือ ที่เหมาะสมหรือเป็นประโยชน์กับนักเรียนนำมา จัดเป็นมุมหนังสือขึ้นภายในห้องเรียน					
12.	จัดมุมสบายๆ สำหรับนั่งอ่านหนังสือพิมพ์ หรือ วารสาร จัดหาพัดลม เครื่องปรับอากาศ เพื่อ บรรเทาความร้อน เป็นต้น					

ตอนที่ 4 ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อผลการจัด กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	ระดับความคิดเห็น				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1.	นักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่านมี ความรู้สึที่ดีต่อการอ่าน					
2.	นักเรียนมีความรู้สึมีส่วนร่วมในกิจกรรม ส่งเสริมการอ่านตั้งแต่เริ่มคิด เริ่มทำ					
3.	นักเรียนมีความรู้สึว่าหนังสือเป็นเพื่อนที่ดีของ เรา เป็นสิ่งที่มีคุณค่าสมควรแก่การอ่าน					

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อผลการจัด กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.	นักเรียนเห็นความจำเป็นถึงการอ่านว่าเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้					
5.	นักเรียนตระหนักถึงการอ่านหนังสือเป็นหัวใจของการเรียนรู้					
6.	นักเรียนอยากอ่านหนังสือ สนใจการอ่านและรักการอ่าน					
7.	นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้อยู่เสมอ เมื่อมีเวลาต้องหยิบหนังสือขึ้นมาอ่าน					
8.	นักเรียนอ่านหนังสืออย่างเต็มใจไม่ต้องให้ครูบังคับ					
9.	นักเรียนมีสมาธิและมีความสุขในการอ่านหนังสือ					
10.	มีเวลว่างนักเรียนต้องหยิบหนังสือมาอ่านอยู่เสมอ					
11.	นักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่านและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การอ่าน คือเส้นทางสู่ความสำเร็จ					
12.	นักเรียนเข้าใจถึงประโยชน์ของการอ่าน ช่วยในการพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิต					
13.	นักเรียนสามารถใช้กระบวนการอ่านเป็นเครื่องมือในการสร้างองค์ความรู้ และเป็นการศึกษาเพื่อชีวิตอย่างแท้จริง					
14.	นักเรียนเข้าใจถึงการอ่านมีผลต่อการพัฒนาตนเอง การเข้าใจตนเองและการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร					
15.	นักเรียนเข้าใจถึงการอ่านเป็นเครื่องมือช่วยให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปพัฒนาตนเองและพัฒนางาน					

ขอขอบคุณในการให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย, หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
แบบสอบถาม และรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

นายสุพล พรหมประเสริฐ	ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียน นครนายกวิทยาคม อ.เมือง จ.นครนายก
นางดุขฎี หนองพงษ์	ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนองครักษ์ อ.องครักษ์ จ.นครนายก
นายสมศักดิ์ ป่าไพร	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครนายก
นางสุบิน ณ อัมพร	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครนายก
นายประสิทธิ์ ถือธรรม	อาจารย์ 3 ระดับ 8 โรงเรียนองครักษ์ จ.นครนายก

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางทักษพร คงคาลัย
วันเดือนปีเกิด	4 พฤษภาคม 2496
สถานที่เกิด	อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 156 หมู่ 2 องครักษ์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก 26120
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2506	ประถมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนผดุงองครักษ์ประชา
พ.ศ. 2508	ประถมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนประถมปลาย อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก
พ.ศ. 2511	มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนองครักษ์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก
พ.ศ. 2516	ประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง จากวิทยาลัยครูสวนดุสิต
พ.ศ. 2521	การศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ.) เอกภาษาไทย จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2549	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ